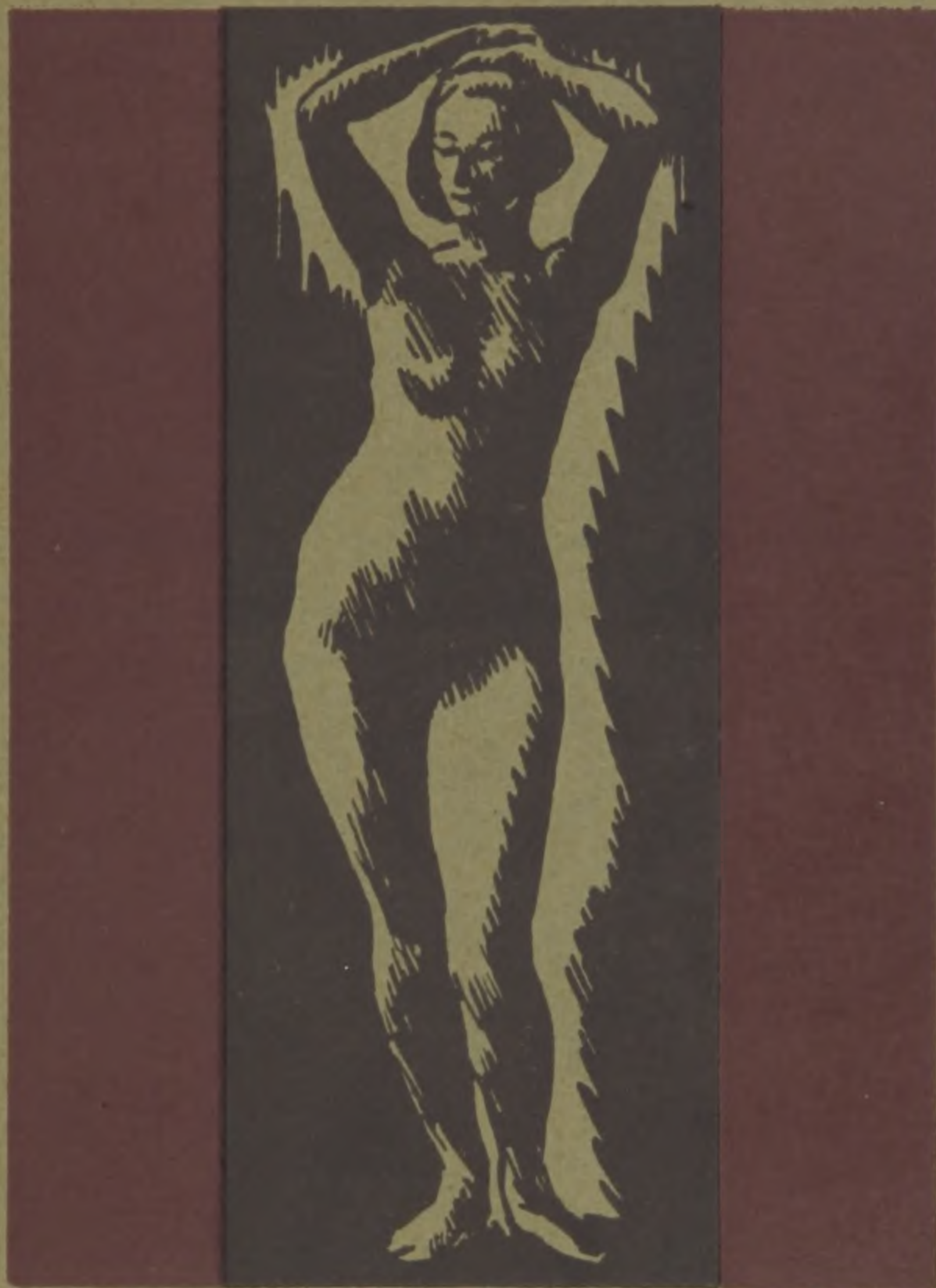

AZ O.M.KIR.
KÉPZŐMŰVÉSZETI
FŐISKOLA
ÉVKÖNYVE

SZERKESZTETTE
DR FERENCZY JÓZSEF
FŐTITKÁR

AZ O.M.KIR.
KÉPZŐMŰVÉSZETI
FŐISKOLA
ÉVKÖNYVE

1936

1937

SZERKESZTETTE
DR FERENCZY JÓZSEF
FŐTITKÁR

A címlap **T e n k á c s T i b o r** IV. é. rtj. műve.
A fejléceket és záródíszeket **N a g y L a j o s** IV. é. rtj. tervezte.

3239 Attila-nyomda részvénytársaság, Budapest.
I. kerület, Szent János-tér 1/a. Telefon: 1-500-80.
Igazgató: **KULCSÁR RICHÁRD.**

FŐISKOLÁNK ALAPÍTÁSÁNAK ÉS FEJLŐDÉSÉNEK FŐBB MOZZANATAI.

A Főiskolát törvényhozási felhatalmazás alapján az 1871. évben Pauler Tivadar, akkori közoktatásügyi miniszter alapította. Felállításának eszméje még Eötvös József bárótól, a nagy magyar állambölcseletről és közoktatásügyi minisztertől eredt, azonban a kivitelben közbejött halála megakadályozta. A Magyar Királyi Országos Mintarajztanoda és Rajz-tanárképezde címen létrejött, majd pár évvel később már Magyar Királyi Országos Mintarajziskola és Rajztanárképző nevet nyert intézmény első igazgatója Keleti Gusztáv „akadémiai képíró” lett.

Az intézmény 1871—1876-ig a Rombach-utcában bérelt helyiségekben folytatta működését, majd 1876-ban Trefort Ágost közoktatásügyi miniszter gondoskodásából a Rauscher Lajos tervei szerint felépült jelenlegi Andrassy-uti épületbe került át.

A Főiskola 1871. évi eredeti tanterve az 1877/78. tanévben felsőbb helyen jóváhagyatott új tantervi és új rajztanárvizsgálati szabályzattal módosított (32.195/1877. V. K. M. sz. r.). E szerint a rajztanárképzés ideje még három éves, azonban e képzési idő tartama az 1886. tanévtől kezdve a 23.569/1886. és 26.391/1886. V. K. M. sz. rendeletek alapján már négy évre emeltetett fel s négyféle képesítési nem íratott elő.

A Főiskola tanulmányi szabályzata és ezzel kapcsolatban az 1878. évben felállított Orsz. M. Kir. Rajztanárvizsgáló Bizottság szabályzata azóta is több ízben gyökeres változáson ment át. Így 1893-ban (41.200. V. K. M. sz. r.), 1894-ben (1146. V. K. M. sz. r.), majd 1897-ben, amikor is a rajz

tanár- és rajztanítójelöltek és művésznövendékek teljesen külön tantervet és órarendet kaptak (20.929. V. K. M. sz. r.), 1898-ban, amikor esti szabadiskola létesült (94.318/1898. V. K. M. sz. r.), 1903-ban (12.952. V. K. M. sz. r.). Több pótlás történik a 75.069/1907. és 61.071/1913. V. K. M. sz. rendeletek alapján, végül 1921-ben a 159.000/1921. V. K. M. sz. r. folyamánaként történt alapvető változás, amely a Főiskola szervezetét is gyökeresen átformálta. E rendelettel nyerte intézetünk főiskolai jellegét s autonomiáját. Az új rend megszüntette az igazgatói tisztséget és a vezetést a rektor és a Rektori Tanács kezébe adta át az újjászervezett Főiskola felett, amelybe ilyképpen beolvadtak az 1908. óta Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola címen együtt igazgatott Rajztanárképző és Szépművészeti Akadémia, valamint az alábbi, szintén az 1908. évtől fogva közös adminisztráció alá vont mesteriskolák és női festőiskola. Ezek: az 1882-ben önállóan megnyílt Benczur-féle, az 1897-ben önállósá vált Lotz-féle festészeti és az ugyanakkor felállított Strobl-féle szobrászati mesteriskola s az 1891-ig önálló, az 1891—1897-ig beolvasztva volt, majd újból önállósított, Deák-Ébner-féle Női festőiskola.

Az intézet igazgatója: 1871—1902-ig Keleti Gusztáv; majd művészeti igazgatók: Székely Bertalan 1902—1904-ig és Szinyei Merse Pál 1905—1920-ig. Mint adminisztratív igazgató működött mellettük Várdai Szilárd 1902—1920-ig.

Az 1921. évben életbelépett szervezeti és tanulmányi szabályzat azóta az 1930. évi november hó 11-én kelt magas kormányzói elhatározással jóváhagyott új szabályzattal módosult. Ez az új szabályzat a Főiskolának a 10 év előtti reformjában nyert új szervezetét és tanulmányi rendjét — melyeket a lefolyt idő tapasztalatai igazoltak, — alapelveiben nem érinti, csupán több gyakorlati irányú módosítást, illetve pótlást tartalmaz, amelyek a szervezetben a tanári kari ülések hatáskörének szélesbítésére a tanulmányi részben pedig a művész- és a középiskolai rajztanárképzés idejének öt évre való felemelésére vonatkoznak.

Az 1920. év közepén Lyka Károly mint megbízott igazgató veszi kezébe a Főiskola reformjának ügyét s a következő 1921. évben, e tiszteről lemondva, a 159.000/1921. V. K. M. sz. r. hatálybalépésével rektora lesz a főiskolai jellegűvé emelt intézetnek egészen 1923-ig. A következő rektorok: Csók István 1923—1925-ig, Glatz Oszkár 1925—1927-ig, Réti István 1927—1931-ig, Andretti Károly 1931. okt 1—1932. februárig, Réti István 1932. februártól 1935. októberig, Benkhard Ágost 1935—37-ig.

A Főiskola a Vallás- és Közoktatásügyi M. Kir. Minisztérium
hatósága alá tartozik.

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 1932. október 1-től

NAGYMÉLTÓSÁGÚ

HÓMAN BALINT ÚR

bölcsészeti doktor, a bolognai egyetem irodalom- és történettudományi karának, a heidelbergi Ruprecht Károly egyetem állam- és közgazdaságtudományi karának, a varsói Pilsudski egyetem irodalom- és történettudományi karának, a berlini Frigyes Vilmos egyetem, a budapesti kir. m. Pázmány Péter tudományegyetemen és a pécsi m. kir. Erzsébet tudományegyetem bölcsészettudományi karának s a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem bánya- és erdőmérnöki karának honoris causa doktora, m. kir. titkos tanácsos, országgyűlési képviselő, Pest vármegye törvényhatósági bizottságának virilis tagja, a Magyar Nemzeti Múzeum elnöke, a Magyar Érdemrend I. oszt. keresztje és középkeresztje, a Corvin-lánc, a pápai Nagy Szent Gergely-rend, az olasz királyi Korona-rend, a lengyel Polonia Restituta-rend nagykeresztjének, az osztrák Érdemrend I. oszt. nagykeresztjének, a németbirodalmi Vörös Kereszt I. oszt. érdemcsillagának és az észt Vörös Kereszt díszjelvény I. oszt. 1. fokozatának tulajdonosa. A Magyar Tudományos Akadémia igazgató- és rendes tagja, a Szent István Akadémia tiszteleti, az Országos Pázmány Egyesület és a Magyar Statisztikai Társaság rendes tagja, a Magyar Történelmi Társulat elnöke, a Magyar Néprajzi Társaság védnöke, a Magyar Heraldikai és Genealógiai és a Magyar Numizmatikai Társulat tiszteleti elnöke, az Országos Magyar Régészeti Társulat, a Budapesti Philológiai Társaság tiszteleti tagja, a Magyar Nyelvtudományi Társaság stb. választmányi tagja, Székesfehérvár szab. kir. város díszpolgára stb.

A FŐISKOLÁT KORMÁNYZÓ REKTORI TANÁCS.

REKTOR:

BENKHARD ÁGOST

PROREKTOROK:

RÉTI ISTVÁN

BARANSKI E. LÁSZLÓ

TANÁCS TAGOK:

KANDÓ LÁSZLÓ

PILCH DEZSŐ

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN

MEYER ANTAL

SIDLÓ FERENC

VARGA NÁNDOR

TANÁCSI PÓTTAGOK:

BORY JENŐ

GLATZ OSZKÁR

DR. LECHNER JENŐ

IN MEMORIAM.

BALLÓ EDE.

Alig kezdődött meg Alma Materünk 65. tanéve, máris fájdalmas hírt vettünk arról a súlyos csapásról, amely a magyar képzőművészetet Balló Edének 1936. évi október 30-án bekövetkezett halálával érte.

A kiváló művész elhúnyta azonban Főiskolánkat nemcsak azon együttérzés és szellemi vonatkozások révén borította gyászba, amely hazánk egyetlen művészeti főiskolája s a magyar művészvilág közt természetszerűleg fennáll, hanem azon közelebbi kapcsolatok folytán is, amelyek a megboldogult és a Főiskolánk között elevenen éltek.

Balló Edében a Főiskola nemcsak a magyar képzőművészet kiválóságát, annak áldozatkész támogatóját s a jeles műpártolót gyászolta, hanem bensőséges fájdalommal parentálta el a nagy halottban egykori kiváló tanárát s az újabb művész- és rajztanár-nemzedék melegszívű jóakaróját.

Közel három évtizeden át működött Főiskolánkon, avatott kézzel, szeretettel vezetve tanítványait, akiknek nemcsak mestere, de adott esetben megértő támogatója, segítője is volt. Vigyázó szeme rajta csüngött kedvelt fiataljain további sorsukban is, s nem egy közülük az iskola elhagyása után is érezhette cselekvő jóindulatát a pályakezdés keserves éveiben.

Az ifjúság szeretete, a fiatal magyar művésznemzedék sorsával való törődés elsősorban az a becsülendő nagy érdem, amely Balló Ede személyét nekünk — hosszú és érdemes tanári műkö-

désére való visszaemlékezés mellett — olyannyira felejthetlenné teszi. A régi nagy fundátorok típusát testesítette meg, akik a hazai kultúra bensőségesen átértett szeretetében őszintén, elismerést nem keresve, a lelkük gyönyörűségére áldoztak a fiatalságért. Napjainkban, amidőn a modern élet rohanó iramában a napi gondoktól görnyedező nemzedék figyelmét annyira a rideg materiális szempontok kötik le, minden elismerés megilleti a nemes Maecenást, aki nagylelkűségével a szép ideálját, a magasztos eszményeket őrzi meg a jövőnek. Örökéletű a szép, örök szüksége az az emberiségnek, nem nélkülözheti azt egyetlen nemzet sem, amely élni akar, de fenntartása áldozatot kíván s boldog lehet az a nemzet, melynek arra kész fiai vannak. Balló Ede valóban áldozott, dúsan, bőkezűen. Immár 8 éve évi 5000 P-t és még külön 1000 P-t kapnak alapítványából fiatal magyar művészek, s 1000 P-t évente a Főiskolának a legjobb eredménnyel végzett tanárjelöltjei.

Kiadós, bőkezű támogatás mindegyik, valósággal mentő segítség a pályakezdésnél, sőt sokszor a továbbiakban is s a főiskolai stipendium pedig oly tanulmányút megtételére ad segítséget a fiatal rajztanárnak, amelyen tanulmányait tervszerűen, a legideálisabban egészítheti ki.

Mély megilletődéssel és csodálattal gondolunk vissza arra a közvetlenségre és nemes egyszerűségekre, amellyel Balló Ede alapítványainak létesítésénél eljár. Fínom, halkszavú egyénisége csendben, feltűnést kerülve árasztotta szét szeretetének melegét, messze elkerülve a hivalkodás minden követelő tömjénezését s távoltage a hangos elismertetést.

A magyar művészet fanatikus istápolója és olthatatlan igyekezetű előrelendítője volt ő minden vonatkozásban, akinek egyedüli tiszta öröme az a tudat s az a szent meggyőződés szolgált, hogy alapítványával a magyar nemzeti kultúrát, közelebbről a magyar képzőművészetet segíti elő.

*

Balló Ede 1859. december 17-én, az elcsatolt felvidéki Liptószentmiklóson született. 1877-ben Lőcsén tett érettségit s még ugyanezen évben az akkori Mintarajztanoda és Rajztanárképzőbe iratkozott be, amelynek azután négy éven át (1877/78—1880/81.) növendéke volt. Ez idő alatt az alakrajzolásban és festészetben Gregus János és Székely Bertalan voltak a tanárai. Ez utóbbi tanév végén jelentkezett képesítő vizsgálatra az Orsz. M. Kir. Rajztanárvizsgáló Bizottság előtt, s megszerezte a középiskolai rajzi szakos tanári oklevelet. Ezt követőleg az 1881/82. évben leszol-

gálta önkéntesi évét, s az 1882. évi december hó 15-én kelt legfelsőbb rendelettel tartalékos hadnaggyá nevezte ki, a 67. közös gyalogezredbe nyert beosztást.

A pályájára készülő fiatal Ballót jellemzi, hogy önkéntesi évét Bécsben szolgálta le s így akkor, midőn hazája iránti törvényes kötelezettségét teljesítette, az időt egyben arra használhatta fel, hogy az ősi császárváros számos kitűnő múzeumát és művészi látnivalóit huzamosabban és behatóan tanulmányozhassa s így művészi kultúráját szélesbítse. Katonai szolgálati idejének leteltével tovább folytatja tanulmányait s miként ezt egykori tanári törzskönyvi lapján sajátkezűleg írja, további 1—1 évet töltött el először a bécsi, azután a müncheni akadémiákon, majd az 1883/84. tanévre Benczur Gyulának az akkor nemrég megnyílt epreskerti állami mesteriskolájára véteti fel magát. Ezzel be is fejezi a szorosán vett főiskolai tanulmányait, mert a következő tanévben már a sokat ígérő fiatal művész tanára lesz a budapesti V. ker. főreáliskolának (24395/1884. VII. 15. vkm. r.), amely állásában felsőbbse az 1887. évben véglegesíti.

A nap jó részét kitöltő tanári elfoglaltságában ernyedetlenül dolgozott. A reáliskola akkori igazgatója, Hofer Károly főigazgató mint tanárról és emberről róla legszebben nyilatkozik, kiemelve, hogy Balló Ede nemcsak kiváló szakértelemmel tanított, de „az ifjúságban a rajzolás szép és hasznos művészete iránt előszeretettel tudott gerjeszteni, a rajzolást felvilágosító magyarázatokkal kísérte“ s a mellett jó fegyelmező is volt. Fáradságos tanári munkája nem lanyhítja el azonban Balló Edében a művészt sem, tehetsége további műalkotásokra serkenti s teszi elismertté nevét a Műcsarnok kiállításain, ahol már az 1884. évi őszi tárlaton szerepelt első ízben a „Tanulmányfő“ és „A budai oldal látképe“ c. szerényen 100 illetve 120 frt.-ra értékelt munkáival. 1885.-ben az „Elmélkedő remete“ c. képét, majd 1886.-ban a „Szeret, nem szeret“ és Erkel Ferencz arcképe c. képét állítja ki, majd a további évtizedeken át évről évre rendes kiállítója lesz a társulati kiállításoknak, amelyeken főként arcképekkel szerepel, bár több esetben vallásos tárgyú és csendéleti képet is állít ki.

Szabad hónapjait külföldön tölti utazásokkal, Európa nagy képgyűjteményeit tanulmányozza elsősorban és eredeti elgondolása szerint főként a nagymesterek „eljárásai iránti érdeklődésből“ miért is a néki tetszőket másolja, amiben az a vágy is hajtja, hogy otthonát szép képekkel gazdagítsa. Az 1886.-évben Ribera Pietáját másolja Párisban, amely tanulmányútjára az akkori közokt. kormányzat 21202/1886. sz. rendeletével 450 frt. utazási ösztöndíjat kapott. E kép, mintegy beszámolója, az állam, közelebbről a Benczur-féle mesteriskola tulajdona lett.

A régi nagy mesterek munkáinak kutató vizsgálása során a festészet mesterségbeli eljárásainak és fogásainak számos módját ismerte meg Balló Ede, de enemű tanulmányai egyben a lelke legmélyén fogták meg őt. A nagymesterek műveiből kiáradó szellemiség, egyszerűség és őszinteség minden erőlködés nélküli természetesség és lendületesség lenyűgözték őt. Kezdetől fogva pályája végeztéig, másolja, gyűjti tanulmányutjai során a nagy mesterek műveit saját okulására és gyönyörűségére, később azonban már, azon szándékból is, hogy a köznek hasznára legyen, amire mint később még kitérünk, az 1908. év őszén, Ernszt Lajosnak, a Nemzeti Szalon akkori igazgatójának közbejötté adott első impulzust.

Az olajfestés nagymestereinek alkotásai után készült tanulmányai 1934. évi kiállítását magyarázó Kis Tájékoztatóban maga írja, „Midőn fiatalkori utazásaim alkalmával, Európa képgyűjteményeinek remekművei nagy benyomása alatt, azoknak egyes példányait lemásoltam, nem gondoltam, hogy e tevékenységem évek múlva ily tekintélyes gyűjteményt fog eredményezni“.

Az 1891. évben (2757. sz. vkm. r.) a közokt. minisztériumtól 600 frt. utazási ösztöndíjat nyers Párisba megy, ahol 1891. augusztus—december elejéig a Julian Akadémiára jár, tanulmányait folytatva Bouguereau, B. Constant és I. P. Laurensnél, majd a telet Madridban tölti, ahol lemásolja Valesquez: Austriai Ferdinánd spanyol infáns vadász képét, amely szintén a Benczur mesteriskola leltárába kerül. Végül újabb két évi szabadságot kapván 1892. márciusában Rómába megy, ahol a Palazzo di Veneziában közel 3 éven át időzik.

Az önálló művei után itthon már elismert művész belső sugalattól ösztönözve folytatja ilykép a külföld beható művészeti tanulmányozását, de a régi művészet nagyjain kívül élénken érdeklődik az akkor élő neves mesterek tanítási módszerei iránt is. Továbbképzését igen megkönnyítette széles nyelvtudása is, amely a gyermekkorától fogva ismert magyar, német és tót nyelveken kívül most már a francia, olasz és angol nyelveket s többé kevésbé a spanyolt is felölelte.

Folytatja azonban egyidejűleg az önálló alkotást is, amelyben továbbfejlődik, úgyhogy az 1893. évben Rómában tartott jubiláris nagy műkiállítás alkalmából a Róma városa által kitűzött nagy aranyérmét nyerte el pályamunkájával.

Ezidőben már Balló Edére felfigyeltek az illetékesek. A Képzőművészeti Társulat tárlatairól előnyösen ismert jó hírű festő, aki egyben mint képesített rajztanár az oktatás terén is már közel tíz éves kipróbált gyakorlattal rendelkezett s aki rendszeresen folytatott külföldi tanulmányok révén széleskörű szak-

tudással és műveltséggel is bírt, méltán szerzett pályatársai közt érdemeket arra a kitüntetésre, amely őt 1894. nyarán érte, amikor is mint akadémiai festőművész „az alakrajzolás második tan-
székére“ tanárrá neveztetett ki az Orsz. Mintarajztanoda és Rajztanárképzőhöz. (31.417/1894. vkm. sz. r.).

Az intézet egykori jeles növendékére e kinevezés a legnagyobb erkölcsi sikert jelentette, mert aránylag fiatalon került az ország egyetlen művészi főiskolájára, ahol külföldön is elismert kiválóságok tanártársa lett. Sikere egyben művészi és művészpédagógiai törekvéseinek és célkitűzéseinek a teljes elismerését is jelentette, mert hat folyamodóval s köztük oly művészekkel szemben, mint Vágó Pál, Hány Gyula, Kriesch Aladár, nyerte el a megpályázott katedrát, az akkori kor kiváló kritikusának, Keleti Gusztávnak, mint a Mintarajztanoda igazgatójának hivatalos ajánlására.

Balló Ede kétségkívül rászolgált a bizalomra értékeivel, mindazonáltal kedvezett neki a sors is abban, hogy tanári értékeit Keletinek volt alkalma közelebbről kitapasztalni akkor, midőn volt tanárát, Gregus Jánost annak betegsége alatt öt hétig helyettesítette.

Az új helyzet további nagy előnyt hozott Balló Ede számára, mivel most már ez újabb tanári elfoglaltságában egyénisége egészében akadálytalanul bontakozhatott ki.

Mint művész szabadabban mozoghatott, mert mint akadémiai professzor e teendőiben ugyanazon szellemi síkon maradhatott, nem úgy mint előbb, amikor is a reáliskolán, majd egyidőben a középiskolánál is tanított a szabadkézi rajz mellett mértant is.

Mint tanár most már egészében célhoz ért, mert a művésznevelésbe kapcsolódhatott be, a tanításba, amely művészete mellett elsősorban érdekelte. Ő maga írja egykori kérvényében: „Szükségesnek tartom azonban kiemelni, hogy éppen a tanítási módszer volt mindig az, ami különösen érdekelt és mely tanulmányozásával már reáliskolai tanárrá való kinevezésem utáni szünidőmet majd minden évben külföldön való tanulmányúttal töltöttem. Ez időben megjelent és a Nagyméltóságú m. kir. Válás- és Közoktatásügyi Minisztérium által elfogadott és az összes középiskoláknak ajánlott munkám: „Stílszerű rajzminták gyűjteménye“ igazolják előbbi állításom.“

Áttekintve az ezután jövő évtizedek során Balló Ede munkásságát, láthatjuk, hogy élete valóban az elébe tűzött művészi és pedagógiai célkitűzésének jegyében folyt le. Egykorú folyamodásban (1894. V. 23.) is már leszögezi ezt, amikor azt

fejtegeti: „Egy helyes művésztanár az iskolában való sikeres működése egyrészt működésének folytatásától is függ. A produktív művész előnyösebben tudja befolyásolni növendékeit, mint aki működésével felhagyott, amivel egyidejű a hanyatlás is.“ Balló, a művész, a Képzőművészeti Társulat tagja, évről-évre megjelenik annak kiállításain mindig újabb műveivel, nem lankadó művészi vénájának sikerült alkotásaival. A műcsarnoki kiállítások katalógusaiból vett szemelvények jól utalnak erre. A már ismertetett 1884—1886. évi kiállítási munkáit sorrendben követik a következők:

1887. Férfi arckép, Férfi arckép. (2)
 1888. Pista bácsi, Várakozás, Arcképtanulmány. (3)
 1889. Férfi arckép, Arcképtanulmány. (2)
 1890. Arckép, Gyermek arckép. (2)
 1891. L. N. arcképe. (1)
 1892. Pieta, Krisztus holt teste a sír alatt, Férfi arckép, Férfi arckép, Ave Mária. (5)
 1893. — —
 1894. — —
 1895. Négy arckép, gr. Csáky Albin. (5)
 1896. Tisza Kálmán arcképe, Arckép tanulmány, Arckép tanulmány, Eltz Károly gr. arcképe, Sírbatétel előtt, Apponyi Albert gr. arcképe, Arcképtanulmány, Hohenlohe herceg német kancellár arcképe. (8)
 1897. Két arcképtanulmány, Férfi arckép. (3)
 1898. Tanulmány 1630-ból való hollandi viselet után, Lotz Károly arcképe, Herceg Hohenlohe-Langenburg, Elzász-Lotharingia kormányzója arcképe, Férfi arckép. (4)
 1899. Bercik Árpád színműíró arcképe, Arcképtanulmány, Két férfi arckép, Wartha Vince arcképe. (5.)
 1900. Női arckép, Tanulmány egy nagyobb arcképhez, Hegedüs Sándor miniszter arcképe, Férfi arckép (4.)
 1901. Férfi arckép, Chorin Ferenc arcképe, Női arckép, Hieronymi Károly arcképe, Szilágyi Dezső arcképe, Arcképtanulmány, Két férfi arckép. (8)
 1902. Szmracsányi Miklós arcképe, gróf Eltz Jakab arcképe, gróf Tisza István arcképe, Perczel Dezső arcképe, Férfi arckép. (5)
 1903. Haggemacher arcképe, Than Károly arcképe. (2)
 1904. Dr. Korányi Frigyes arcképe, Lukács Antal arcképe, Láng László arcképe, Arcképtanulmány, Telepy Károly, Br. Fehérváry Géza arcképe, Tanulmány egy leányarcképhez, Bittó István arcképe, Női arcképtanulmány, Lukács Antal arcképe. (5)
 1905. Szegfű tanulmány, Virág tanulmány, Konyha belseje, Darányi Ignác arcképe, Két nővér arcképe, Wlassics Gyula arcképe, Hubay Jenő arcképe, Férfi arcképtanulmány. (8.)
 1906. Chorin Ferenc arcképe, Szalay Imre arcképe, Jankovich Bésán József arcképe, Gyulai Pál arcképe. (4)
 1907. Tanulmány Széll Kálmán arcképéhez, Reprezentatív férfi arckép, Női arcképtanulmány, Férfi arcképtanulmány, Férfi arckép, Báró Orczy Lajos arcképe, Mihalovich Ödön arcképe. (7.)
 1908. Három férfi arckép, Női arckép. (4.)

1909. Férfi arckép, Dr. H. M. úr arcképe, Dr. H. T. úr arcképe, T. B. arcképe, Férfi arcképtanulmány. (5.)
1910. Két férfi arckép, Dr. Herczka Tivadar arcképe. (3.)
1911. Női arckép, Férfi arcképtanulmány, Férfi arckép. (3.)
1912. Férfi arcképtanulmány, Justh Gyula arcképe, br. Madarassy Beck Miksa, Alma csendélet, Alma csendélet virággal. (5.)
1913. Dr. Taufer Vilmos, Gyermek arckép, Tisza Kálmán arcképe. (3.)
1914. Két férfi arckép. (2)
1915. Csendélet tanulmány.
1916. Két gyermekarckép. (2)
1917. Női arckép, Férfi arcképtanulmány. (2)
1918. Bárány Forster Gyula arcképe, Férfi arckép. (2)
1919. Gróf Széchényi Viktor, Töry Gusztáv arcképei. (2)
1920. Ledovszky Géza és Dr. Dollinger Gyula arcképei. (2)
1921. — —
1922. Herzfeld Viktor zeneszerző arcképe, The Mon U. Grant Smith, az Egyesült Áll. követének arcképe, Gróf Zichy Béla arcképe, Dr. Kuncz Jenő arcképe. (5)
1923. Ugron Gábor arcképe.
1924. B. J. arcképe, Bárány vitéz Thán Károly arcképe. (2)
1925. — —
1926. Gróf Zelenszky Róbert, Radó Antal, Töry Gusztáv és Kozma Andor arcképei, Tanulmány Beöthy Zsolt arcképéhez. (5)
1927. Body Tivadar arcképe.
1928. Daruváry Géza, Petrovics Elek és gr. Zelenszky Róbert arcképei. (3)
1929. — —
1930. Női arckép, Tisza Kálmán és Antal Géza ref. püspök arcképei. (3)
1931. Nagybányai vitéz Horthy Miklós kormányzó arcképe, Dr. Vértessy Sándor, Zelenszky Róbert gr. és Horváth Mihály arcképei. (4)
1932. Budapest szék. főváros gyűjteményes kiállításán (2) Nagybányai vitéz Horthy Miklós, Magyarország kormányzója arcképe és Body Tivadar arcképe, majd 1932. okt.—nov.-ben kiállítja 104 drb. klasszikus másolatát.
1933. évben a V. K. M. által rendezett Nemzeti Kiállításon két képét állítják ki, Pásztor Miksa és báró Korányi Sándor arcmásait.
1934. évi tárlaton férfiarcképét, majd az ezévi Nemzeti Kiállításon Vértessy Sándor arcképét állítják ki.
1935. évi Nemzeti Kiállításon pedig ismét egy férfi arcképe (Concha Győző egy. tanár) szerepel.
- 1936-ban a Képzőművészeti Társulat 75. jubiléjára kiállításán (máj.—jún.) Verebi Végh János, Szoldatics Ferenc és Dr. Vámosy Zoltán arcképeit állítják ki.

Hatalmas, tartalmas és felette értékes kiállítási anyag dícséri a fentiek szerint Balló Ede munkásságát, amely természetesen tovább is ölel fel.

Nemesveretű művészete a hagyományok tiszteletét tükrözi vissza, amely irányában kezdettől fogva változatlan maradt. A festészet nagy mestereinek áhítatos csodálója és meggyőződéses becsülője, belsőből fakadó hittel vallotta az izmusoktól mentes tiszta természetszemléletet. Mint festő ilykép az akadémikusok-

hoz tartozott, de e meghatározásnak legnemesebb, leghagyományosabb értelmében. Technikai tudása valósággal mesteri volt, mindazonáltal a munkásságának gerincét tevő arcképeiben nemcsak a hasonlatosság elérésére törekedett, hanem a részletek hajszálpontos finomságú kidolgozása mellett a belső egyéniség kifejezésére is. Eme tulajdonságai révén érhető meg, hogy e tehetséges portretista már aránylag fiatal korában országosan elismert festő, akinek művészetét évtizedeken át számos közéleti kiválóság arcképének megörökítésénél vették igénybe. Kiváló portréi közül több került közgyűjteményekbe is. Így a többek közt Lotz Károly, Szoldatics Ferenc és Than Mór arcképei a Szépművészeti Múzeumban, Ráth Károly, Lechner Lajos arcképei és az 1886-ban kiállított Petőfi-tér c. képe a székesfőváros tulajdonában, önarcképe pedig a Történelmi Képcsarnokban vannak.

Balló Edének a magyar arcképfestészet nemcsak számos értékes művet köszönhet, de portréi egy része általános kultúr-
történeti szempontból is jelentősek, mert sok kiváló magyar politikus, művész és közéleti jelesség legélethűbb és leghitelesebb arcképe az ő műve. Részünkről, mint tárgyánál fogva is bennünket közelről érintő művét, Várdai Szilárd volt adminisztratív főisk. igazgatóról 1890-ben festett és kiválóan sikerült portréját emeljük ki még, amely a Főiskola tulajdona.

Az 1896. évi ezredéves orsz. kiállításon a milleniumi nagy érmet kapja, majd az 1897. évben újabb kitüntetés éri művészi munkásságát, amennyiben a kis állami aranyérmet nyeri el egyik férfi arcképével. Ugyanezen évben tanári elfoglaltságában változás állt be, amennyiben Aggházy Gyulának a Főiskolához történt áthelyezése folytán az intézet növendékeinek alakrajzi oktatása jobban megosztódott s így ő csak a művésznövendékek egyik alakrajzi osztályát vette át. Ilykép kapcsolata a szorosán vett rajztanárképzéssel a Rajztanárvizsgáló Bizottsági tagságára szorítkozott, amelyet több cikluson át 1902-ig megtartott. Az 1900. évi párizsi kiállítás hoz újabb sikert Ballónak, a művésznek, aki itt a „Medaille de Bronze“-t nyerte el. Az 1905/6. évben spanyolországi tanulmányútra kért és kapott féléves szabadságot és így alkalma nyílt arra, hogy az általa különösen értékelt Velasques remekeit behatóan tanulmányozza. Ennek eredménye a Velasques képei c., Budapesten 1908-ban megjelent tanulmánya, amely mint esztétikai mű is igen sikerült. Az 1908. év őszén — amint ezt föntebb már érintettük — Ernszt Lajos vetette fel előtte az eszmét: képmásolatainak gyűjteményes kiállítására. Szívesen fogadta azt, ismét a közérdeket nézve, mert abból indult ki, hogy másolatai „a festészet fejlődésének tanulmányozásánál hiányt pótolhatnak, hogy segítségükkel azok, akik tudnak bennük ol-

vasni, legalább oly fogalmat nyerhetnek eredetükről, mint pl. Shakespeare-ről műveinek jó fordítása alapján“. E kiállítás nyomán fogamzott meg a terve, hogy — amint ő maga írja — „életem még hátramaradó éveinek szünidejét e téren szerzett tapasztalataim értékesítésével felhasználjam néhány kiváló gonddal tanulmányozott és előkészített kópia készítésére“.

E kitűzött célját következetesen folytatta s az 1924. évben az Ernszt Múzeumban, majd 1928—29-ben az Orsz. Szépművészeti Múzeumban állította ki jelentősen bővült ily gyűjteményét, amelyet végül is a hazai művészi művelődés elősegítésének célzatával nemes gesztussal az államnak ajándékozott. (1934. május 15.)

E felette nagyjelentőségű gyűjtemény minden darabja a magyar kultúráért munkálkodó művész céltudatos gondosságát, nagy tudását és imponálóan széles festői kultúráltságát tárja elénk. Csodálatos tökéletességgel, a részletszépségek és az összhatás utólérhetetlen visszaadásával másolta a régi nagy mesterek választott remekeit, amelyek mindegyike jellemző darabja annak a nagy fejlődési folyamatnak, „melyet az olajfestés — kezdetétől (Van Eyck) fejlődésének legmagasabb fokáig (Velasques, Franz Hals) — végigfutott“. E nagy gonddal kiválasztott anyag, miként Balló Ede maga utal rá, két és félévszázad művészetét tükrözi vissza s mutatja azt a nagy fejlődést, amely a flamand primitívek szeretetteljes természetmegfigyelésétől a XVII. század nagyjainak széles és fesztelen, a részleteket nagyrészt elhagyó vagy legalább az összhatásnak erősen alárendelő modorának“ kialakulásáig vezetett.

Az évtizedeken át kiváló szaktudással összeválogatott kép-anthológiának közkinccsé tételével — amint ezt a nemeslelkű ajándékozó célozta is — a hazai képzőművészeti művelődés ügyének nagy szolgálatot tett. Az eredetiek hatását adó ezen kópiák alapján a művelt közönség s maga a tanuló ifjúság csaknem közvetlen benyomást nyerhet a festészet e virágzó korszakának remekeiről és egészében átfogó képet alkothat magának a képzőművészetek történetének ezen olyannyira fontos részéről, sőt időnkénti áttanulmányozásuk művészek és szakértők számára is felfrissítő emlékeztetőt ad.

A gyűjteményének átadása kétségkívül nagy lelki öröme szolgált Balló Edének, aki Tájékoztatója előszavában mint kivitt tervének csírájára utal arra, hogy fiatalkori műtörténelmi tanulmányai során Tizian színeinek pompájáról hónapokon át hallott előadást, de egyetlen művét sem láthatta. Még élénken emlékemben van egy azidőtájt véle folytatott hivatalos tárgyalás, amikor is a Főiskolától két ittlelvő kópiának a gyűjteménybe való be-

sorozhatását kérte. Benső meggyőződéssel ecsetelte e gyűjtemény-nyel való célját, szerényen utalva arra, hogy azt a köznek művelődésére adja azon hitében, hogy érezhető nagy hiányt pótol avval. Szavaiból a meggyőződés igazsága és ugyanugy a magyar képzőművészi kultúra iránti nagy szeretet áradt ki, amelyet Ballóból, a nagy fundátorból is már kiérezünk.

Ezen érzései jegyében született meg azután azon elhatározása is, hogy a gyűjteménye végleges elhelyezésével járó jelentős költségeket is viselte, megalapítva ekként a Szépművészeti Múzeum ez értékes külön osztályát.

Az 1917. évben újabb téren tűnik fel Balló, a művésztanár, szakba vágó munkásságával. Kiadja az Olajfestés mestensége c., azóta több kiadást megért művét, amely német nyelven is megjelent. E könyvével ismét a hazai művészet érdekeit kívánja szolgálni, leírva okulásul azon tapasztalatait, amelyeket az olajfestmények „keletkezése és fenntartása körül, az anyag és az eljárás szempontjából“ egyrészt önálló festői munkásságában, másrészt a nagy mesterek műveinek másolásánál szerzett. E műve előszavában arra mutat rá, hogy a művészetnek nagy érdeke a művek tartósságával is törődni, mert az eljárás és az anyag helyes ismerete nélkül készült képek nem időállóak. Fontos, nagy igazságot tár fel Balló Ede megállapítása, s ha azokra a sajnálatos tapasztalatokra gondolunk, amit pl. a Főiskola növendékmunka gyűjteménye e részben nyújt, szavát valóban megszívlelésre érdemesnek ítélni. Napjainkban, amidőn a régi mesterek műhelyi eljárásainak elhagyásával a festékkészítés és a megfelelő alkalmazás titkai feledésbe mentek s jobb művészeink is csaknem kizárólag gyári festékre vannak utalva s maga a művészifjúság ezek közül is a kevésbé kipróbált, selejtes minőségűekre, az évszázadok által igazolt festék készítési és alkalmazási módok felújítására kétszeres szükség van. Balló műveivel egyrészt tanácsokat óhajtott adni pályatársainak, másrészt a Főiskolán egy festékkémiai laboratórium felállítását javasolja, hogy a kikerülő fiatalság képzése e részben is már teljes legyen.

Műve tehát ismét újabb bizonyítéka a magyar képzőművészeti művelődésért dolgozó művész jó szándékának és segíteni, előbrevinni akarásának egy rokon téren, amelyen ezen átfogó tekintetű, kiváló magyar festő, mintegy úttörő és hézagpótló munkát végez.

A Főiskolának 1920-ban történt reformja, amikor is a régi nagyhírű tanári kar jórészt kihalt kiválóságainak helyét újabb tanítómesterek foglalták el, Ballót, a professzort még helyén találja. A Főiskola új szervezetében, amely a korábbi, különválasztottan igazgatott Szépművészeti Akadémiát s a Rajztanár-

képzőt egyesítette, a mint tanár is nagymultú Balló még közel három éven át tanított, most már azonban nemcsak művész, hanem tanárjelölt hallgatóságot is.

Tanító ereje ez idő alatt is csorbítatlan, élénk részt vesz a Főiskola beligazgatásában mint a Főiskolát kormányzó Rektori Tanács üléseinek lelkiismeretes látogatója, ahol minden jó ügy mellett súllyal emeli fel szavát. Közben előléptetésben is részesül, amikor is az 1922. évi augusztus 5-i kormányzói elhatározás alapján az V. fiz. osztályba neveztetik ki, elérve ezzel a főiskolai státus legmagasabb rangfokát. Az 1922. év vége felé hosszabb szabadságot kér és kap, majd további terveinek és életprogramjának befejezése érdekében úgy határoz, hogy él a törvényadta lehetőségekkel s 4 évtizedes szolgálata alapján nyugalomba helyezését kéri, ami 1923. február hó 1-ével be is következik. (128.3999/1922. IX. ü. o. sz. vkm. r.)

Hivatalos elfoglaltsága alól mentesülve, Balló a továbbiakban sem pihen. Mint művész töretlen erővel tovább alkot, újabb sikert és elismerést érve el. Külföldi utakat tesz s fáradhatatlanul készíti kópiáit a tervezett gyűjteménye kiegészítésére, részt vesz a hazai képzőművészet megmozdulásain s ott látjuk őt a Főiskola időszaki kiállításának szemlélői közt is. Közben kiállításra készíti elő másolatgyűjteményét és az ajándékozásra előkészíti azt, egyidejűleg kidolgozza alapítványainak statutumait is.

Az 1928. évben érdemeinek elismeréséül a Kormányzó Úr Ófőméltósága a Magyar Érdemrend középkeresztjével tünteti ki, amelyhez 1931-ben a csillagot is megkapja. Az 1929. évben a barcelonai kiállításon „Diploma honor“-t kapja, 1930-ban a közokt. kormány előterjesztésére a művészeti érdemek elismerésére alapított Korvin-koszorúval tünteti ki az államfő. A Kormányzó Úr Ófőméltóságának az 1931. évi műcsarnoki tárlaton kiállított arcképével az állami nagy aranyérmet nyeri el. Az 1934. évben a korábbi Orsz. Művészeti Tanács helyébe lépett Orsz. Irod. és Művészeti Tanácsnak is folytatólag tagjává lesz s annak alelnökévé neveztetett ki. Tiszteletbeli tagjává neveztetik ki a Magyar Nemzeti Múzeum Tanácsának is, amelynek hatósága alá tartozik az államnak ajándékozott kópiagyűjteményét őrző Szépművészeti Múzeum. Az 1933., 1934. és 1935. években a V. K. M. által rendezett műcsarnoki Nemzeti Kiállítás rendezőbizottságának h. elnökévé nevezik ki. Kiválósága a hazai művészeti társadalom becsülő értékelését is kivívja, a Képzőművészeti Társulat őt már korábban tiszteleti és törzstagjai sorába iktatja és a Magyar Arcképfestők Társasága elnökévé választja meg őt, amely tisztét életfogytiglan viselte.

Kegyeletes érzés vezette tollal, de a tények igazságos megítélésén keresztül igyekeztünk emlékezetünkben végig tekinteni Balló Ede életpályáján.

Úgy éreztük ugyanis, hogy akkor, midőn Balló Edének, a Főiskola érdemdús tanárának s későbbi nemeslelkű alapítványtevőjének emlékzetét Alma Materünk ezévi Évkönyvében megörökítjük, érdemeinek felemlítésében nem maradhatunk meg csak a Főiskola háláját és tiszteletét érintő gesztusánál.

Kétségtelen, hogy a hazai képzőművészet e sokoldalúan kiváló és kimagasló értékét kiragadott beállításban érdeméhez mértén méltányolni nem is lehetne s így megemlékezésünk csak úgy lehet méltó a nagy halott emlékéhez, ha egyéniségét egészében átfogóan méltatjuk. Végig kísérhettük így őt egész életén, láthatuk célkitűzéseit, amelyek már a 20 éves ifjában világosodtak ki s állhatatos munkáját ezek elérésében. A minden becsülést és tiszteletet érdemlő alakja példaadóan áll előttünk.

A pályáján elinduló fiatal Balló tehetséges festő, aki művészi pályáján kezdettől fogva a régi nagy hagyományok útján halad, teremtő szelleme évtizedeken át termékenyen alkot, egészen élte leáldozásáig. (Csak a legutóbbi években festette meg Horthy Miklós Kormányzó Úr Őfőméltósága portróját, amely egyike a legjobb enemű műveknek.) De e szép elindulású festő egyben lelke szerint pedagógus is, aki erre alaposan fel is készül. Az első években minden szünidejét tanulmányutakkal tölti el, amelyek szélesítik a művészi látkörét, de megismertették vele az akkori újabb tanítási rendszereket is. A továbbiakban is évről-évre tanulmányutakon látjuk őt, akkor azonban már a nagy mesterek műveinek beható tanulmányozása különleges céllal is érdekli. Eljárásaikat és festési technikájukat vizsgálja s kialakul benne a terv kópiagyűjteményének fejlesztésére, majd később képtári tapasztalatai arra indítják, hogy hézagpótló szakkönyvben komoly figyelmeztést adjon az illetékeseknek a festés technikájának elsőrendű fontosságáról.

Tapasztalatai évről-évre nagyobbak s tudásának gazdag tárházából a nagy tanítómesterek bőkezűségével ad. Élete évtizedeken át harmónikusan folyik, a kiszabott mederben, nem komplikálja azt befolyások és elismertetések utáni törtetéssel, holott erre a megszerzett nagy összeköttetései könnyen adhattak volna alkalmat. Célja világos, tiszta és nemes. Élni művészetének és sokoldalúan támogatni a magyar művészetet.

Művészi körökben, mindig csak a művészettel foglalkozva, művészetének s a tanításnak él s a művészet minden vonatkozásban az éltető eleme. Szélesen megalapozott műveltsége is első-

sorban segédeszköze további művészi tanulmányutain, sőt szórakozásaiban is lehetőleg a művészetek tisztább légkörében marad. Érdekes adat erre nézve az, hogy Balló Edenek nagy volt a zeneismerete is s mint elismert jó hegedűs orchesterben is vett részt, a kamarazenében pedig a legelsőkkel szerepelt. Legjobb barátai közé a legelőkelőbb zeneművészek is tartoztak.

Kezdetől fogva a munka embere, igazi self made man, akit azonban sikerei és a sors kedvezése nem kapattak el, szerény maradt mindvégig a kivételes lelkek kiváltságos örömét élvezve abban, hogy életcélja csorbítatlanul teljesült, mert a hazai művészetnek adhatott alkotásban, tanításban, majd műpártolásban és ajándékozásban s végül a fiatalabb művésznemzedék anyagi megsegítésében.

A magyar művészet történetének egy, a maga nemében kivételesen értékes nagy egyénisége Balló Ede, akinek élete és működése olyannyira sokoldalúan és önfeláldozó áldozatkészséggel is szolgálta a hazai művészeti műveltség ügyét.

Főiskolánk soha el nem múló kegyelettel fogja a nagy fundator és jeles professzora emlékét megőrizni, nem felejtve soha a vele mindenkor együttérzett nemeslelkű özvegyének a Főiskolához írt sorait: „Felejthetetlen előttem az a szeretet, amellyel ő a Főiskola ügyeit mindig szívében hordozta és az a jóindulat, amellyel tanítványait sorsukban odaadóan pártolta.“

*

Balló Ede temetése 1936. november hó 2-án általános nagy részvét mellett folyt le.

A nagy ajándékozó emlékének áldozott elsősorban maga a közoktatásügyi kormány, amelynek intézkedésére a ravatalt a Szépművészeti Múzeum gyászbavont, délszaki növényekkel díszített előcsarnokában helyezték el. A koporsót, amely előtt bensőséges kegyeletük kifejezéséül a Főiskola ifjúsági egyesületeinek egyenruhás képviselői álltak őrséget, a művészek Munkácsy-leplével borították le.

Kemény Lajos ev. esperes gyászbeszéde és imája után Tasnádi Nagy András államtitkár mondotta el a közoktatásügyi kormány nevében bucsubeszédét, majd Ugron Gábor az Orsz. Irodalmi és Művészeti Tanács elnöksége nevében bucsuztatta Balló Edét, úgyis mint e Tanács alelnökét, Csánky Dénes dr. pedig a Magyar Nemzeti Múzeum Tanácsa és a Szépművészeti Múzeum nevében mondott utolsó istenhozzádot, majd a Főiskola vezetősége, tanárai és ifjúsága nevében Nagy Sándor főisk. tanár vett végbúcsút az intézet felejthetetlen emlékű halottjától.

Művészi egyesületek és társulatok nevében Nádler Róbert, Laczkó Miklós, Zombory Moldován Béla, Meller Simon, s végül Dudits Andor mondottak még gyászbeszédet, majd megindult a gyászmenet a kerepesi temetőbe, ahová a Főiskola szíve mélyéből gyászoló ifjusága is elkísérte nagy jótevője hült tetemét.

A Székesfőváros vezetősége által adományozott dízsírhelyen temették el Balló Edét, megadva emlékének ezzel is azt a tiszteletet és becsülő értékelést, amelyet a hazai művelődés ezen kiváló munkálója és előrevivője méltán kiérdemelt.

Dr. Ferenczy József.

Jegyzet. Források: Az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola irattári anyaga, az Orsz. Képzőművészeti Társulat katalógusai 1882—1936-ig. Balló Ede: Az olajfestés mestersége. Bp. 1917., Balló Ede Tájékoztatója a Képzőművészeti Múzeumnak adott másolatgyűjteményről, Ebner-Gombosi: Művészeti Lexikon s végül az 1936. október-nov. havi napisajtó közleményei. Mindezekon kívül az özvegy közvetlen közlései, amelyekért ezúton is hálás köszönetem fejezem ki.

FŐISKOLÁNK A PÁRIZSI 8-IK NEMZETKÖZI RAJZOKTATÁSI ÉS IPARMŰVÉSZETI KONGRESSZUSON.

A 8-ik rajzoktatási kongresszus iránt nagy volt világszerte az érdeklődés. Ez nem is csoda. Párizs a maga szellemi légkörével, művészeti kincseivel kedves minden művésznak, minden művésznevelőnek. Nemcsak Munkácsy és Szinyei Merse, de sok magyar mester Párizsban szívta magába a szabadságnak, a tehetségnek éltető levegőjét. Tehát mi, magyarok vágyva-vágytunk arra, hogy ismét lássuk „a világosság városát“, felfrissüljünk attól a szellemtől, mely hibái mellett is magasra ívelő és ragyogó tud lenni.

A Főiskola már jóelőre rámutatott arra, hogy a művészeket és rajzszakos tanárokat képző intézet tanárai közül minél többnek, minél gyakrabban tanulmányoznia kellene, és pedig a helyszínén, a nagy nyugati nemzetek művészeti és rajzoktatási mozgalmait. Ugyanilyen irányban tevékenykedett ez évben a 8-ik kongresszus Magyar Előkészítő Bizottsága — szélesebb területre mutatva rá. *Nádler Róbertnek*, a Főiskola volt kitűnő tanárának elnöklése és a jelen beszámoló írójának előadói munkássága mellett megtartott üléseken helyiálló érveléssel fordult a kultusz-kormányhoz azzal a kéressel, hogy elsősorban Főiskolánk, de a József Nádor Műegyetem és az Iparművészeti Iskola is államségéllyel küldhessék ki képviselőiket a kongresszusra, továbbá

adassék mód a Magyar Rajztanárok Orsz. Egyesületének, a szakiskoláknak, közép- és középfokú iskoláknak, végül az elemi iskoláknak is arra, hogy magán a kongresszuson tájékozódhassanak a művészi nevelés, a rajzoktatás jelen állása felől.

Miniszterünk bölcsesége megértéssel fogadta úgy a Főiskola, mint a Magyar Előkészítő Bizottság előterjesztéseit, melyeket elsősorban a miniszterium művészeti ügyosztálya, de a többi ügyosztály is tőle telhetőleg lelkesen támogatott.

Igy jutottunk el, hatalmas előkészítő munka után odáig, hogy végül a 11.309/937. III. sz. vkm. rendelet alapján Benkhard Ágost e. i. rektor a Főiskola képviselőjeként, Baranski E. László főisk. r. tanár mint a Magyar Előkészítő Bizottság előadója és képviselője, végül Meyer Antal főisk. r. tanár — szaktárgya szempontjából — a párizsi Kongresszusra kiküldettek.

*

Beszámolónk teljessége kedvéért meg kell emlékeznünk, ha röviden is, *a kongresszus előkészületeiről*, melyekben Főiskolánk tevékeny részt vett. Nemcsak helyiségeink állottak az előkészítő bizottság rendelkezésére, de lelkes segítőtársakra leltünk főtitkárunkban, egy egész sor hallgatónkban és bőven jutott munka a Főiskola szakszemélyzetének is. Ha felemlítjük, hogy a 8-ik kongresszussal kapcsolatban tartott *Conté féle nemzetközi ifjúsági rajzpályázatra* kereken 2100 rajz érkezett be az ország minden tájáról, hogy ezeket lajstromozni és több szempontból rendezni — végül egy részüket a bíráló számára kiállítani, a visszaadás megkönnyítésére újra átrendezni kellett, ez fogalmat ad arról, hogy mindez oly hatalmas munkateljesítmény volt, melyet csak önzetlen munkával lehetett kellő időre elvégezni. Az önkéntes munkatársaknak tervbevett pénzbeli jutalmazására eddig, sajnos, nem tudtunk fedezetet találni. A Conté anyag hattagú bíráló bizottságában a Főiskola részéről Benkhard és Baranski, az e. i. rektor és prorektor vettek részt. A bizottság többszöri alapos megtekintés után ítélte oda az egyes korosztályok *1000 frankos Conté díját*. Örömmel jelentjük e helyütt, hogy 1000 frankot nyert harmadik korosztálybeli pályázók közül *Iván Szilárd* művésznövendék, Réti István tanár tanítványa, *Vasalónő* c. rajzával, második helyre jutott ugyane korosztályon belül *Nagy Ödön* művésznövendék „Budapesti ucca“ c. kréтарajzával, harmadik helyre *Kiss János* V. é. rajztanárjelölt „*Kubikosok*“ c. színes irón rajzával. Utóbbi kettő Benkhard Ágost tanítványa. Mindhárom rajz ki van állítva Párizsban, a nagy kiállítás „l'Enseignement“ c. palotájában a Conté pályázat termében.

Az előkészítő munkálatok lényeges részét képezte az a levelezés, melyet e beszámoló írója folytatott M. *Paul Machard*-ral,

a Kongresszus francia főtitkárával, M. Felix *Aubert*-rel, a Kongresszus alelnökével és a Conté pályázat kezdeményezőjével, végül dr. Alfred *Specker*-rel és Herr *Greutter*-rel, a *Fédération Internationale pour l'Enseignement du Dessin et des Arts Appliqués* elnökével, illetve pénztárosával. E levelezés révén, továbbá a kongresszusnak itthon való ismertetése, a szépszámú magyar kongresszusi tag toborzása és bejelentése révén sikerült elérnünk azt, hogy irántunk, magyarok iránt a legszívélyesebb hangulat, érdeklődés és előzékenység mutatkozott a kongresszus vezetősége körében, aminek kétségtelen jeleit láttuk az érkező írásokban („*Nous savons combien votre pays a contribué à l'étude des méthodes d'enseignement du dessin et nous espérons recevoir de très intéressants rapports sur les questions, à l'étude*“ Machard, 936. júl. 27-én). Továbbá: „*Notre comité se réjouit vraiment d'apprendre qu'une importante délégation nous apportera la collaboration amicale de la Hongrie et il vous félicite et vous remercie chaleureusement d'avoir décidé M. le Ministre de l'Education à s'intéresser à notre Congrès . . .*“, M. 937. március 5.-én.

Hogy a magyar kongresszusi tagok és azok munkája iránt való érdeklődés teljessé vált, azt a helyes módon folyt előkészíté- sen kívül annak is köszönhetjük, hogy a kitűzött 7 kongresszusi vitatételhez, melyek közül 2-höz (1. és 6.) nem kívánt hozzá- szólást, az utolsóhoz való előzetes hozzászólást sem irányozta elő világosan a kongresszusi nagybizottság, 12 magyar előzetes hoz- zászólás érkezett be. A kitűzött vitatételek:

1. A művészet a nemzet életében.
2. A művészet és ipar között való szükséges kapcsolat.
3. A gyermek látási és kezügyességi megszokásai, hibái.
4. A díszítőtervezés (kompozíció) modern értelmezése.
5. A rajzterem berendezése különböző foku iskolákban.
6. A reformírások és a díszítőírások.
7. A rajzszakos tanár pedagógiai kiképzése szükséges. — A művészi alkotások ismertetését a rajztanárra kell bízni.

E vitatételek közül Baranski E. László a 3., 4. és 5.-ik tételhez nyújtott be előzetes hozzászólást. Dr. Lechner Jenő a 7. tétel 2.-ik részéhez. A Főiskola tanárai tehát a magyar hozzászólások (12) 33.3⁰/₀-át adták. Bár a vitakérdések közül több is érdekel ben- nünket, részben tapintatból — az előzetes hozzászólásokat és azok kivonatait le szokták volt nyomtatni a kongresszus tagjai számára s ez nagy költségeket jelent — részben abból az okból, hogy a vitakérdésekhez fűződő rajzkiállítás nagyon drága, végül, hogy az előszóval való véleménynyilvánításra, a vitákban való

részvételre bőven van mód a kongresszuson, nem tartottuk helyesnek, hogy még nagyobb terjedelemben keressünk érvényesülést.

Ezeknek az előzetes hozzászólásoknak a kongresszus egy nyelvére való lefordítását, a kivonatoknak a másik két nyelvre való fordítását főleg az előadó végezte. Igen érdekes munka volt, de nagyon fáradságos is, mert azon voltunk, hogy a magyar szöveg fordításai a szaknyelv szempontjából is kifogástalanok legyenek. Munkánk nem volt sikertelen. Ezt igazolja M. Machard egyik levelének (1937. jún. 13.) ez a részlete: *„Nous avons reçu avec plaisir votre lettre et tous les rapports si intéressants des Membres Hongrois . . . Ainsi la participation hongroise sera dès aujourd'hui signalée parmi les plus importantes. Vos textes sont parfaitement clairs et je vous remercie de tout le soin apporté à vos communications.“*

Az előzetes hozzászólások során rámutattunk arra, hogy mi, magyarok, szinte minden iskolafajtában és a rajz tanításán végig arra törekszünk, hogy a nemzeti formák, szerkezetek, színek körében mozogjunk, hogy a magyar, de egyidőben ezzel a modern szép felismerésére, megbecsülésére, a jövő számára való megtartására neveljünk széles rétegeket. A *gyermekrajz* kérdésénél, melyet az utóbbi kongresszusok az előtérbe állítottak s mely körül nagyon értékes eszmecserek folytak Párizsban — főleg arról emlékeztünk meg, hogy az 1937. évi magyar középiskolai tantervi munkálatok gondoskodnak nemcsak arról, hogy a gyermek rajztevékenysége figyelembe vétesék, hanem arról is, hogy lehetőleg konzerváltassék, el ne apadjon. A *rajzterem berendezését* tárgyaló vitapontnál meg kellett állapítanunk, hogy a rajz még mindig mostohagyermek. Nagyon kevés a jól tervezett, helyesen kivitelezett rajzterem — pedig a tervező építésznek is a rajz a nyelve — és éppen a rajzterem az, mely elsősorban áldozatul esik akkor, amikor egy iskola túlnépes. A magyar oktatásügy jelesei sem tudnak még felszabadulni az előítéletek, évszázados beidegződések hatása alól: a rajzban még ma is hajlandók csupán kézügyességet látni — és nem látják be azt, hogy az igazi és teljes műveltséghez mennyire elengedhetetlen a látás kiművelése, a művészi szép felismerése és élvezése. A vezető rétegeknek kb. tizenhét évi iskolai felkészülése során sem a rajz, sem a szükséges munkahely nem kapják meg a létminimumot!

Végül az előzetes hozzászólások során mutatott rá Lechner arra az álláspontra, mely a Főiskola álláspontja és amelyet a rajzszakos tanárjelöltek feladatsorai nagyon érthetően illusztrálnak, hogy: *a műalkotások szemléltetésére a rajz tanára alkalmas, aki tehetsége, kiművelt rajzi látása, megfelelő és sok-*

oldalú felkészültsége révén kell, hogy ezt a munkakört megkapja.

Itt csak a Főiskola tanárainak előzetes hozzászólásairól emlékezünk meg — nehogy beszámolónk hosszadalmassá váljék. Érdekes jelensége a mának az, ami épen a hozzászólások kiadásánál merült fel és méltán esett rosszul számos kongresszusi tagnak. A kongresszusi nagybizottság ugyanis, anyagi okokból, csak *összefoglalások alakjában* tájékoztatta a tagokat a beérkezett hozzászólásokról. Ha az összefoglalásokat kitűnő szakemberekre bízták is, mint a francia *Bourgoin, H. M. Magne, Léon Deshairs*, az angol *A. C. Horth*, a svájci *R. Berger*, és *M. Braaker*, természetesen nem tudták pótolni az eredeti anyagot, mely egy-egy szakember egyéni állásfoglalását fejtette ki. Míg egyes főelőadók nemcsak a hozzászólók névsorát közölték, de helyet adtak jelentésükben a hozzászólóknak szerintük figyelemreméltó szövegrészleteinek (mint pld. *R. Berger*), mások nemcsak, hogy részleteket nem közölnek, de még a beküldőkről sem emlékeznek meg. Míg a magyar hozzászólók egy része, *Bathó, Baranski, Fáy, Lakatos, dr. Lechner, Mosdóssy* és *Szablya-Frischauf* felemlítettnek a 126 oldalas „*Rapports Préliminaires*“ kötetben, addig *Luttor, Szathmáry* és *Weichinger* nevei kimaradtak, mert a megbízott főelőadók egyik-másika nem sorolja fel a rábízott anyag munkatársait. Ezt előadó szóvá is tette a kongresszusi főtitkárságnál és orvoslást kért oly módon, hogy a záró beszámolóban (*Compte Rendu*) ez a hiba jóvá tétessék.

A kongresszusi előkészítő munkálatok érdekes része volt az, mely a *vitakérdések anyagát kiegészítő rajzanyag* kiválogatásából, kiállításra felkészítéséből állott. Bár a Főiskola örömmel állította volna ki annak az anyagnak egy részét, mely oly általános elismerést vívott ki a műcsarnoki kiállításunkon s melyet képes katalógusunk révén megismertettünk külföldi barátainkkal, erre ez alkalommal nem volt mód „*Votre projet de faire une exposition sur l'éducation des maitres de dessin Hongrois ne rentrerait donc pas dans notre cadre. Elle serait cependant très interessante pour nous tous.*“ (*Machard*, 936. szept. 7.) Az összes vitakérdésekhez tartozó rajzanyag kiállítására két méter magas és tizenegy és félméter hosszú, összesen 23 m² területet kaptunk. Előadó javaslatára a Magyar Előkészítő Bizottság minden hozzászólónak kb. 2 m² területet helyezett kilátásba. Előadó mégis azon volt, hogy a maga három és *Lechner* egy hozzászólásához kiállítható rajzanyagon belül a Főiskola rajztanárképzésének magas szintje és magyaros jellege szóhoz jusson. Résztint a 4., résztint az 5. és 7. vitakérdésekhez rajztanárjelöltek rajzolt feladatsorait, a műalkotás szemléltetés tervezeteit, rajzterem terveit állítottuk

ki, összesen 12 keretben. Ha arról nem is lehetett szó, hogy nagyterjedelmű tanmenetek mutassák be azt, hogy mennyi ízlés, ötlet, eredetiség, tárgyszeretet, egyéni átgondolás teszi értékessé Főiskolánk tanárjelöltjeinek e munkálatait, az anyag kiválogatása, tárgyilagos, világos és ízléses felszerelése igazolta az előadót. Egyetlen résztvevő nemzetnek sem volt a *Lycée Camille Sée*-ben rendezett rajzkiállításon olyan egységes, áttekinthető, szemrevaló, egyéni, oly figyelemreméltó *nemzeti jellegű* rajzsorozata, mint a magyar csoportnak. Ezt megállapította rektorunk, ott a helyszínen, de nyíltan és kéretlenül hangoztatta a kongresszus tagjainak túlnyomó többsége és, ami különösen hízegő reánk nézve, a francia vezetőség teljes egészében. Legyen szabad naplóból a következő jellemző részletet idejegyezmem: Mr. Hourticqu-kal júl. 31-én találkozom a Lycée Cam. Sée-beli kiállításon. Kérdezi tőlem: „*Est ce que vous avez vu l'exposition de la Hongrie?*“ Felelem neki: „*oh igen. Tudnillik én gyűjtöttem össze nagy részét és én rendeztem itt az anyagot.*“ Mire ő: „*akkor gratulálok önnek teljes szívemből, mert az önök kiállítása nagyon finom! A legszebb a külföldi kiállítások közül.*“

Igaz, hogy a magyar anyag, amely egységes elgondolás után háromnyelvű felirat szalagokkal volt érthetővé téve — melynek a Főiskola gyűjteményeiből kiválogatott anyagát külön is díszítettük a feliratok közé színfoltoknak helyezett magyar kiscímerekkel — már megjelenésével is kiemelkedett a kongresszussal kapcsolt két rajzkiállításnak különben értékes, de feliratok és keretezés dolgában szerény és túlzottan közvetlen anyagából. A magyar anyagot választékosság és a kongresszus megbecsülése jellemezte — és maga ez a tény sok barátot szerzett nekünk. Anyagunkat az előadó rendezte. A rendezés munkájában *Szabó Ida* és *Tötössy Edit* rajztanárok, kongresszusi tagok odaadónan segítettek.

E helyütt emlékezünk meg azokról a jeles tanárokról, tanulóikról és azon főiskolai hallgatókról, akiknek válogatott munkái oly vonzóvá, oly átütő erejűvé tették a kongresszus szép kis magyar kiállítását. Különösen Bánrévi Magda, Buday Lajos, Dörre Magda, Kákonyi Teréz, Kiss János, László Gyula, Nagy Edit, Macassy Magdolna, Molnár Mária, b. Simon Pál és Szabados Jenő (rajzi feladatsorok), Geszti Katalin, Irsay Nándor, t. Nagy Géza és csébi Pogány István (rajzterem tervek) rajztanárjelöltek, végül Borosnyay Szeréna budapesti, Kákonyi Teréz bajai, Moulion Antónia kiskunfélegyházi, Szegedi Szűcs csongrádi, György Antal szerencsi, Garzó Bertalan és Huber István, Reutter Ágost budapesti, Dienes János debreceni, Machala gyöngyösi, Gaál kunszentmiklósi és Rácz József nagykőrösi tanár nevét jegyezzük ide.

A rajzok rendezésénél, keretezésénél buzgón segédkeztek: Eöry, Geszti, Elek, Mr. Ihász, vitéz Moór, Zakariás, Kőhalmy, Lendvay-Szabó, Szepesi, Sztankovits, csebi Pogány, Ferkay, Dörre, Perjés rajztanárjelöltek és Heil Ferenc tanár. A felírásokat Balogh Jenő III. éves rajztanárjelölt készítette. A Párizsbankiállított rajzok a Főiskolának a *rajztanítás módszere* című tárggyal kapcsolatos rajzgyűjteményéből valók, melyet a Conté-pályázat rendkívül értékes anyaggal gazdagított — részben az előadó gyermekrajz gyűjteményéből. A kiállítás összes résztvevőinek e helyütt köszöni a Főiskola azt, hogy az anyagot átengedték (néha, a tanmenetrészek esetében nem kis áldozattal). A Főiskola 25 drb. 47×62 cm-es aranyléc keretet engedett át a párizsi anyag bekerekezésére. Az *anyag szállítása* elég gondott és izgalmat okozott. Mivel a szükséges pénzösszeg kiutalása késett, a kiállítás anyagát gyorsvonati gyorsárúként kellett szállítanunk és bár a budapesti francia konzulátus — kereskedelmi attaséja és Mlle A. M. Durand úrhölgy szívességéből — megkönnyítette a vámeljárást és Párizsban is a legelőzékenyebb támogatásban volt részünk, azt szinte csak egy nappal a megnyitás előtt kaptuk meg. A rendezés azonban teljes mértékben sikerült volt.

*

A 8-ik nemzetközi kongresszus július 30-án kezdődött a „Hotel de Ville“ pazar termeiben lefolyt ünnepélyes fogadtatással, mely alkalommal Párizs polgármestere üdvözölte a kongresszus tagjait, akiknek nevében a Fédération elnöke, *dr. Specker*, majd a kongresszus elnöke *M. Hourticqu* köszönte meg a szívélyes és fényes fogadtatást. A magyar hivatalos delegátusokat felkérték, hogy nevüket Párizs városa aranykönyvébe beírják. Rövid uzsonna után *M. Hourticqu* bemutatta és lelkesen magyarázta a városháza múkincseit, különösen a város történelmi eseményeit megörökítő falfestményeket.

Július 31-én délelőtt a Sorbonne nagy amfiteátrumában volt a kongresszus megnyitó ülése. Ezen az ülésen először *dr. Specker*, a Fédération kitűnő elnöke üdvözölte a kongresszusi három nyelven az előkelőségeket és a 21 nemzet képviselőjében megjelent, kereken 700 kongresszusi tagot. *M. Jean Zay*, a francia nemzeti nevelésügyi és szépművészeti miniszter mondta a megnyitó beszédet. Ez a beszéd oly érdekes, annyira a szívünk szerint való, hogy azt teljes terjedelmében ideiktatom, és vallom, hogy fordításom messzemenőleg tükrözteti a magasállású szónoknak követésre méltó álláspontját:

Hölgyeim és Uraim!

Most, midőn az Önök 8-ik nemzetközi kongresszusa a Szajna partján megkezdte üléseit; mindenekelőtt üdvözölni kívánom:

Franciaország és a Köztársaság kormánya nevében a 21 nemzet kitűnő képviselőit, akik eljöttek, hogy közkinccsé tegyék tapasztalataikat, célkitűzéseiket, módszerüket a világ rajzoktatásának legnagyobb dicsőségére és legnagyobb mérvű haladása érdekében. A legmelegebb szerencsekívánataimat tolmácsolom a kongresszusnak immár biztosított sikeréért dr. Specker úrnak, a Fédération Internationale elnökének, Louis Hourticqu úrnak, a Szervező Bizottság elnökének és Machard úrnak, aki oly tevékenyen s oly kiváló kezdeményezőként munkálkodott.

Nem Önöknek, Hölgyeim és Uraim, a szakembereknek kell tudomására hoznom azt, hogy *a rajz előkelő helyet kell, hogy elfoglaljon és fog elfoglalni a jövőben, mindenfajta tanításban.* És ugyanakkor, nem jelentőségnélküli az, hogy a Nemzeti Nevelés és a Szépművészetek Minisztériuma nyíltan hirdeti, hogy elmúltak azok az idők, amikor kissé rosszindulatú csökönyösséggel és valamely egészen laikus leereszkedéssel a műkedvelői foglalkozások közé sorolták a rajzot. *Nem! A rajzoktatás nem másodrendű oktatás. De nem is fölösleges fényűzés.* A rajz parancsoló szükségletnek felel meg és én nemcsak a gyakorlati használata kizárólagos területeit értem itt, hanem értem ez alatt az emberi szellem egyik szükségletét. *Nincs is teljes műveltség a rajznak tanulmányozása és tudása nélkül!*

A szemét gyakorolnunk, megszoknunk a szabatos megfigyelést, hogy a tárgyaknak lényeges jegyeit meghatározhassuk, vajjon ez már nem valamelyes gondolkozás-e? Ez vajjon nem az-e, mindenképen: a gondolkozásnak megadni az ő nélkülözhetetlen táplálékát? „Engedd, ember, hogy érzékeid gondolkozzanak és te a magad alkotójává válsz“ („*Laisse penser tes sens, homme, et tu es ton dieu*“), így ír egy mai költő! A látási megfigyelés épen az érzékeket eszmélteti. A ki nem művelt szem megelegszik egy siető észrevevéssel és futó benyomással. A megfigyelés az, mely révén a tárgyat mélyebben megismerhetjük. A mi egész modern művészetünk, melynek a legtüzesebb erőfeszítéseit a nagy kiállítás mutatja be, tanúskodik e mellett az elmélyített tudás mellett, mely többé nem elégszik meg a színnek felületes játékával, a nyüzsgő foltokkal és egy kitapinthatatlan levegő titokzatosságával. A modern festő szeretettel ragaszkodik a dolgok alakjához, a tárgyak szerkezetéhez és azokat belehelyezi egy háromkiterjedésű térbe, ahol ő azoknak tömegeit kiegyensúlyozza. Ingres-nek híres mondása: „*a rajz a művészet becsületessége*“ („*Le dessin est la probité de l'art*“), ha az ember nem veszi azt túlzottan akadémikus értelemben, az egészséges módszerhez, az emberi szellem szerkesztő szükségletéhez való visszatérésre mutat rá. A rajzolás különben a szellem két lényeges működését idézi fel, amelyek a

természetes vérkeringéshez hasonlatosak, az analizist és a szintézist. *A rajzoló analizálja a mintáját és azt újra ábrázolja szintézis útján. Ime, ez a szellemi erők fejlődésére éppen olyan értékes tanulmány, mint a latinnak és a mennyiségtannak a tanulása és nagyon is úgy kellene, hogy ezek mellett a tanulmányok mellett egyenrangúként álljon.*

A rajz ugyancsak nyelv is. Az embernek épp oly természetes nyelve, mint a hang útján életrekelő szó és valószínűleg ugyanoly régi nyelv is. Az ősi népek ösztönösen használták és a mi gyermekeink, attól kezdve, hogy észreveszik, hogy mi az irón, hatalmukba ejtik ezt a kitűnő szerszámot és nem használják azt más-képen, mint a mi legtávolabbi őseink használták az ő durva szerszámaikat.

Az, amit ők (a gyermekek) akarnak, az kevésbé az ábrázolás, mint a kifejezés. Ők a dolgokat s az élőlényeket, melyeket ismernek, úgy ábrázolják, mint ha egy szót hívnának életre a nélkül, hogy azt leírnák. *Megállapítottam, hogy Önök a kongresszus tárgysorában bizonyos fontosságot tulajdonítanak azon hibák megvizsgálásának, mely hibákat természetesen és annyi bájjal követnek el a gyermekek.* Ezek a hibák, lényegükben, valamenynyien abból erednek, hogy a gyermek a rajzot olybá veszi, mint egy jelképes írást (un alphabet idéographique), mely hasonló a képzeletdús hiérogliákhoz és a gyermekek egyáltalában nem gondolnak a valóság lemásolására. *Tehát valóságos lélektani nevelés rejlik az Önök azon iparkodásában, hogy ezeket a hibákat javítani akarják, a nélkül, hogy letörölnék azt a hamvat, amely azokat jellemzi.* A rajz cselekvő erő, amelyet Önök felhasználnak arra, hogy növendékeik fejlődését elősegítsék. Végül, mindezek szerint, az önök tanítása nem más, mint a tanulóknak rejlő egyik legparancsolóbb ösztönnek hasznosítása és kiművelése.

Én, Hölgyeim és Uraim, főképen a rajzolásnak erre a nagy pedagógiai erényére gondolok, amikor önök nézeteik szakszerű kicserélésére készülnek. *De a Nemzeti Neveléshez hozzátartoznak a Szépművészetek is és az ember nevelése soha sem befejezett.* A művészet a nevelésnek egy folytonos eszköze és ezért van az, hogy annak a műszaki feladatok körében, vagy az otthonban való alkalmazásán kívül szerepet kell játszania a nemzetnek belső életében. Jól esik a szépségadta oly kerethen élni, amely minden cselekedetünket, sőt összes gondolatainkat megnemesíti. *Illik beleilleszteni a művészetet minden percünkbe és létünk és a népek létének minden megnyilvánulásába.* És ez az iparművészet feladata, amelyben a művészet és mesterség egyesül. Jól tudom, Hölgyeim és Uraim, hogy ezek az önök mindennapi töprengései

és énnekem semmi kétségem sincs a felől, hogy mily megbecsülhetetlen hatásuk lesz az önök közeli vitáinak.

Végül, a nemzetek közt való békés közeledésben (mert ha a rajz nyelv is, az nemzetközi nyelv, ugyanoly címen, mint a zene) nagyon bízva, sőt azt remélve, van szerencsém a 8-ik nemzetközi rajzoktatási és iparművészeti kongresszust megnyitottnak nyilvánítani.“

A miniszter szózata nemcsak teljes mértékben kielégítette, hanem valóban lelkesítette a kongresszus tagjait, akik örömmel, szinte meghatódva hallgatták egy nagy nemzet felelős miniszterének ugyanazon megállapításait, melyeket maguk régóta vallanak, de amelyek iránt a tanítók-nevelők fölé helyezett kormányzó rétegek oly kevés megértést mutatnak.

A miniszter után *M. Hourticqu*, a kongresszus elnöke, az Institut tagja, a művészettörténet egyetemi professzora, a rajzoktatás országos szakfelügyelője, a jeles szakíró tartotta meg szakelőadását, melynek címe: „*A művészet a nemzet életében*“ volt. Ennek a lendületes, ragyogó ötletekkel fűszerezett, kiváló ékesszólással előadott beszédnek a fordítását nem adhatjuk. A beszéd sokkal gazdagabb, lebilincselőbb volt, mint az a vázlat, melyet a kongresszusi bizottság előzetesen kiadott. Hourticqu-nak átfogó tudása, tanári egyénisége, mely belekapcsolódott hallgatósága őszinte áhítatába, úgy tartalom, mint előadás dolgában művészién ívelt fel magasságokra, melyek a hallgatókat valóban magasrendű élvezethez juttatták. Felejthetetlen élménye volt még azoknak is, akik nem tudtak tökéletesen franciául. A hazája művészetéért rajongó, az egész világ művészetét ismerő és megértő, az ízig-vérig tanító-művész, az ékesen szóló francia előadó meghódított ott mindenkit. „He was the right man at the right place“ mondták az angolok. A kitűnő előadónak hatalmas sikere volt.

M. Hourticqu előadása után az egyes nemzetek delegációinak fejei — betűrend szerint — üdvözölték a kongresszust. Nagybritannia után reánk került a sor. Nagy megtiszteltetésnek tartom, hogy mint az elnöki emelvényen elhelyezett öttagú magyar delegáció (*Benkhard, Szablya-Frischau, Felkay dr., Zombory-Moldován, Baranski*, — *Kubinyi* csak este érkezett meg) vezetője (tulajdonképen csak kovásza) az alábbi szerény üdvözlő beszédet olvashattam fel a Sorbonne szép termében, a nagyszámú, ünnepi hangulatú közönség előtt:

„Monsieur le Ministre,
Monsieur le Président,
Mesdames, Messieurs!

C'est avec un vif plaisir et avec l'espoir de réalisations intéres-

santes, que le groupe des Délégués et des 30 Membres Hongrois a fait le voyage de Paris, coeur du monde. Nous mettrons tous nos efforts à cette collaboration pleine des promesses et nous ferons tout ce que dépendra de nous pour assurer le succès des travaux inscrits au programme du 8e Congrès.

Au nom mon Gouvernement et de la Cité de Budapest, en ma qualité de Délégué du Comité d'Organisation Hongrois et de l'École Royale Hongroise des Beaux Arts, je salue à l'occasion de l'ouverture solennelle les Organisateurs et les Membres de 8e Congrès, auquel nous souhaitons une heureuse activité couronné de grand succès."

Az üdvözlőbeszédnek általában tömörek, tárgyilagosak voltak. Csupán a skót felszólaló polemizált — derülten — Nagybritannia képviselőjével.

A megnyitó ülés egyes szakaszai között a Köztársasági Gárda zenekara játszott valóban művésziesen előadott ünnepi zenedarabokat.

*

Aznap délután a kongresszus tagjai a *Lycée Camille Sée*-ben rendezett Kongresszusi Kiállítást tekintették meg. Ez a leányközépiskola pazarul berendezett modern épületben van. Jellemzésül csak annyit, hogy az épület három oldalán, mind három emeleten 10 m széles és 40 m hosszú fedett és kitűnő világítású előtér van. Az előterekből nyílnak az osztálytermek és munkahelyiségek. Az épület hátsó homlokzatán egymás fölött elhelyezett 3 emeletnyi előteret *mozgólépcső* köti össze. A pazarul berendezett tanári és könyvtárszobában egy-egy falat hatalmas *falfestmény* díszít! A rajzterem két oldalról felsővilágítású és tetőterrasszal van kiegészítve! A kongresszus egyes ülései egy földszinti előtérben tartattak, ahol kb. 300 ülőhely mellett még elfért egy hatalmas elnöki emelvény és egy sor fülke, melyben szaküzletek (Conté, Canson, Blankertz, stb.) mutatták be árujuk érdekesebb darabjait, sőt régebbi, Conté-díjat nyert festménysorozatokat.

Két földszinti előtér teljes hosszában jól megvilágított fülkékre volt beosztva. Az ülésteremhez közelebbeső terület a vendégnemzeteké volt — a távolabbiban francia iskolák állítottak ki. A nemzetközi sorozatot a csehszlovák ipari szakoktatás (Vydra szakfelügyelő, Pozsony) gyűjteménye nyitotta meg: csupa elvont, kemény, gépies rajz. Szakrajzok, melyek rendezőségük szerint a mai „mechanizált” korszakba illenek. Nagybritannia következik: ipari szakirányú iskolák munkatermeit, munkáit mutatja be fényképsorozat alakjában. Ezután Németalföld következik, általánosan művelő iskolák változatos, főleg szabadkézi rajzaival.

Mme Backhuyzen-Ozenga és *Merema* úr külön csoportot rendeztek itt.

A következő fülke a mienk. Középpontjában erőteljes hatású kis hírverőlap: síkalakká egyszerűsített mezőkövesdi fiú, jobbról-balról egy-egy függőleges sáv keretezi: erőteljes írásos szegély. Felírás: *Hongrie*. Megfelelő helyen 2 magyar címerpajzs. Minden darabja magyar tanulórajz. Minden szem megakadt rajta, olyan eredeti és színes volt! A kiállítási felület közepét elfoglaló tanmenet szemelvényeknek állandóan sok csodálója volt. A nézők szorgalmasan jegyezték. Felvilágosításokat előadó nyújtott minden érdeklődőnek. Különösen tetszettek azok a részletek, melyek rajzolt és színezett vázlatokkal mutattak rá arra, hogy a műalkotások szemléltetésére a rajzolni tudó rajztanár a hivatott. — A főiskolai anyagtól balra magyar gyermekrajzok (3. vitatétel), a Szföv. Iparrajziskola rajzsorozata (2. és 4. vitatétel), végül polgári iskolai és tanítónőképzőintézeti díszítőtervezések voltak csoportonként elhelyezve. A középtől jobbra ugyanez az elrendezés érvényesült, kivéve, hogy az Iparrajziskola csoportjával szemben az Orsz. m. kir. Iparművészeti Iskola 8 keretbe foglalt fénykép-sorozata került. Fülkénkkel szemközt megfelelő falfelületen Luttor reformírása (6. vitatétel), egy teljes középiskolai rajzi feladat-sor (Kiss János) és az Iparrajziskola többi rajza talált helyet. A magyar anyag együtt volt. A másik épületbe (*Musée Pédagogique*) semmit sem vittünk át, mert erre nem volt idő. A főiskolai hallgatók érdekes rajzteremterveit (5. vitakérdés) is sokan megcsodálták.

Előadó az egyik plenáris ülésen, a rajztanárképzésre vonatkozó német javaslat alkalmából felhívta a nagyszámú jelenlevő figyelmét arra, hogy a magyar Képzőművészeti Főiskolán a javaslat összes követeléseit megvalósították, továbbá, hogy nézzék meg a magyar anyagot, mint amely az 5. és 7. vitakérdéshez is meggyőző rajzokat foglal magában. *Hourticqu* elnök az elnöki székből nagyon hízegően emlékezett meg a kongresszusi kiállításunkról, mondván: „A magyar anyagra szinte fölösleges felhívni a figyelmet, annyira szép és eredeti az és olyan nemes a színízlése, hogy ő maga és nagyon sok kollégája elragadtatással szemlélték, ismerik és őszintén gratulálnak.” A kongresszus plénuma előtt elhangzott magasztalás méltó jutalma annak a sok fáradságnak, melynek gyümölcse, pár órai izgalmas rendezés után, valósággal díszelgett a szakemberek előtt, akik sorra kifejezték előadónak elismerésüket.

A magyar anyag után az osztrák következett. *Oscar Rainer* rendezett egy sorozatot, mellyel a „Musikalische Graphik“ gondolatát akarta illusztrálni. A kissé dús rajzsorozat érdekes és színes volt — azonban egyoldalú. A természettől teljesen elsza-

kadt, fantasztikusan imbolygó vonalpamatok mutatták azokat a hatásokat, melyeket egy-egy, az osztályban felhangzó zenedarab a tanulókból kiváltott. Kísérletnek érdekes. De díszítménynek már kissé nyugtalanító volna az ilyesmi. Még *Japán* kollekciójára emlékszem, mely azonban erősen európai volt és ízlés dolgában egyáltalán nem vonzó. Alig volt benne valami a japán rajzok és fametszetek rajzi és színbeli finomságából.

A *francia anyag*, ha rendezésében kissé túlházias is, nekem tetszik. Középiskolák, tanítóképzők és iparművészeti iskolák anyaga váltogatja egymást. Ötlet, ízlés, kitűnő rajz jellemzik az anyagukat. Merev, körülhatárolt gyakorlatnemeket itt nem látnunk. Ellenben mindenféle, természetből vett anyagot kitűnő érzékkel alakítanak át díszítménnyé. — Színérzékük általában kitűnő és valami egészen különleges francia gyakorlati érzék, a szépnek a használati tárgyakra való könnyed átvitele jellemzi a rajzsorozatokat.

A *Musée Pédagogique*-ban egy másik, parallel kiállítás áll. Ez inkább történelmi és módszeres. Egy nagyobb rajzsorozat mutatja be a rajz fejlődését a lapminta után való rajzolástól a természet után való rajzolásig. Üvegszekrényekben Jean Cousin XVII. századbeli kiadású füzetétől a mai módszertani könyvekig és szakfolyóiratokig a rajztanítás irodalma szerepel, melyből a „*Rajzoktatás*“ sem hiányzik. Hiányzott azonban a Dupuis fivérek módszerét ismertető és bíráló, méltató néhány füzet. M. Colback, aki ezt a nagyon szép történelmi részt rendezte, elcsodálkozott, mikor erre a hiányra felhívtam a figyelmét s elmondtam neki, hogy a budapesti Főiskolán a rajztanítás módszerének története keretében minden esztendőben megemlékezünk a rajzoktatás francia úttörőiről, Cousin-ről, Mme Cavé-ről, a két Dupuis-ről és a belga Jan van Pethegem-ről, aki franciául írt s akit a gall országokban alig ismernek. — Nagyon sok szép gyermekrajz, kitűnő csendéletek, pompás díszítőrajzok, sok jó alakrajz és emlékezeti rajz van a nagy teremben végig. Frissesség, önállóság, szabadság mindvégig! Végül rajztanárjelöltek vizsgarajzai. Általában nem jobbak, nem rosszabbak, mint a mi tanárjelöltjeink rajzai. De olyan festői átérzésű alakrajzokat, olyan komoly iparművészeti feladatokat, olyan művészi és könnyed vízfestményeket, mint amelyeneket a mi tanárjelöltjeink egyike-másika fest, kiállítva nem látnunk. Érdekes: a francia középfokú iskolák tanulói szabadabbak, ötletesebbek a rajz terén, mint nálunk, — a rajztanárjelöltek valamivel szárazabbak, a művészetől kevésbé áthatottak, mint a mieink.

Ugyanez volt a benyomásunk, mikor az *École des Beaux Arts* külön kiállítását néztük meg. Itt művésznövendékekről volt szó, akiknek néhány igazán nagyvonalú vállalkozásán kívül —

egy-egy munkásüdülő tervét kellett elkészíteniök építésznek, festőnek, szobrásznak egyesülten s a tervek közt több harmonikus és kitűnően megoldott volt — egy sor kiállított *tanulmánya* nem mindig volt egyenrangú művészi érzés, rajz, előadásmód dolgában a Főiskola ezévi kiállításának anyagával. Viszont, ha a francia művészifjúság jelen, szűkre szabott kiállítása nem is nyújtotta azt, amit a testvér főiskolától vártunk, elsőrendű művészeket és olyan művész-pedagógusokat nevel, akiknek fejlődésképesége és későbbi eredményei világviszonylatban kiemelkedők.

Érdekes volt az *École des Beaux Arts* volt tanítványai műalkotásainak gazdag fényképsorozat alakjában történt szemléltetése. Megállapítottuk, hogy kár, hogy oly kevesen hasonlíthatják össze a francia és a magyar főiskola eredményeit. Hálával gondolunk szeretetreméltó kalauzunkra, *Mlle Roselli*-re.

Meg kell még emlékezni a nagy párizsi kiállítás l'Enseignement“ c. palotájáról, melyben ismét rajzok és rajzok hatalmas sorozata igazolta azt a tényt, hogy rajzi kultúra nélkül nincs műveltség, de különösen nincs kiállítás. Tömérdek szépséges francia rajz volt itt — színgazdag, finom ízlésű díszítmény, természettanulmány, műhelyi rajz. Ipari szakiskolák tanulórajzai. De szerepelt itt „a francia nyelv tanítása rajzzal kapcsolva“. Néhány külföldi népnek is volt itt rajzkiállítása. És érthetetlen: a német rajzszorozat végtelenül csekély és érthetetlenül hézagos volt! Ennek nem is tudom magyarozatát adni. Milyen visszhangja lett volna itt a Főiskolánk kiállításának, mely, nyugodt lélekkel állítom én „multa per aequora vectus“, hogy előkelő és művészi volt. *Minden kiállítóval szemben sikerrel vettük volna fel a versenyt.*

Ugyanebben a palotában mégis volt magyar anyag. A Conté pályázat külön termében 9 drb. magyar rajz. Ezek is tetszettek minden szakértőnek.

Immár rövidre kell fognom beszámolómat, mert máris túléptem a számomra kiszabott lapszámon.

Elnököltem a németül beszélők csoportjának egyik ülésén. Svájciak, magyarok, hollandusok, skandinávok, osztrákok, németek, lengyelek, dánok és danzigiaiak vitatkoztak a gyermekrajz „hibáiról“ — néha nehezen érthető németséggel. Nem egyszer nemzeti érzékenységet kellett engesztelnem. Felszólaltam még a záróülésen franciául, a teljes ülésen és a záróülésen három nyelven, a banketten, — felkérésre — és a csoportülésen kétízben németül. Minden alkalommal azon voltam, hogy a magyar csiszolt ízlésre vagy a magyar rajzszakos tanárképzésre, ezzel kapcsolatban kitűnő Főiskolánkra ráirányítsam a figyelmet. Kongresszista társaim a tanúi, hogy nem egyszer zajos tetszésnyilvánításokkal fo-

gadták felszólalásaimat. Erős propagandatevékenységet fejtettem ki, hogy a közhangulatot oly irányba tereljem, hogy a legközelebbi, 1940-ben tartandó nemzetközi kongresszust Budapesten tartsuk meg. A hangulat ki is alakult. Nagyszámú tagtársam, de az egész vezetőség különösen, azzal búcsúzott tőlem, hogy: *au revoir à Budapest!*

Jó harcot harcoltunk mi magyarok Párizsban, a 8-ik kongresszus alkalmával. Köszönöm magyar kartársaimnak kitartó munkájukat és erőtadó, lelkes együttérzését, mellyel Párizsban nagy elfoglaltságomban támogattak. Amit bemutattunk, nagyon tetszett. Amit mondtunk, tetszett és hatott. Határozottan: kivételes figyelemben, elismerésben volt részünk. Telivér, jeles franciákat is sikerült a javunkra megnyernünk. Örömmel jönnének Budapestre.

Immár csupán azon múlik, hogy itthon, Budapest szépségének büvökörében, aránylag kis befektetéssel, annyi magyar kongresszusi siker után, London, Dresden, Bruxelles, Páris után, nemzetközi rajzoktatási kongresszus keretében mutathassuk be, mit produkált egy maroknyi nép géniusza a rajz és a művészi nevelés területén! Hogy mennyi művészi érzés, tudás és ízlés — mekkora fejlődési képesség és művelődési őserő van ebben az esztelenül büntetett, életerős és nemes szándékú nemzetben!

Kérjük bölcs Miniszterünket, adjon felhatalmazást arra, hogy párizsi sikerünket megkoronázhassuk, hogy a 9-ik, 1940-ben Budapesten tartandó kongresszusra a meghívást örömmel váró külföldi kartársainkat meghívhassuk, hogy a kongresszus előkészítő munkálatait megkezdhessük.

*

A kongresszus egyik kiemelkedő egyéniségétől, M. F. *Aubert*-től e beszámoló befejezése után kaptam az alábbi közlést:

„ *je ne veux pas tarder à vous dire la très haute estime manifestée par mes collègues, estime qu s'est traduite par l'octroi d'un grand prix attribué à l'unanimité à l'enseignement d'art de votre pays.*“

„ sietek, hogy hírül adjam önnek azt a nagyon elismerő méltánylást, melyet kartársaim nyilvánítottak s amely abban nyert kifejezést, hogy az ön hazája rajzoktatásának egyhangú határozattal *nagydíjat* ítéltek meg.“

Ime, a magyar rajzoktatás megújuló sikere. Azé a rajzoktatásé, mely hódított már Európaszerte, de amely nem tudja meghódítani a kizárólag a klasszikus műveltségért lelkesedő magyar vezető egyéniségeket.

Baranski E. László.

A FŐISKOLA 1936/37. TANÉVÉNEK ESEMÉNYEI.

I. A FŐISKOLA VEZETÉSÉT ÉRINTŐ ÜGYEK.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium új ügybeosztása folytán a művészeti ügyek magasabb felülvizsgálatát intéző *ifj. báró Wlassics Gyula dr.* h. államtitkár úr az elmúlt év végén a kulturális felsőbb közigazgatás más fontos területére szólíttatott, amely alkalomból meleghangú sorokban búcsúzott el a Főiskola vezetőségétől.

Tisztét folytatólag *Jaloviczky Károly dr.* miniszteri osztályfőnök úr vette át, aki a tanév folyamán már több ízben tett látogatást intézetünknel.

További működéséhez a Főiskola vezetősége ezúton is mély tisztelettel fejezi ki őszinte szerencsekívánatait.

*

* * *

A Főiskola ezidei vezetésében, amely a 11862/935. III. v. k. m. sz. r.-tel megerősített rektorátus kormányzásának második éve, változás nem volt. A nyári szünidő alatt a rektor a miskolci nyári tanfolyam vezető-tanári tisztét látta el, s így őt itt helyt *Horn Antal r.* tanár helyettesítette. Ezt a történet bejelentés nyomán a V. K. M. 12.644/937. III. sz. alatt kelt leiratával vette tudomásul.

A Főiskola folyó ügyeinek intézésére az év folyamán a Rektori Tanács 7 rendes és 2 rendkívüli, a Kar pedig 9 rendes és 1 rendkívüli ülést tartott.

II. SZEMÉLYI ÜGYEK.

A rendes tanárok létszámában változás nem volt, mert a korábban történt nyugdíjazások folytán megüresedett két rendes tanári állás betöltésének ügye még függőben van.

Folytatólagos felkérés alapján ezidén is tanítottak: Dr. Alszeghy Zsolt c. gimn. igazgató, egyetemi m. tanár, mint a Magyar és világirodalomnak; Dr. Prohászka Lajos egyetemi rk. tanár, mint a Bevezetés a filozófiába c. tárgynak és Dr. Tóth Géza c. gimn. igazgató, szakfelügyelő, mint a Nevelés és tanítástannak megbízott, illetve felkért tanárai. (12871/936. III. vkm. sz. r.) Kampis Antal dr. tud. egyet. tanársegéd mint megbízott tiszteletdíjas tanár tanította ezévben a Művészettörténelmet (15591/936. III. vkm. sz. r.) Dr. Brooser Béla szemészfőorvos, intézeti orvos pedig a gyakorló tanárjelöltek számára a tanév II. felében az Iskolaegészségtan c. tárgyat adta elő.

A francia és olasz nyelvet fakultatív tárgyként Francois Gachot, illetve Dr. Raffaello Paladino tanár urak tanították, akiket a V. K. M. közbenjárására a francia, illetve olasz követség küldött ki.

Megbízott szakelőadóként működtek Krocsák Emil okl. középisk. tanár a Mértani rajz és Építészeti enciklopédia c. tárgyaknál, Sebesta L. Ferenc okl. középisk. tanár az Iparművészet c. tárgynál és Dénes Jenő okl. középisk. tanár az Építészeti enciklopédia c. tárgynál Dr. Lechner Jenő r. tanárhoz beosztottan (14.177/936. és 15.589/1937. vkm. sz. r.), továbbá Takács Andor és Böhmán Frigyesné okl. testnevelő tanárok a kötelező férfi, illetve a fakultatív női testnevelési órákat vezették hasonló minőségben (95.600/936. VII. 2. v. k. m. sz. r.); a hallgatóság vívásoktatását az utóbb idézett leirat értelmében Liszy Ferenc vívómester látta el.

A rajzi szakos tanárjelöltek iparművészeti műhelygyakorlatainál: Fáy Aladár, Lakatos Artur, Legát Albert, Tóth Gyula és Vértés Rezső szék. főv. iparrajziskolai tanár urak ez évben is közreműködtek, amely szíves és áldozatos készségükért a Főiskola ezúton is őszinte köszönetét fejezi ki.

Az adminisztratív személyzetből kivált özv. Komócsy Józsefné a rajzi szakfelügyelethez beosztott okl. polg. isk. tanárnő, aki 1937. évi április végével nyugdíjaztatott. (15.258/1936. eln. sz. vkm. sz. r.)

A Főiskola tanárai mint alkotó és kiállító művészek és mint különböző művészi egyesületek tagjai a magyar művészeti életben is állandóan részt vettek, ezenkívül kiküldött vagy meghívott szakférfiakként szerepeltek különféle hivatalos testületekben.

Réti István e. i. prorektor, r. tanár, a Magyar Országgyűlés Felsőházának a Főiskola által az 1926:XXII. t.-c. alapján 1933. évi január hó 1-től számított 10 éves időre kiküldött rendes tagja. Ugyanő az alábbiak szerint több hivatalos szaktanácsban is helyet foglal, s ezenkívül tagja a Budapesti Horthy Miklós Kollégium igazgatótanácsának. (23.202/937. vkm. sz. r.)

Andreetti Károly r. tanár tagja a vall. és közokt. miniszteri kinevezés alapján az 1933—1938. évi időszakra szólóan az Országos Ipari és Kereskedelmi Oktatási Tanácsnak. Ebben az 1934—1939-ig terjedő időre történt megbizatással Baranski E. László e. i. prorektor, r. tanár is helyet foglal. Ugyanő tagja még a vall. és közokt. min. kebelében létesített Oktatófilm Kirendeltség pedagógiai szakértő bizottságának is.

Az 1934. évi IX. t.-c. alapján szervezett Országos Irodalmi és Művészeti Tanácsnak 1940. évi december hó 31-éig terjedő tartamra szólóan kinevezett tiszteletbeli tagja: Dr. Lechner Jenő r. tanár; r. tagjai pedig e törvény 2. §. 2. pontja alapján: Benkhard Ágost e. i. rektor és külön kinevezéssel a törvény 2. §. g) pontja alapján: Dr. Alszeghy Zsolt, Glatz Oszkár, Meyer Antal, Réti István, Rudnay Gyula, Sidló Ferenc, Strobl Zsigmond és Szentgyörgyi István tanárok.

Az Országos Ösztöndíjtanács tagjai 1941. XII. 31-ig: Benkhard Ágost e. i. rektor, r. tanár mint a Főiskolának, Réti István pedig mint az Orsz. Irodalmi Művészeti Tanácsnak kiküldöttje, Glatz Oszkár, Strobl Zsigmond és Szentgyörgyi István r. tanárok pedig mint a V. K. M. által meghívott festő-, illetve szobrászművészek. Ugyanezen tanács intéző bizottságába tagként nevezetett ki Réti István. (3.433/937. eln. c. vkm. sz. r.)

Az Országos Közoktatási Tanácsba az 1942. I. 1-ig terjedő időszakra Baranski E. László r. tanár, továbbá Alszeghy Zsolt dr., Dr. Tóth Géza és Dr. Prohászka Lajos felkért tanárok nyertek kinevezést.

A szerzői jogról szóló 1928:LIV. t.-c. 32. §-a alapján Budapesten alakított állandó Szerzői Jogi Szakértő Bizottság tagjai az 1933—1939. évi időszakra szólóan, a vall. és közokt. miniszter úr kinevezése alapján: Glatz Oszkár és Strobl Zsigmond r. tanárok.

A Balló Ede-féle képzőművészeti alapítvány bíráló bizottságába a vkm. által delegált tagok (98.354/937. eln. vkm. sz. r.): Benkhard Ágost e. i. rektor elnök, Glatz Oszkár r. tanár mint tag.

Az Orsz. M. Kir. Rajztanárvizsgáló Bizottságban a Tanári Karnak csaknem minden rendes és felkért tagja, mint a vall. és közokt. miniszter-től kiküldött beltág foglal helyet. (Lásd jelen Évkönyv megfelelő helyén.)

A tanév folyamán hat havi szabadságot élvezett Strobl Zsigmond r. tanár, aki külföldi megbizatásainak lebonyolítására a 9244/1937. vkm. sz. r.-tel kapta azt. Másfél hónapi szabadságot kapott betegség okából Böhmann Frigyesné testnevelési szakelőadó (93.887/1937. VII. 2. vkm. sz. r.), továbbá Bencze Sándor kisegítő szolga. (9473/1937. vkm. sz. r.)

A nem főfoglalkozású tiszteletdíjasok és felkért tanárok tiszteletdíjai s az óratöbbleti díjak a 14.177/1936. III. vkm. sz. r.-tel állapították meg.

Az ösztöndíjas tanársegédek megbizatása — a Rektori Tanács vonatkozó felterjesztése alapján — 14.713/1936. III. vkm. sz. rendelettel vétetett tudomásul.

Az altiszti karból távozott Varga József II. oszt. altiszt, aki szolgálati érdekből az Orsz. Irod. és Művészeti Tanácshoz helyeztetett át, megtartva

azonban helyét az itteni altisztek státusában. (11468/1936. III. vkm. sz. r.) Helyette szolgálattételre Budaházy Lajos az említett Tanács küldönce osztatott be ideiglenesen Főiskolánkhoz. (57/1937. O. I. M. T. sz. átirat.) A mult tanév végén nyugalomba helyezett Ur Mihály műszaki altiszt helyett új alkalmazottként Gondol Lajos igazolványos altiszt került a Főiskolára. aki a 13.642/936. vkm. sz. r-tel II. oszt. altisztté neveztetett ki.

III. TANULMÁNYI ÜGYEK.

Ez ügyek idei beszámolásában jelentős helyet igényel a Főiskola tanulmányi kiállításáról szóló jelentés, miért is e fejezetet két részre osztva, az elsőben az oktatás átfogó keresztmetszetét adó kiállítást, a másodikban az oktatást érintő többi eseményeket ismertetjük.

1. A Főiskola tanulmányi kiállítása.

Az idei tanév kimagasló eseménye volt Főiskolánknak ez év tavaszán a városligeti Műcsarnokban rendezett tanulmányi kiállítása, amelyen ifjúságunknak a legutolsó 8 év alatt készült válogatott munkái kerültek bemutatásra.

E kiállítás beszámolónak készült. Éppen ezért a Főiskola nem elégedhetett meg azzal, hogy azt a szokványos műtárlatok formájában jelenesse meg, ami által az kizárólag a legifjabb művésznemzedék seregszemléje lett volna csak, hanem bevonta abba az intézet kettős célját tartva szem előtt, egyrészt a művészeti főtárgyak tanítási eredményeit, másrészt azonban a művészi nevelés és a rajzi szakos tanárképzés más gyakorlati tárgyait is, hogy a Főiskola oktatását egységbe foglalt egészében mutassa be.

A pedagógiai szempontok illetően kidomborítása mellett azonban gondja volt a rendezésnek arra is, hogy a kiállított anyag megfelelő kiválasztással artisztikus elrendezésben szerepeljen, hogy ilykép a kiállítás egységes egészet alkotva, megtekintése úgy a szakembereknek, mint a műpártoló publikum számára harmonikus művészi élvezetet is nyújtson.

E beszámolás a véletlen körülmények folytán éppen a Főiskola 65 éves fennállásának jubileumára esett. Mindazonáltal arra nem ezen összetalálkozás adott indítékot, hanem az az elvi szükségesség, hogy az 1920. évi reformban megújodott, majd ennek szellemében az 1930. évi államfői elhatározással megerősített szervezetű Főiskola, amely legutóbb az 1928. évben rendezett ily kiállítást, 8 év után újból tanuságot tegyen működéséről s az oktatás színvonaláról.

Becsülettel végzett munkája tudatában, amelyet a közel két évtizede kipróbált tanprogramm keretében — meggyőződése szerint eredményesen végzett — bizakodó reménnyel várta a Főiskola kormányzata az alkalmat e beszámolóra. Ilykép akkor, midőn felettes hatóságának ezirányú felhívását vette, belső nagy örömmel hajtotta azt végre.

A kiállítás megrendezésével azonban a Főiskola nemcsak a magas közoktatásügyi kormánynak adott lelkiismeretesen egybeállított s hű helyzetképet nyújtó beszámolót, hanem tájékoztatást kívánt adni a bel- és külföldi szakköröknek is, amely utóbbiak az 1935. évi brüsszeli nemzetközi művészeti és rajzoktatási kongresszuson kitüntető érdeklődéssel fordultak Főiskolánk s rajta keresztül a hazai művészeti felsőoktatás felé. Éppen ezért a Főiskola minden erejével azon volt, hogy e kiállítás méltó keretek közt való megrendezésével, mind a bel-, mind pedig a külföldi várakozásnak megfelelően s tanubizonytságot adjon hazánk képzőművészeti felsőoktatásának magasrendűségéről.

A vázolt szempontok komoly feladat elé állították a Főiskola vezetését s a kijelölt rendező bizottságot, amelynek tagjai Benkhard Ágost e. i. rektor elnöklete alatt: Baranski E. László és Réti István e. i. prorektrok, Pilch Dezső és Szentgyörgyi István r. tanárok és Dr. Ferenczy József főtitkár voltak. E bizottság előadói tisztét Pilch Dezső r. tanár vállalta, aki úgy az ügyek előkészítésében, mint azok kivitelezésében elismerésre méltó munkát végzett. A sikert a rendezők fáradságot nem ismerő buzgó-sága és szakavatottsága mellett a válogatásra került nagy anyag jósága biztosította, ami a kiválasztást jelentősen megkönnyítette s nagy része volt abban felettes hatóságunk cselekvő nagy jóindulatának is, amellyel a jó rendezéshez szükséges jelentős anyagiakat rendelkezésünkre adta.

Sikerült ilykép a Főiskolának mindenekelőtt megszereznie a Műcsarnok helyiségeit e kiállítás számára, amely másutt az alapos áttekintés igényelte terjedelemben alig lett volna megrendezhető. Kiadható volt a kiállítás illusztrált katalógusa is, ami a kül- és belföldi propagandában a figyelem előzetes felkeltésével igen hasznosnak bizonyult. Végül sikerült ilykép a képanyag megfelelő keretezése, a rajzi és vízfestői anyag művészi kivitelű kasirozása, üvegezése s a szobrászi művek alkalmas állványokon való felállítása, mindmegannyi segítője a kiállítási anyag megfelelő és méltó megjelentetésének.

E rendezésében is tetszetős kiválasztott szép anyag azután az 1937. március 20—április 11-ig terjedő időben állíttatott ki.

Az előzetes sajtóbemutató után ezévi március hó 20-án délben ünnepélyes keretek közt nyitotta meg a kiállításunkat a m. kir. közoktatásügyi kormány képviselőjében megjelent *Dr. Tasnády Nagy András* államtitkár úr. E megnyitón megjelentek a minisztérium részéről: *Dr. Jalsoviczky Károly* min. osztályfőnök, *vitész Dr. Haász Aladár*, a művészeti osztály főnöke, *Dr. Mariay Ödön* min. tan., a művészeti osztály h. főnöke, *Dr. Say Géza* tanügyi tanácsos, az Orsz. Irodalmi és Művészeti Tanács részéről *Ugron Gábor* elnök, *Tihamér Lajos* min. tan., ott volt *Petrováczy Gyula* orsz. gyűl. képviselő, a Képzőművészeti Társulat igazgatója, továbbá a hazai társadalmi és művészi élet számos reprezentánsa. Az államtitkár urat a Tanári Kar élén Benkhard Ágost e. i. rektor, az alábbi üdvözlő beszéddel fogadta:

„Méltóságos Államtitkár Úr!

Mély tisztelettel köszöntöm Méltóságodat ezen a kiállításon, melyet a vall. és közokt. miniszter úr Önagyméltóságának akarata hívott létre.

A 65 éves Képzőművészeti Főiskola mutatja be az utolsó 8 év tanításának eredményeit. Nem jubileumi évszám a 65 év, de nekünk ünnep, mert megmutathatjuk azoknak a fiatal művészeknek művészi tanulmányait, akik majdan hivatva lesznek arra, hogy ezen díszes csarnok falait szellemük és érzelmi világuk megnyilatkozásaival megtöltsék, gyönyörűséget szerezve azoknak, akiket a művészi élmények befogadására fogékonyá, az ugyancsak Főiskolánkon nevelt művésztanárok fognak előkészíteni.

Ezek a fiatal művésztehetségek, ellentétben az idősebb generációval, amely tanulmányaiban a külföld művésziskoláira volt utalva, ma itthon, magyar földön, magyar művésztől kapják azt a művészi tudást, melyből ki fog fejlődni az az igazán magyar művészet, mely nem idegen földben sarjadzott, melynek magyarságát nem a színpadi kellékek teszik, mert annak ajka beszéli legtisztábban az anyanyelvet, akit idegen szó nem zavart meg beszélni tanulásában.

Művésznnek lenni: sors és küldetés. Beállás a kultúra és lelkiesség gárdájába. Művésznnek lenni küzdelem, küzdelem a léttel, munkalehetőséggel, meg nem értéssel, ma különösképen a közönnyel is. Küzdelem önmagával, lelki kielégületlenségével, az örök újrakezdés, továbbjutás vágyának gyötrő, pihenést, megnyugvást nem ismerő munkalázásával. Magyar művésznnek korán kell megtanulnia, ott állni a holnap fenyegető kétsége előtt, mégis hinnie kell, és bízni, hogy a mindenható Isten, aki tehetséggel megáldotta, meg is védi tehetségét az elkallódástól és hinni küldetésében, hogy munkájának nyelvhatárokat áttörő kifejezésével hirdethesse az egész világnak nemzetünk szellemiségét és lelkiességét.

65 év rövid idő a művészetek történetében, és Főiskolánk ez alatt a 65 év alatt mégis megtette azt az utat, hogy a kontinens hosszú multú, legelső intézeteivel a versenyt a biztos siker reményében felvehesse, annak ellenére, hogy ebből a 65 esztendőből elveszítettük azt az időt, mely alatt létünket fenyegető küzdelemben kellett helyt állanunk. És ez a mai fiatal művésznemzedék, mely a világháború fájdalmában született és nevelkedett, harcedzetten indul az életbe, megívni a harcot, a magyar művészet dicsőségéért.

Köszönjük, hogy mód adatott nekünk megmutatni munkánkat, megmutatni a jövő művésznemzedék harcra készülését és felkészültségét. És mi mégis, féltve bocsátjuk útjukra tanítványainkat, akiket szeretettel neveltünk, féltve őket, hogy a művészet iránti érdeklődés mai lanyhult légkörében, el ne veszítsék hitüket abban, hogy fontos harcosai a magyar nemzeti kultúrának, és hittel higgyék, hogy munkájukra a hazának szüksége van, mert: hogy Prohászka szavait idézzem, „van a kultúrának a tudásnál színpompásabb, szebb és gazdagabb világa, melyet kipusztítha-

latlan és halhatatlan géniuszok inspirálnak; világ, melynek vonalaiban, ritmusaiban, színeiben alakot ölt a szépség; világ, melyben eszményeink, s természetünk legédesebb ösztönei kivirágoznak, s ez a művészet. Igazságot a tudás, eszményeket és érzelmeket, a művészet szolgál.”

És amikor felkérem Méltóságodat, hogy ezen kiállításunkat, a közoktatásügyi kormány nevében megnyitni kegyeskedjék, legyen szabad a becsülettel végzett munkánk tudatában, ez alkalommal is, bizó hittel kérni a Miniszter Úr Ónagyméltóságát, akinek első hivatali megnyilatkozása a magyar művészet problémáinak szólott, s aki oly megértéssel és szeretettel karolta fel a képzőművészet és a képzőművészeti nevelés ügyét, hogy Főiskolánk iránti nagy jóindulatát és segítő kezét, a jövőben is érezhessük. Csak így lehetünk annak a nagy nemzeti vagyonnak, amely a magyar művésztehetségek képzésében reánk bízott, alázatos, de buzgó sáfárjai. Kérem ezt a Tanári Kar nevében, s az ifjúság nevében azt, hogy abban a legnehezebb időben, mikor az Alma Matert elhagyják, mikor leginkább nehezedik rájuk az élet gondja, a műterem, a fűtés, modell, anyag megszerzésének nagy kérdőjele, továbbra is érezhessék a közoktatásügyi kormánynak azt a megbecsülését, gondoskodását és szeretetét, mely növendék korukban a Főiskolánkon keresztül sugárzott reájuk.”

Az államtitkár úr válaszában elismeréssel állapította meg, hogy a Főiskola, a magyar művészi oktatás 65 évét megért felsőiskolája ez alkalomból olyannyira kiváló teljesítménnyel lép a nyilvánosság elé. Egyben örömeinek és meglegedésének adott kifejezést a felett, hogy e kiállításon oly sok fiatal sokatígérő tehetség mutatkozik be a nagy nyilvánosság előtt. Rámutatott végül arra, hogy a hazai művészet érdekében kívánatos a kiválóbb tehetségek segítése a kormányzat részéről, azonban feltétlenül szükséges még az is, hogy a társadalom is megértő segítséggel vegye ki részét a művészet pártolásából.

A megnyitás után az államtitkár úr és kísérete a rektor kalauzolása mellett behatóan szemlélte meg kiállításunkat, amelyről ismételt elismerésének kifejezése után távozott.

*

* *

A Főiskola kiállítása nemcsak felsőbbsege részéről találkozott elismeréssel, de melegen és megértő méltánnyal fogadta azt a hazai közvélemény is, amint ezt a sajtóközleményekből vett szemelvények tanúsítják.

A „Művészet” márciusi számában közölt beszámoló ezt írja:

„Az a rejtett és feszült igyekezet, amely az ország megcsonkítása óta egy cseperedő nemzedék lelkében szanaszét kitermelődött, sehol sem jelent meg oly ragyogó tehetségekben, mint a fiatal magyar képzőművészek e bemutatkozó tárlatán.

A hatvanötéves Képzőművészeti Főiskola büszke lehet elmúlt 10 éve eredményeire, művészekben és műalkotásokban s főleg arra a zárt

magyaros szellemre, mely a nagyjövőjű külföldi művészeti áramlatoknak is előkelő rokona.”

A Nemzeti Ujság március 20-i számában így ír:

„A magyar művészet fiataljai tanáraik vezetésével lépnek a közönség elé, hogy bemutassák alkotásaikon keresztül az elért eredményeket és az iskola lelkes tevékenységét. A Főiskola a többszöri átszervezése következtében az utóbbi évtizedekben melegágya lett a magyar művészetnek, ahonnan új hőforrások törnek fel és ahonnan a magyar kultúra jövőjének hordozói, fiatal tehetségeink útjukra indulnak.

A kritikus e kiállítást nézegetve, nem tud elfogulatlan lenni, tolla a nevek és művek mellé nem szigorú bíráló megjegyzéseket ír, hanem önkéntelenül is meleg szavakkal, dédelgető, simogató megjegyzésekkel írja tele a katalógus lapjait. A Műcsarnok most megnyíló kiállítása, nemcsak hatásos felvonulása fiatal művészeinknek, hanem egyúttal bizonyítéka annak, hogy a Képzőművészeti Főiskola ma az egységes, nemzeti művészi kultúra fontos őrhelye, amely a nehéz idők dacára méltóképpen teljesíti hivatását.”

A Magyar Kultúra április hó 20-i száma a következőket hozza:

„... a sokszáz mű arról beszél, hogy a Képzőművészeti Főiskola nem szorító pánfél, amely tehetséget elnyomorítja, hanem valóban a nagy útra indulót tanítja. Tanári Kara a pedagógia magaslatán áll. Bölcsen alapot ad, technikára oktat és nem művészetet tanít ez az intézményünk, aminek egyébként nincs is tanmenete és nem lehet tanára. Művészetet nem lehet átoltani, legfeljebb rossz vezetéssel elrontani. A Főiskola mostani kiállításával kapcsolatban éppen ezért elsősorban a tanári kara érdemel teljes dicséretet.”

A Magyarság március 21-i száma a következőket állapítja meg:

„A kiállítás a legutóbbi 8 évről mutatja be az akkor még nem végzett növendékek művészeti termelésének legjavát. A nyolc évi olimpiász, mindjárt itt legelején megjegyyezhetjük, megnyugvással, örömmel és büszkeséggel tölthet el mindnyájunkat. Ez a nemes anyag nemcsak méltó arra, hogy a Főiskola falain túl a legelső műtárlatok helyiségeiben mutakozhassék be, de érdekességben és sokban értékre is felveszi a versenyt legsikeresebb műcsarnokbeli tárlatainkkal. Fényes bizonyítékai legfelsőbb művésznevelő főiskolánk tanárai kitűnő nevelésének, de egyszersmind fajtánk kiapadhatatlan termékenységű művészi alkotóerejének, képzőművészeti jövődönknek.”

A Pester Lloyd március 21-i számában ezt olvassuk:

„Jede Kunst hat auch ihr Handwerk, das unentbehrliche Können besteht aus beiden, aus der wirklichen und der künstlerischen Fertigkeit, dem künstlerischen Wollen und Sollen aber soll die Freiheit der Persönlichkeit dienbar sein. In unserer Hochschule wird diese Freiheit hochgehalten. Sie hat Lehrer, die mit Selbstverleugnung dem Selbst ihrer Schüler zu seinem Recht verhelfen.”

Az Uj Magyarság március 20-i számában így ír:

„A jubileumi kiállítás a Képzőművészeti Főiskola legutóbbi nyolc esztendejének alkotó tevékenységét öleli fel és páratlanul gazdag és frissen ható, modern, a mellett szolid színvonalú anyagával külföldi viszonylatban is megnyugtató képet ad arról a munkáról, amely az Andrássy-úti palotában és az Epreskertben folyik.”

Az Ujság március 20-i száma ezt írja:

„Az ország egyetlen művészképző iskolája nagyszabású kiállításon ad számot az elmúlt nyolc esztendő tanítói munkájának eredményéről. Nagy jelentőségű kiállítás, mert egy új tanítási módszer kiválóan sikerült próbája.”

Majd ugyanezen lap április hó 25-i számában a következőket állapítja meg:

„Nemrég nyílt meg a Múcsarnokban a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek nagyszabású kiállítása. Nyolc év végzett munkájának java termése került bemutatóra a termekben, az intézet még tanuló, részben pedig már szárnyrakelt növendékeinek rajzai, festményei és szobrai. A kiállítás a maga összességében a magyar művészet jövőjét jelentette és azal a vigasztaló eredménnyel szolgált, hogy művészetünk készülődő nemzedéke bővében van a tehetségeknek. Pompásan felkészült fiatal művészek erőmutogatásában gyönyörködhetett a közönség.

Felkészültségük természetesen nem véletlenadta adomány. S a kiállításnak külön jelentőséget éppen az adott, hogy újra igazolta a fiatalok nevelőjének, a Képzőművészeti Főiskolának oktató módszerét és művésznevelő irányát. Csaknem húsz küzdelmes esztendőnek eredménye ez a módszer és ami belőle következik.”

A Nyugat áprilisi számában ezt közli:

„Régen volt a Múcsarnok termeiben olyan kiállítás, mint ez, amely igazi örömmel és elismeréssel töltheti el látogatóját. A Főiskola rendezte növendékei festményeiből, rajzaiból és szobraiból, a szokott háziméretnél sokkal nagyobb terjedelemben, mert a Múcsarnok összes termeit felhasználta.

De míg ugyanitt máskor legtöbbször nem csekély bosszankodással küzdött a szemlélő a válogatás nélkül és pusztán csak érvényesülési vágyból összezsúfolt, gyenge anyag láttára, erről a kiállításról a meglegedés jóleső érzésével távozhatott.

Nem mintha kivételesen jelentékeny alkotásokba ütközött volna, hanem azért, mert a kiállítás minden részében arról kellett meggyőződnie, hogy a Főiskola minden tekintetben kitűnő oktatója annak a fiatalságnak, melynek tanítására vállalkozott.

Nyilvánvaló, hogy a Főiskolának tanulmányi rendje, beosztása és célkitűzései egyaránt kitűnőek. De az is, hogy a mai tanári kar nemcsak a művészi hivatásának, hanem pedagógiai rendeltetésének is magaslatán áll.

Ebből a szempontból különösen a rajzanyag tanulságos, amelynél becsületesebb és derekabb tanulmányi eredményt ma egy európai művészeti iskola sem tud szolgáltatni.'

Az Est március 21-én így ír:

„Lehet-e azt kérdezni, kié az érdem, kié a dicsőség ezen a gyönyörű tárlaton a Műcsarnokban? A mestereké, a tanítványoké? De hiszen olyan tökéletes harmóniában vannak itt egymással Mesterek és Tanítványok, olyan szent hitekben, szent örömeiben és szépségekben egybeforrva, olyan szinte művészcsaládi kötelékben és összetartozásban, hogy alig választhatók külön egymástól.

De szent frigyük szabad s nem szolgálai alázat. Amit a Mesterek álmodnak, szeretnek, amiért küzdenek: azt a tanítványok tulajdon lelkük és érzésük sugárzásában adják vissza s valósítják meg. A Képzőművészeti Főiskola nemes és szabad szelleme lebeg a tárlaton.”

Ugyanezen lap április 1-i számában pedig ezt olvassuk:

„Nemes és fenkölt tanítási szellem uralkodik a Főiskolán, s a tanárurak értik a módját, hogy növendékeikkel megszerettség és megszerettség a tudást. Megtöltik őket tudással. A tehetség gyémántját bölcs és eredményes módon csiszolják. A nagyvilág előtt nem maradhat titokban, hogy nekünk egy ilyen nagyszerű iskolánk van. Azt ajánlom tehát, hogy ennek a kiállításnak legjobb darabjait vigyék ki a párizsi világkiállításra.”

A Pesti Napló március 21-i száma közli:

„Amikor Lyka Károly kezébe került a Főiskola irányítása, az új igazgató az oktatás súlypontját mind a művész-, mind pedig a tanárképzés terén a művészi nevelésben jelölte meg és ezzel a kétféle kiképzés ezer hátrányát egy csapásra megszüntette.

Hogy ez az átszervezés mennyire használt a fiatal művésznemzedéknek, azt mindennél szemléltetőbben éppen az a kiállítás mutatja meg, amelynek keretében a Főiskola most a Műcsarnokban nyolc esztendő eredményeiről beszámol. Gazdag és impozáns anyag sorakozik itt egymás mellé; erre az anyagra nemcsak a művészek, hanem a Főiskola egykori és mai tanárai is büszkék lehetnek.”

A Pesti Hírlap március 20-i száma így ír:

„Aki ezt a növendék kiállítást látja, az nemcsak a Képzőművészeti Főiskola nagy és komoly munkásságába nyer betekintést, hanem annak a nagy folyamnak forrását is megtalálja, amely az európai művészet egyik leggazdagabb táplálója ma: a modern magyar képzőművészetét.”

E lap április 4-i számában pedig ezt olvassuk:

„Hány terme is van a Műcsarnoknak, hat, hét, nyolc? Azokban a templomnyi termekben egy csudás vetés hullámszik, az ifjúság mámoros indulója zeng által a termeken, diadalmenet vonul végig azokon a termeken, a magyar génusz pazar diadalmenete.

Ezt a fiatalok kiállítását, azt mondják a művészbarátaim, végig kellene hurcolni Európán: a közelébe sem ér egyik ország akadémiaja se annak, amit a mi Főiskolánk produkált.”

A Képes Krónika április 11-i számában ez áll:

„Nem 65, de 165 évnek is becsületére válnék az eredmény, mely ezen a kiállításon kell, hogy megörvendeztesse mindazokat, akiknek igazán jelent valamit a művészet. A valamikori szerény „Mintrajziskolá”-ból olyan intézmény lett, melyhez — és ezt minden túlzás és snobizmus nélkül mondhatjuk — mérhető nincs az egész földgömbön! Hogy ez így van, azt bizonyítja a kiállítás, mely tanúskodik az iskola — külföldön nem található — nagyszerű univerzális voltáról, az oktatás utólérhetetlen színvonaláról, az egész iskolának az izzó étellel, az élő művészettel való elszakíthatatlan kapcsolatáról. Csodálatosan szép ez a tárlat — ez az igazi „Nemzeti kiállítás”! — az egész magyar faj hatalmas alkotóerejét tükrözi s a régen érzett, zavartalan, mély gyönyörűségen felül nagyszerű ajándékkal örvendeztet meg: a rendíthetetlené vált hittet nemzetünk jövőjében.”

A Függetlenség március 21-i száma ezt írja:

„A Múcsarnok tágas helyiségeiben egy rendkívüli üdítő kiállítás nyílt meg, mintha tavasszal új reménységek ébrednének, a jövő magyar művésznemzedék, a Képzőművészeti Főiskola volt és jelen növendékei vonulnak fel, beszámolva arról a valóban impozáns teljesítményről, amelyre ez a kitűnő Főiskola komoly studiumokon át a műalkotásig elvezette növendékeit. A magyar festészet nagy hagyományai méltó kezekben vannak a kitűnő tanároknál és örömmel látjuk lelkes munkájuk gyümölcsét.”

Az Esti Kurir március 21-i száma ezt írja:

A kiállítás lélekderítően szép, a magyar művészi oktatás olyan kiállítása, amely büszkén vetekszik az európai művészeti oktatás terén bármelyik intézménnyel.

A festők elbírálásánál általános megállapítás (ez egyébként a szobrászokra is teljes mértékben áll), hogy az alakrajzi, forma teljességi, orthogonális idomlátási oktatás minden vonalon tökéletes s a növendékek ennek ellenére is meg tudják éreztetni egyéniségüket.

A pompás kiállítás művészi jelentősége elvitathatatlan.”

A Budapesti Hirlap március 21-i számában ezt olvashatjuk:

„A Múcsarnok termeit ezúttal a Képzőművészeti Főiskola vette birtokába, hogy bemutassa az utolsó nyolc év növendékeinek java munkáit. A kiállítás nemcsak a fiatalság, hanem a Tanári Kar vizsgájának is mondható, mert beszámol az intézetben uralkodó művészi szellemről. Kétségtelen, hogy a Főiskola ismét nyugodt vizekre érkezett, a lecsöndesedett művészeti forradalmak már nem döngetik kapuit, egységes fölfogás hatja át a vezető tanárokat, az alakrajz mestereit, mindegyikük hasonló szellemben tanítja a növendékeket, akikben elsősorban a biztos tudást akarják megalapozni.

Egyik sem korlátozza az egyéniség korai jelentkezését, csak az éretlen, felületes különködések, modorosságot nyirbálják le.”

A Magyar Iparművészet ezévi 3. számában a következő beszámolót adja:

„A „Magyar Műakadémia” valóban az alapítók elgondolásának szellemében fejlődött és alig van ma európai művésziskola, mely az általános tudásanyag bősége mellett ilyen sokoldalú művészképzés lehetőségeit nyújtaná a növendékeknek. A Múcsarnokban rendezett jubileumi kiállítás a képzőművészeti fejlődés szép példáit mutatja. Benkhard Ágost rektor kitűnő irányítása és a tanárok kiváló művészetpedagógiai érzéke a nyolc év előtti kiállítás színvonalához képest is nagy haladást eredményezett. Glatz, Kandó, Réti, Rudnay professzorok minden szerető elmélyedése megérzik a festőnövendékek munkáin, éppen úgy, mint Bory, Sidló, Strobl és Szentgyörgyi buzgalma a szobrászoknál vagy Baranskié az akvarellistáknál és Varga N. Lajosé a grafikai osztályon. Nagy Sándor a festőtechnikák, Lechner Jenő az építészeti tanszakon oktatnak szép eredménnyel. Külön meg kell emlékezni Megyer-Meyer Antal iparművészeti tanításának jóleső eredményeiről. Egy gazdag művészi intellektus sokrétű szelleme sugárzik e tantárgy oktatásából. A tervezésnek változatos lehetőségeit sajátítják el a növendékek.”

Az Élet május 9-i számában olvassuk:

„Az Országos Képzőművészeti Főiskola kiállítása a Múcsarnokban mindannyiunknak kellemes meglepetést nyújtott. A friss erő, az ujjongás, a merész kiállítás, a komoly technikai felkészültség nemcsak a fiatalokat, igyekvésüket, hanem a Főiskola tanárainak nevelő szellemét is dicsérik. Teljes elismerésünk az övék.”

A közölt szemelvények áttekintése egészében arra mutat, hogy az oktatásnak a Főiskola tanulmányi kiállításán bemutatott eredményeit ezen keresztül a Főiskola működését és szerepét a hazai művészeti felsőoktatásban a sajtó is teljes elismeréssel méltányolta. Hozzászólásai a kiállítás sikerét lényegében a következő tényezőkre vezették vissza: a Főiskola bevált újabb tanítási rendje, a tanárok lelkes munkája s a művészifjúság tehetsége, amely három tényezőhöz a rendezés mintaszerűsége járult.

A kiállítás alkalmából a művelt külföld igen sok számottevő művészi intézménye küldötte el üdvözetét a Főiskolának szerencsekívánatait tolmácsolva; s szerencsénk volt jeles külföldi szakemberek látogatásához is, akik mind elismerően nyilatkoztak a látottakról. Így többek közt *Hioshy* tókiói egyetemi tanár tetszését különösen az alakrajzi, iparművészeti és vízfestési munkák vívták ki, *J. P. Brown*, a glasgovi képzőművészeti főiskolai tanárt, a grafikai anyag változatossága és magas színvonala ragadta meg. A német birodalom két képzőművészeti szaktekintélye a kiállítás egészéről elismerően nyilatkozott, kiemelve a nagyméretű szoboranyag kiválóságát s általában a tanításnak a munkák alapján igazolt rendszerét és magasrendűségét.

Végezetül, mint a műértő közönség általános véleményét kifejező tényre, utalhatunk még arra, hogy a kiállításunk látogatottsága 5000 személy volt, ami a mai viszonyok közt a rendes tárlatok forgalmát is tekintve, igen jelentősnek mondható.

*

* *

Kiállításunknak külön érdekessége volt a művészi grafika retrospektív anyaga, amely eltérően a többi tárgyaknál kimondott elvtől, nem nyolc év, hanem három évtized tanítási eredményeit mutatta be. Ez esztendőre esett ugyanis érdemes szakosztályunk megalapításának harmincéves évfordulója, amely jubileum tehát külön kötelezettséget jelentett számára.

E szemelvények a szakosztály történeti fejlődésének megfelelően három főcsoportba osztottak s azok igen tanulságos áttekintést adtak a magyar művészi grafikai felsőoktatás fejlődéséről, a mellett, hogy a nagy gondnal és hozzáértéssel válogatott anyag egyes darabjaiban is kiválót adott.

E jubileumi visszapillantás, amelyet a rendezés a kiállításunk egészébe harmonikusan illesztett be, méltó megemlékezés volt a régiekről, de egyúttal sikerült erőpróbája az újabb idők törekvéseinek is.

*

* *

Tanulmányi kiállításunk lefolyásának és eredményeinek áttekintése kapcsán a Főiskola kormányzó testülete ismételten mély hálával emlékezett meg felsőbbségének cselekvő nagy jóindulatáról is, amellyel e nagyszabású beszámolója megrendezését a szükséges anyagiak biztosításával lehetővé tette, sőt ezen felül még három nagyobb díjat is kitűzni kegyeskedett egy-egy kiváló festő-, szobrász- és grafikus tehetség jutalmazására. Egyúttal ismételt köszönettel adózik a Rektori Tanács ezúton is Főiskolánk és a szegénysorsú művészifjúság azon jóakaróinak és pártfogóinak, akik adományaikkal és díjkitűzésekkel hallgatóságunk e kiállítása alkalmából is segítségére jöttek.

A nemeslelkű adományozók felsorolását jelen évkönyv másik helyén, az ösztöndíjakról szóló beszámoló rész adja.

Végezetül a Főiskola vezetőségének köszönetét tolmácsoljuk ezúton is azon volt korábbi hallgatóinknak, önzetlen és megértő szívességükért, akik jeles növendék-munkáik beküldésével, kiállításunk erkölcsi sikerét elősegítették.

2. Általános tanulmányügyi beszámoló.

A Rektori Tanács által elfogadott ideai tanórarendet a Főiskola 388/1936. szám alatt terjesztette fel a V. K. M.-hoz.

A Főiskola tanulmányi rendje az 1930. évi november hó 11-én kelt államfői elhatározással jóváhagyott Tanulmányi Szabályzaton alapul, amelyen azóta két elvi fontosságú változtatás történt.

Az egyik az, hogy a tanítóképzőintézeti rajzszakos tanárképzés ideje 6 évre emeltetett fel, a másik pedig az, hogy a középiskolai tanárjelöltek az eredetileg előírt 5 év helyett szintén csak további egy évi külön tanulmánnyal szerezhetik meg a tanítóképzőintézeti tanári képesítést.

E változtatások a tanítóképzőintézetek tanárképzése reformjának elhúzódása miatt a szabályzatunkban ezidén sem voltak keresztülvezethetők s így azok a Rajztanárvizsgáló Bizottság ezidei működéséről szóló beszámolóban érintett külön államfői, illetve miniszteri intézkedések alapján nyertek hatóerőt.

A felvételi vizsgálatok a tanévet megelőzően 1936. szeptember 9—22 közt tartatták s azokon 112 jelentkező vett részt.

Az évvégi kollokviumok május hóban voltak. Ezek befejeztével már csak a művészeti főtárgyak: az alakrajz és festés és a szobrászat, továbbá az iparművészeti műhelygyakorlatok és vízfestés oktatása folyt még tovább a tanév végéig.

*

* *

A tanulmányi ügyekkel kapcsolatban örömmel jelenthetjük, hogy felettes hatóságunk cselekvő jóindulata révén dologi javadalmaink jelentősen felemeltettek. Ilykép az oktatást, az utóbbi években olyannyira bénító korlátozások megszűntek, a tanítás kényszerszünetek és tananyag redukció nélkül folyt, sőt felszerelésre, könyvtárra is jutott. Mindezek folytán bizakodással tekinthetünk a jövő elé, amely a helyzet további javulásával az oktatás zavartalan és teljes működését és intézetünk továbbfejlődését biztosítani fogja.

*

* *

Szabadtéri festői tanulmányokra a szünidő folyamán kiválóbb növendékeinknek több alkalmuk volt. Így elsősorban Miskolcon, a Főiskola hivatalos telepén, ahol Benkhardt Ágost r. tanár vezetésével 40-en vettek részt.

E tanfolyam költségeire, a V. K. M. 11463/1937. III. sz. rendelettel 720.— P.-t engedélyezett, Miskolc thj. város pedig 1.100.— P.-t adott. A Város Közönségének ezen ismételt áldozatkészségéért ezuttal is hálás köszönetét fejezi ki a Főiskola.

Nyári tanfolyamok voltak még: Mohácson 4, Pécsen 6, Vácson 4, Balatonlellén 3 résztvevővel, Glatz Oszkár, ill. Kandó László r. tanárok irányítása alatt. E tanfolyamok az illető városok vezetőségének és társadalmának segítségével, illetve művészpártoló magánosok támogatásával működtek, amiért a Főiskola e nemes adakozóknak ezuton is hálás köszönettel adózik.

A rendes tanulmányokat kiegészítő tudás megadására külön gondja volt a Főiskolának. Így muzeumok és aktuális kiállítások megtekintése.

állandó könyvtár látogatás, tanulmányi kirándulások, egyes tárgyaknál szemináriumszerű gyakorlatok és megbeszélések s gyakorlati műhelyoktatások révén igyekezett a tanulmányokat bővíteni.

A Főiskola meghívására Dr. Tóth Zsigmond pécsi egyetemi ny. r. tanár „Az emberi arc és arcjáték” címmel 1937. évi április hó 24.-én hosszabb előadást tartott, amelyen a tanárok és a hallgatóság szép számmal vett részt. Ez értékes előadásért a rektor Dr. Tóth professzor úrnak, valamint a segédkező Takácsy Tibor szigorló orvos úrnak köszönetét fejezte ki.

Meyer Antal főiskolai tanár vezetése alatt 1936 őszén 30 hallgatónk olaszországi körutazást tett, több napot töltve a nagyobb művészeti centrumokban, majd a husvétii szünetben ugyanő 40 hallgatót vitt Bécsbe az ottani műemlékek és muzeumok tanulmányozására. A múlt év szeptember havában Baranski E. László r. tanár 25 növendéket Tihanyba vitt le akvarell tájképtanulmányok folytatására.

Dr. Lechner Jenő és Nagy Sándor tanárok 20 hallgatóval Esztergomba, majd Nagy Sándor tanár 7 hallgatóval Gödöllőre vezetett tanulmányi kirándulást ez év júniusában.

Ez év folyamán ezenkívül több budapesti és környékbéli tanulmányi kirándulásra vitték növendékeiket Baranski E. László, Dr. Lechner Jenő, Pilch Dezső, Meyer Antal r. tanárok.

Az iparművészeti oktatás rendes órái a Főiskola anya-épületében, míg a műhelygyakorlatok — immár 16 éve — az Iparrajziskola helyiségeiben és kitűnő felszereléseinek igénybevételével folytak. (13.809/936. vkm. sz. r. és 96.388/936. vn. polg. mest. átirat). A szíves vendéglátásért a Főiskola ez alkalommal is őszinte köszönetét fejezi ki Budapest Székesfőváros Községének és a Székesfővárosi Iparrajziskola Igazgatóságának.

A IV—VI. éves tanárjelöltek az előírt iskolalátogatása több állami és fővárosi közép-, illetve középfokú tanintézetben folyt (24.695/IV. V. K. M. sz. rendelet és a Székesfőváros polgármesterének 95.904/936. VII. ü. o. sz. átírata). Gyakorlótanítást, próbatanítást a tanári szak utolsó évfolyamának hallgatói az említett V. K. M. leirat alapján a budapesti VII. ker. áll. Szent István reálgymnáziumban, az áll. Bolyai Farkas reáliskolában, az áll. Árpád reálgymnáziumban, az áll. Kemény Zsigmond reáliskolában, az áll. Zrinyi Miklós reálgymnáziumban, az ág. hitv. ev. gymnáziumban, az áll. Mária Terézia leánygymn.-ban, a közs. Zrinyi Ilona leányliceumban, a községi Ráskai Lea leánygymnáziumban, a Baár Madas ref. leányliceumban, és a gyakorló gymnáziumban (Középpisk. Tanárképző Int. 370/936. sz. átírata), továbbá az I. ker. áll. tanítóképzőintézetben, a II. ker. Csalogányutcai áll. tanítóképzőint.-ben, a VII. ker. Damjanich-u. áll. tanítónőképzőintézetben, a cinkotai áll. tanítóképzőint.-ben végezték.

Az említett tanintézetek igazgatóinak és illetékes szaktanárainak ezúton is őszinte köszönetet mond a Főiskola szíves támogatásukért.

A tanári szak tanítóképzőintézeti tagozatán 1 V. éves és 8 VI. éves rajztanárjelölt nyert felvételt (23.440/936., 26.879/936., 27.299/936. sz. r.-ek), kik a szabályok értelmében a tanítóképzőintézeti rajztanárjelöltekre általában kötelező Apponyi Kollégiumot is látogatták.

A jelen tanév I. felében a V. K. M. 15.139/936. III. sz. leiratában adott felhatalmazás alapján az utolsó évfolyamú tanárjelöltek részére a Főiskola keretén kívül a Markó-utcai gimnáziumban együtt 30 órás szépírástanítási tanfolyam szerveztetett meg azon célból, hogy az új középiskolai tantervbe újból felvett szépírás metodológiáját tanulmányozhassák. E tanfolyamot Luttor Ignác c. gimn. igazgató vezette és azon 29 hallgatónk vett részt.

Testnevelési oktatásban a törvényes rendelkezések szerint kötelezett 45 hallgatón kívül számos önként jelentkező is részesült. A rendszeres tornázáson kívül az atlétika különféle ágaiban, sízésben, vívásban és cél-lövészetben gyakorolhatták magukat a résztvevők, kik közül többen nyilvános versenyeken is szerepeltek és kitűntek.

A zárthelyi testnevelés a József Nádor Műszaki és Gazdasági Egyetem Állatorvosi Karának tornatermében folyt.

Fegyelmi szempontból, valláserkölcsi és hazafias érzés tekintetében az ifjúság magatartása általában kifogástalan volt, súlyosabb rendszabályok alkalmazására nem került sor.

IV. ÖSZTÖNDIJAK, JUTALOM- ÉS PÁLYADIJAK, ALAPITVÁNYOK.

Szegénysorsú és kiváló előmenetelű hallgatónk a lefolyt tanévben az állam, közhatóságok és magánosok részéről a következő támogatásokban részesültek:

K 1. A Főiskola részére **állami ösztöndíjjavadalom** címén 2000 P. engedélyezett és folyósított a 27.487/1936., illetve a 29.659/1936. IV. v. k. m. sz. rendeletekkel, amely összeg a Főiskola javaslatára a 14.713/1936. III. és a 9385/1937. III. V. K. M. sz. rendeletekkel történt jóváhagyás után a következőkép osztatott fel: egyenként 190 P. ösztöndíjat kaptak Kerényi Jenő V. é. és Tóth Nándor V. éves ösztöndíjas tanársegédi megbízatást nyert hallgatók; továbbá egyenként 95 P-ös ösztöndíjat kaptak, mint megbízott ösztöndíjas tanársegédek a következő hallgatók: Burján László VI. é., Csabai Kálmán IV. é., Dabóczi Mihály VI. é., Eigner Tivadar VI. é., Erdős Géza VII. é., Krayner-Krausz Arnoldné VII. é., Lovrits Kálmán IV. é., Matzon Frigyes V. é., Molnár László VII. é., Nagy Aladár V. é., Csébi Pogány István VI. é., Rákossy Zoltán V. é., Szabados Jenő VI. é., Szentiványi Lajos VII. é. és Tar Zoltán VI. éves növendékek. Ezenkívül az alakrajz és festészetben tanúsított kiváló előmenetelért: Breznay József III. éves növendék 85 P. ösztöndíjban részesült. Végül az állami ösztöndíjjavadalomból kihasított Ferenczy István-féle 110.— P-s szobrászati díjat, pályázat alapján, Dabóczi Mihály VI. éves szobrásznövendék nyerte el.

Az 1937. évi XIV. t.-c. alapján a **közszolgálati alkalmazottak gyermekei részére létesített ösztöndíjak** helyett, amelyek kiadása szünetel, a jelen tanévben is — immár hatodik éve — tanulmányi segélyek adtak ki. A 27.485/1936. IV. V. K. M. sz. alatt kelt rendelettel e címen kiutalványozott 1.800 P.-ből a Főiskola Tanári Kara a 30.115/1936. IV. sz. vkm. leirattal tudomásul vett határozatával a bemutatott pályamunkák és más érdemeségi szempontok mérlegelése alapján fejenként 150—150 P.-t Hámori Imre VII. é., Katona M. Eszter VII. é., Nagy Edit VI. é. és Tóth Géza VII. éves növendékeknek; egyenként 100—100 P.-t Csekei Zoltán III. é., Dörre Magda VI. é., Kapuvári Zelma V. é., Köhalmy Henrik IV. é., Lányi Rezső VI. é., Lencz Anna V. é., Nagy Aladár V. é., Pomogáts Béla V. é., Sáros András IV. é., Somlai Gyula IV. é., Szabó Miklós III. é. és Szőnyi Magda II. éves növendékeknek ítelt oda.

K 3 Külföldi állami ösztöndíjban, a rendelkezésre álló költségvetési javadalom elégtelensége miatt ezidén is kevesen részesülhettek.

Ezen ösztöndíjra hirdetett pályázaton 30-an vettek részt. A pályamunkákat a Főiskola gyűjtötte össze s ezek elbirálása után tette meg az Orsz. Ösztöndíjtanács felkérésére véleményes javaslatát. Ennek az Ösztöndíjtanácsban való tárgyalása után, a Tanács előterjesztést tett a V. K. M.-hoz, amely ilykép az 1936/37. évre állami ösztöndíjban részesítette — a római Collegium Hungaricumba való kiküldetéssel — Pirk János festőművészt, továbbá Tamási Srubek Gyula és Domján Mária szobrászművészeket. (23.801/1936. IV. v. k. m. sz. rendelet.) Ezenkívül a Collégiumban fizető helyet kaptak Lorberer Anna okl. középisk. tanárnő és Vinkler László festőművész. (23.662/1936. IV. v. k. m. sz. rendelet.)

A kiküldött fiatal ösztöndíjas művészek mindegyike a Főiskolának volt a növendéke.

Olasz állami csereösztöndíjjal Rómában folytatott tanulmányokat a lefolyt tanévben Bánáti Sverák József festőművész, a Főiskola volt hallgatója.

K 4 A vall. és közoktatásügyi miniszter úr 1935. dec. hó 12-én 13.912/1935. III. szám alatt kelt leiratával ádámosi Székely Bertalan születési centenáriumának alkalmából a nagy mester emlékére és nevére alapított 300.—P.-ös **Székely Bertalan díj** ezidén került másodizben kiadásra. A hirdetett pályázat, amelyen a Főiskola IV—VII. évfolyamú hallgatósága kötelezően vett részt, a könyvtári olvasó terem hátsó falára kerülő falkép tervezését írta elő, megadott mértékben s tárgya a „festőművészet” allegorikus vagy naturalisztikus kivitelű ábrázolása volt. A pályázaton általában szép eredménnyel szerepelt ifjúságunk, úgyhogy a díj kiadása mellett több dicsérő felemlítés is történt. Az odaitélést a Főiskola művésztanáraiból alakított biráló bizottság, az alapító leirat rendelkezéseire képest, május hó 8.-án, a néhai nagy mester születésnapjának 101. évfordulóján eszközölte, amely szerint a díjat Metykó Gyula VII. éves művésznövendék nyerte el.

Dicséretben részesültek és a Főiskola egyik alapjából fejenként 50.— P.-s jutalomdíjat kaptak érdemességük sorrendjében a következők: Iván Szilárd VI. é., Chován Loránd V. é., Dienes István VI. é., Rákossy Zoltán V. é. és Benedek Klára VI. éves hallgatók, végül figyelemreméltó munkáik alapján dicséretet kaptak még, sorrendi helyezés nélkül: Bak János VII. é., Berkes Ilona VI. é., Erdős Géza VII. é., Drazsnyák Imre IV. é., Csabai Kálmán IV. é. és Szabados Jenő VI. éves hallgatók.

A Főiskola miskolci művésztelepén rendszeresített három műtermi ösztöndíjat Meilinger Dezső, Burány Nándor és Döbröczeni Kálmán festőművészek élvezték, akik ösztöndíjaikat pályázat alapján és a Rektori Tanács javaslatára az 1935. évi november hó 1.-től 1937. évi október hó 31.-éig terjedő kétéves időszakra szólóan kapták. (9692/1936. III.V. K. M. sz. r. Az ösztöndíjasok közül Meilinger Dezső, mint a művésztelep — első ízben a 169.006/1921. III. V. K. M. sz. rendelettel kötelezett — gondnoka is működik.

A Budapest Székesfőváros által alapított ösztöndíjak címén ezidén két 600 P.-s festészeti és két 600 P.-s szobrászati díj adatott ki a Főiskola növendékei részére. Ezen ösztöndíjakra a főiskolai kiállítás alkalmával tett javaslatot a kiküldött fővárosi bizottság, amelyben meghívás alapján a Főiskola rektora is résztvett. Ehhez képest a 261.353/1937. XIV. sz. polgármesteri határozattal festészeti ösztöndíjat Szabó Vladimír V. é. és Szabados Jenő VI. éves növendékek, szobrászati ösztöndíjat pedig Kerényi Jenő V. é. és Matzon Frigyes VI. éves szobrásznövendékek kaptak.

Néhai Balló Ede festőművész, a Főiskola volt nyug. tanára által végzett rajztanárjelöltek részére alapított **1000 P.-s ösztöndíjat** pályázat alapján a Tanári Kar javaslatára Csébi Pogány István VI. é. végzett hallgatónak, okl. tanítóképzőintézeti tanárnak adományozta a miniszter úr azon kikötéssel, hogy annak ellenében Nyugateurópában külföldi tanulmányutat tenni és arról a Főiskolának beszámolni tartozik.

A Főiskola kezelése alatt álló **Korb Erzsébet tanulmányuti alapítvány kamatai**, amelyek az alapítólevél rendelkezése alapján két évenként adandók ki, ezévben kerültek az első adományozástól számítottan ötödízben kiadásra. Ez ösztöndíjat a pályázók műveinek elbírálása után, az alakrajz és festés tanárainak javaslatára a Főiskola rektora Rákossy Zoltán V. rajztanárjelöltnek adományozta, aki ezen ösztöndíjat olaszországi tanulmányútra tartozik fordítani.

A V. K. M. alapítványi osztálya által kezelt **jánoshalmi Nemes Marcell-féle alapítvány jövedelméből**, amelyet a nemeslelkű alapító a Főiskola szegénysorsú növendékeinek támogatására rendelt, ezidén 800 pengő utalványoztatott a 99.995/1936. VIII/1. vkm. sz. rendelettel.

Ezen összegből a Kar jutalomdíjakat adott ki a szaktanárok által javasolt szegénysorsú tehetséges növendékeiknek, azonkívül a rektor adott ki esetenként érdemes és rászorult hallgatók részére rendkívüli segélyeket.

Ilykép a szóbanforgó alapítvány jövedelméből az alábbi hallgatók részesültek:

a) Jutalomdíjban: 40 P-t kapott: Kis János V. é.; 30—30 pengőt kaptak: Bak János VII. é., Nagy Lajos III. é. és Rákossy Zoltán V. éves; 25—25 pengőt kaptak: Berkes Ilona VI. é., Dabóczy Mihály VI. é., Dörre Magda VI. é., Élesdy István V. é., Iván Szilárd VI. é., Jankó János I. é., Matzon Frigyes VI. é., Szabados Jenő VI. é. és Trapli István III. éves; 20—20 pengőt kaptak: Azbej Imre I. é., Dudás Máté II. é., Gerencsér Anna VI. é., Heil Ferenc VII. é., Horváth Sándor III. é., Kovács Imre IV. é., Köhalmy Henrik III. é., Moshammer György II. é., Richly Emil V. é., Sáros András IV. é., Szabados Jenő VI. éves; 12.50—12.50 pengőt kaptak: Nagy Lajos IV. é., Tenkács Tibor IV. éves; 10 pengőt kapott: Balogh Jenő III. éves; 5—5 pengőt kaptak: Csabai Kálmán IV. é., Nagy Lajos IV. é., Perjés Miklós IV. é., és Sáros András IV. éves;

b) rendkívüli segélyben: 25 pengőt kaptak: Barta Éva IV. é., Fódi Sándor VI. é., Kis János V. é., Szabó Vladimir V. é.; 20 pengőt kaptak: Bak János VII. é., Balogh Jenő III. é., Geróts Sándor IV. é., Krikovszky Gizella II. é., Maksay László III. é., Lukácsovits Lajos III. é., 15 pengőt kapott: Irsay Nándor V. é., 10 pengőt kaptak: Kelle Sándor IV. é., Tenkács Tibor IV. é. növendékek.

A Vallás- és Közoktatásügyi Miniszterium adományozása alapján Lukácsovits Lajos III. é. növendék 33 P. (13.888/1936. III. sz. r.) és Rác Béla II. é. növendék 50 P (11.250/1937. III. sz. r.) tanulmányi segélyben részesültek.

A M. Kir. Pénzügyminiszterium a Jövedéki-bírság alapból 200 pengős ösztöndíjat adott Perjés András III. é. rtj. hallgatónak (151.869/1935. XVIII. sz. pénzügymin. r.).

Miskolc thjf. város közönsége 27281/ki. 1936. számú határozatával Sajó Péter III. éves művésznövendéket 100 pengő tanulmányi segélyben részesítette.

Debrecen thjf. város koronázási jubileumi alapítványából egyenként 174 P ösztöndíjban részesültek Bordi Erzsébet V. é. és Tar Zoltán VI. é. rtj.-ek a 7252—7710/1937. IV. sz. polg. mesteri határozattal.

A Győri Egyházmegyei főtanfelügyelőség 1304/1936.sz. végzése alapján évi 300 pengő tanulmányi segélyt kapott Szarka Árpád IV. é. rtjelölt.

Szombathely rt. város polgármesterének 8890/1936. sz. határozata szerint Fódi Sándor VI. é. rtj. és Gruber Leó II. é. hallgató havi 25 P-s tanulmányi segélyben részesültek.

Baja város polgármestere 8260/kgy. 1936. sz. határozatával Krikovszky Gizella II. é. rtj. hallgató 75 P. tanulmányi segélyben részesült.

A Budapesti Thökölyanum nevelőintézet és internátus igazgatósága részéről a **Thököly Száva alapítványból** Markovits Szvetislav III. éves növendék 600 pengő ösztöndíjat élvezett.

A M. Kir. Belügyminiszterium 224.330/1936. XVII. sz. r. alapján fél-évi 50 P-s tartásdíj segélyben részesült Kiss János V. é. rtj.

Szerencs nagyközség képviselőtestületének 30/k/1012/1937. sz. határozata alapján Iván Szilárd VI. é. hallgató 160 P tanulmányi segélyt kapott.

A Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesülettől Oláh Sándor II. é. hallgató kétízben 30 P-s beiratási segélyben részesült.

*

* *

A Főiskola tanulmányi kiállítása alkalmából a következő díjak adtak ki:

K 9 **1. A Közoktatásügyi Kormány által kitűzött díjakból** 200 pengős festődíjat Iván Szilárd VI. é. növendék férfi arckép c. képével, a 200 pengős szobrászdíjat Dabóczi Mihály VI. é. növendék Báméskodó fiú c. szobrával, a 100 pengős grafikai díjat Tenkács Tibor IV. é. növendék színes linóleummetszeteivel és a 100 pengős vízfestő díjat Richly Emil V. é. növendék A kis Pista c. képével nyerte.

K 10 **2. Budapest székesfőváros polgármestere által kitűzött** 4, egyenként 200 pengős díjat, és pedig egy vízfestő díjat Csébi Pogány István VI. é. növ. a Saxofonos c. képére, egy szobrászdíjat Osváth Imre VI. é. növ. a Korsós leány c. szobrára, egy grafikai díjat Patai Mihály V. é. növ. fametszetére és egy iparművészeti díjat Perjés Miklós IV. é. növ. Kápolnaterv c. művére kapta.

3. Az Orsz. Magy. Kir. Képzőművészeti Főiskola most alapított kitüntető érmét összmunkásságuk alapján a tanári kar a következőknek adta ki: Iván Szilárd VI. é. és Szabó Vladimir V. é. festő, illetve Osváth Imre VI. é. szobrásznövendékeknek, továbbá a retrospektív kiállításon munkáikkal szereplő Domanovszky Endre, Szerencsi Zoltán és Szin György volt festő, illetve Antal Károly és Srubek Tamási Gyula volt szobrásznövendékeknek.

4. Az Orsz. Képzőművészeti Társulat által kiadott díjakat a következők kapták: 100 pengős festődíjat Winkler László volt növ. Fekvő akt c. képére, 100 pengős szobrászdíjat Farkas Sándor volt növ. A sarukötöző c. szobrára, 1—1 50 pengős rajzdíjat Heil Ferenc és Czene Béla volt növendékek és Kis János V. é. növendék, és végül egy 50 pengős iparművészeti díjat Kováts Árpád volt festőnövendék.

5. A Céhbeliek Képzőművészek Egyesülete díszérmét nyerték: Csébi Pogány István VI. é. növ. vízfestményeire, Matzon Frigyes VII. növ. pedig szobormunkáira.

6. A Magyar Éremművészeti Egyesület érmét nyerték: Balogh Jenő III. é., Sebesta Loidolt Ferenc volt festőnövendék rajzaikkal és Osváth Imre VI. é. szobrásznövendék szobormunkáival.

7. A Magyar Rajztanárok Egyesülete által kiadott 30 pengős „Várdai Szilárd emlékdíjat Eigner Tivadar VI. é. növendék nyerte tapasztalati látzattani rajzaival.

8. A Fészek Művészek Clubjának 100 pengős festődíját a Club bíráló bizottságának odaítélése alapján Iván Szilárd VI. é. növ. nyerte Férfi arc-kép c. művével, 100 pengős rajzdíját Szabó Wladimir V. é. növ. egy szénrajzával s a 100 pengős szobrászdíjat Szücs István volt növendék a Próféta c. szoborművével.

9. László Fülöp festőművész 10 angol fontos festődíját a Főiskola Tanári kara Dénes Jenő volt festőnövendék Férfifej c. festményének ítélte oda.

10. A vitéz Jalsoviczky István 100 pengős emlékdíjat Sárközy Csaba V. é. növendéknek adta ki a Kar a Leányarc-kép c. olajképre.

11. Dr. Légrády Ottó főszerkesztő által kitűzött 200 pengős festődíjat Szentiványi Lajos VI. éves növendék nyerte el a Kar javaslatára rektori döntés alapján Öreg férfifej c. festményével.

12. A Rádió Rt. által kitűzött díjat az adományozó képviselőjének hozzájárulásával a Kar a következőknek adta ki: a 200 pengős festődíjat Katona M. Eszter VII. é. növendéknek az olajképre, a 100 pengős grafika-díjat pedig Tóth Nándor V. é. növ. tollrajzaira.

13. Barta Károly-féle 100 pengős szobrászati díjat Kovács Imre IV. é. növendék nyerte el kari odaítélés után a Nő drapériával c. szobrával.

14. A Rotary Club 100 pengős díját Bak János VII. növendék Fiúfej c. olajképre kapta meg kari döntés alapján.

15. A Rotary Clubtagok adományaiból alapított 8, egyenként 50 pengős díjat Kari odaítélés alapján a következők kapták: rajzi munkáikra Sebesta L. Ferenc volt növendék, Heil Ferenc volt növendék, Élesdy István V. é., Nagy Lajos IV. é. növendékek, festményeik alapján Benedek Gabriella volt növendék, Erdős Géza VII. é., Nagy Edit VI. é. növendék és Breznay József III. é. növendék.

16. A „Műbarátok” 50 pengős díjait: Vidéki Brigitta VII. é. növ., Mohácsi kislányok c. vízfestményére, Nagy Lajos IV. é. növ. Kápolna-tervére és Dörre Magda VII. é. növ. szinpadtervével nyerte el Kari döntés alapján.

17. Az Oberbauer A. egyházművészeti cég 3 egyenként 50 pengős díját: Csabai Kálmán IV. é. növ. könyvtervére, Kákonyi Teréz volt növendék kápolna díszítő tervére és Szabados Jenő kehelytervére adta ki a Kar.

18. Dr. K. J. díjat adott Vidéki Brigitta részére plain air női fej olajfestményére.

19. A felsorolt elismeréseken kívül a Főiskola Tanári Kara még a kiállításon szép eredménnyel szereplő alábbi hallgatókat, illetve volt hallgatóknak fejezte ki dicsérő elismerését: Csekei Zoltán IV. é., Köhalmy Henrik IV. é., Németh Márta II. é., Bezzegh Zoltán VI. é., Balogh Jenő III. é., Zirkelbach László III. é. hallgatóknak, továbbá Simon Ferenc, Bartha László, Pirck János, Dudosits Jenő, Papp Irén, Pruckner Ferenc, Fodor Mária és Félegyházy László volt hallgatóknak.

A kiállítás alkalmából a rendezőbizottság előadójának, Pilch Dezső r. tanárnak javaslatára **kitüntető emlékérem** alapítására tett előterjesztést a Főiskola Rektori Tanácsa, amelyet felettes hatóságunk el is fogadott. Ezen érem alapításáról a következő szabályzat rendelkezik:

SZABÁLYZAT

az Országos Magyar Királyi Képzőművészeti Főiskola kitüntető érméről.

1. Azon szándéktól vezettetve, hogy a Főiskola mindenkor legtehetségesebb növendékei kiválóságuk elismeréséül évente kitüntetésben részesüljenek és erről maradandó tanúbizonysággal rendelkezhessenek, a Főiskola Rektori Tanácsa „kitüntető érem” alapítását határozta el.

2. E kerek domborművi fémérem, mely Szentgyörgyi István r. tanár tervezése, az első oldalán „Az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola kitüntető érme 1937” szövegű körirattal van ellátva, hátoldalára pedig a kitüntetett neve és az érem elnyerésének évszáma kerül.

3. Az érem az egyes tanévekben legfeljebb három példányban kerül kiadásra s azt a két legjobb festő és a legjobb szobrászi eredményt felmutató hallgató kapja. De elengedhetetlen feltétele a díj elnyerésének az, hogy az illető pályázók művészi eredményei komoly művészi színvonalat mutassanak.

4. A Főiskola nyilvános kiállításai alkalmával az illető tanévre esedékes három érmen felül még további öt érem adható ki, és ezt az öt érmet a kiállításon iskolai műveikkel szereplő volt hallgatók is elnyerhetik.

5. Az érmet az illetékes festő-, illetve szobrászművész tanárokból alakított két külön bíráló bizottság titkos szavazással hozott javaslata alapján a Főiskola Tanári Kara itéli oda.

6. Az érmekezt a tanév befejezte előtt a Főiskola vezetősége a Kar által előírt ünnepélyes formák közt adja ki. Kivétel a 4. pont utolsó mondatában jelzett eset, amikor is a díj kiadása a kiállításon történik.

7. A kitüntető érmet ugyanaz a személy csak egyszer nyerheti el.

8. A pályamunkáknak egybegyűjtése és a bírálat előkészítése a rektori hivatal útján történik.

9. Jelen szabályzatot a Vall. és Közoktatásügyi M. Kir. Miniszter Ur 1937. évi 9754. szám alatt kelt rendeletével hagyta jóvá.

*

* *

A Főiskola felejthetetlen emlékű alapító igazgatójának, *Komjászei Kelety Gusztávnak* születési centenáriuma kapcsán még az elmúlt tanévben felmerült a terv a Rektori Tanácsban, hogy a rávaló visszaemlékezés kapcsán emlékműve, amelyet a néhai nagy mester, *Liptóújvári Strobl Alajos* az Epreskertben állított fel, restauráltassék. E tervhez a miniszter úr is hozzájárult s 9239/1937. sz. alatt kelt leiratával 1000 P-s fedezetet engedé-

lyezett arra. Az előkészítés után azonban az a megfontolás jutott előtérbe, hogy Kelety Gusztáv emléke inkább a főépületben örökíttessék meg, amely az ő első igazgatásával létesült intézet anyaépülete.

Ez utóbbi terv mellett szólt még az is, hogy az új emlékműnek pályázati úton való megtervezése a hallgatóságnak értékes és tanulságos feladatot adna. Ilykép a Főiskola rektora személyesen tett felettes hatóságánál módosító előterjesztést, amely el is fogadtatott. A nyert felhatalmazás alapján azután a Kar kiírta a pályázatot a főépület fölépcsőháza első pihenője falára vörös márványból relief megoldásban tervezendő **Kelety Gusztáv emlékmű**-re, amelyet megismétlés után, a Kar bíráló juryjének döntése alapján Matos Lajos III. éves szobrásznövendék nyert meg, 100 P-s díjat kapván. Egyben a II. szűkebb pályázaton résztvett Ivánovics János és Kovács Imre IV. éves hallgatók egyenkint 65 P-s díjat, Kerényi Jenő V. éves hallgató pedig dicsérő elismerést kapott.

Kegyeleti és hazafias szempontok, valamint tanulmányi érdekek indították a Főiskola vezetőségét arra, hogy intézetünknek **a világháborúban hősi halált halt volt növendékei emlékművét**, amelynek felállítását eddig főként anyagi okok gátolták, szorgalmazza. Felettes hatóságának segítségét kérte tehát s a kapott szóbeli felhatalmazás alapján az emlékmű megtervezésére pályázatot írt ki. A terv szerint az emlékmű a főépület téres kapubejárójának falára kerül, szobrászi megoldással, nemes anyagban kivitelezve.

A június hóban elbírált első pályázat tanulságai újabb kiírást tettek szükségessé, amelyre a pályázók közül a hat legjobbat hívta fel a jury a folyó évi október végére kitűzött II-ik pályázaton való részvételre.

V. DIÁKJÓLÉTI ÜGYEK.

A szegénysorsú hallgatóság megsegítésére a Főiskola vezetősége ez évben is nagy gondot fordított. Tandíjmentességek, ösztöndíjak, jutalmak, pénz- és természetbeni segélyek adásával, magánmunkák közvetítésével s pályázati alkalmak kieszközlésével igyekezett rajtuk segíteni.

Tandíjmentességben a tanév I. felében 330 beiratkozott hallgató közül 126-an, a tanév II-ik felében beiratkozott 311 hallgató közül 118-an részesültek. Az ilykép elengedett tandíjak pénzértéke az egész évre számítottan 10.370 P-t tett ki.

A jelen tanévben 22 újabb tandíjmentességet engedélyezett a Tanári kar a 14714/936. III. vkm. sz. alatt kelt leirattal tudomásul vett határozatával.

A Főiskolán 28 év óta fennálló Diákasztal ez évben 45 érdemes szegény hallgatónk élvezett ingyenes ebédkedvezményt. A Diákasztal — kivéve a karácsonyi és husvétii szünetben 3 hetet — az egész tanévben üzemben volt, amelynek folyamán összesen 10.568 adag ebéd adatott ki.

A Diákasztal javára ezidén a hallgatóságtól beszédett fejenkénti 8 P-s járulékon kívül a következő adományok és vegyes rendkívüli bevételek folytak be: V. K. M. rendkívüli segélye 800 P, a TÉBE adománya 250 P, Hellebrandt nővérek Lyka Károlyné úrhölgy útján 20 P, kisebb adományok és bírságpénzek 235 P, vegyesek 157 P.

Szegénysorsú hallgatóságunk ellátásában a Diákasztal mellett további hathatós segítséget jelentett Budapest Székesfőváros polgármesteri hivatalának ama nemes áldozatkészsége, hogy 25 hallgatónk részére, akiket a Diákasztalon elhelyezni már nem lehetett, a Práter-, majd a Próféta-utcában működő fővárosi konyhán ingyenes ebédkedvezményt biztosított.

Dr. Tolnai Dénes fogorvos úr ezidén is abban a kedvezményben részesítette növendékeinket, hogy fogorvosi kezelésük munkadíját félárban számította.

A diákjóléti ügyek előmozdításából kivette a részét maga az ifjúság is, amely 3 külön egyesületében ily irányú működést is fejtett ki.

A hallgatóság egészségi állapota ezidén is általában kielégítő volt, tömeges betegség vagy haláleset nem fordult elő. A harmadéve létesített iskolaorvosi intézmény bevált működése ez évben is nagy hasznára volt fiatalságunknak.

VI. EGYÉB ESEMÉNYEK.

Ez évben indult meg a Főiskola épületeinek nagyobbarányú tatarozása és karbahelyezése, amelyek az állami költségvetésben két évre engedélyezett 90.000 P-s átmeneti javadalomból eszközöltettek. Így a szünidő folyamán a főépületben új központi melegvízfűtési berendezés szereltetett fel, ami régi hiányt pótol, mert az eddigi kályhafűtés a hallgatóság egészségi szempontjából felette hátrányos volt. Tataroztatott továbbá a főépület teleje, amelyen a még megmaradt terméspalás rész eternittel cseréltetett ki, a III-ik emeleti műtermek ablakai kettős rendszerűekre cseréltettek át, a földszinti előcsarnokba torkolló folyosó világosabbá tétele végett közablakok vágattak ki. Folyamatban van a kapubejáró előtti szélfogó készítése, valamint az udvar szintlejtésének helyreállítása s az Izabella-utcai kapubejáró megfelelő átalakítása és karbahelyezése.

A továbbiakban dr. Lechner Jenő r. tanár tervei szerint tervbe vételek: a főiskolai aula kiképzése, a műtörténeti előadóteremnek az épület elő részébe hozatala, a Diákasztal részére új, megfelelő alagsori lejáró s végül a W. C-k modernizálása, mindmeggannyi hasznos átalakítás. Mindezt követi majd a Bajza-utcai épületek tatarozása és modernebbé tétele, amit ezek lerongált állapota már égetően sürget.

Tatarozások eszközöltettek a Főiskola miskolci művésztelepén is, azon 5.000 P fedezet keretén belül, amelyet a miniszter úr 12.442/1937. sz. alatt kelt rendeletében a költségvetési javadalmon felül kegyeskedett e célra engedélyezni. E tatarozások a rektornak, mint a telep vezető taná-

rának befolyásával, az ottani Államépítészeti Hivatal szíveségi közreműködése mellett, házilag eszközöltettek. Bár így az egészségügyi szempontokból tarthatatlan helyzet e telepünkön megoldódott s több, lényeges hiba javíttatott ki, a két telepépület állapota szerint még további generális javításra szorul.

*

* *

A szokásos főiskolai ünnepségek a Főiskolán is megtartattak. Így az 1927:XXXI. t.-c.-ben nemzeti ünneppé nyilvánított március hó 15-én délelőtt a Kar és az ifjúság együttes istentiszteleten vett részt, majd délután a Főiskola vezetőségének és Tanári Karának részvételével a Főiskola nagy könyvtártermében, a három ifjúsági egyesület közös rendezésében, magas színvonalú ünnepély folyt le, amelyen a Tanári Kar részéről Rudnay Gyula tanár tartott nagyhatású ünnepi beszédet.

*

* *

A Főiskola házipénztárában 1936. március hó 4-én a V. K. M. 10096/1937. III. sz. rendelete alapján kiküldött Rozsnyai Sándor vkm. számv. tanácsos váratlan vizsgálatot tartott, amelynek eredményeként annak kezelése a legteljesebb rendben találtatott.

*

* *

A Főiskola működésének a nyilvánosság előtt való ismertetése jegyében adta le 1936. december hó 12-én helyszíni közvetítését az Epreskertből a Magyar Rádió. Ezen értékes és jól sikerült közvetítés, mely a magyar művészfiatalság helyzetének tükrét s a Főiskolán folyó oktatás átfogó képét adta, úgy a közreműködött tanárok, mint Budinszky Sándor rádiómérnök úr lelkes munkájának is az eredménye, aki fáradságot nem ismerve dolgozott a szükséges anyag gyűjtésén és egybeállításán.

E közhasznú közvetítés lehetővé tételéért a Főiskola ezúton is köszönetét fejezi ki a Rádió igazgatóságának.

*

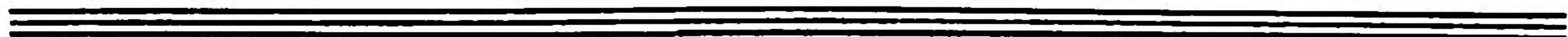
* *

Az intézet könyvtárát, amely 1871 óta áll fent s amelynek a szemléltető oktatásban igen fontos szerepe van, — ez évben sikerült kiadósabban gyarapítani. Állománya ez év végén 12.954 kötet és 111.177 műlap, értéke — az évközi 2876 P 72 f értékben történt beszerzési költségek beszámításával — 594.016 P 89 fill.-t tesz ki. A könyvtári berendezés 7973 P 57 f értéket képvisel. Az olvasók száma ez évben 3580, az olvasott művek száma 7210-et tett ki.

A főiskola leltári vagyona ez évben a következő ajándékozások révén gyarapodott.

A V. K. M. 13.420/1936. számú leiratával Ruzsicska Gyula „Szerelmemkereső” című rajzsművét, az 55933/936. számú leiratával Klausz Gyula

és Major István tanárok által miniszteri megbízás alapján egybeállított kárpitos-, díszítő-, ékszerész-, ezüstműves- és ötvösipari iparostanonciskolai vezérfonalat, a 14.420/1937. számú leirattal a „Színpad” című szakművet; Budapest Székesfőváros Közművelődési Ügyosztálya: Tanulmányok Budapest multjáról I—IV. kötete, Schoen Arnold: Központi város-háza, Schoen Arnold: Szent Anna-templom, Horváth: Budai kőfaragók, Németh Antal: Madách és az ember tragédiája, Károlyi Árpád: Budavár visszafoglalása c. szakműveket, a szék. főv. statisztikai hivatal ez évben megjelent kiadványait, a Budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészeti Kara, Kampis Antal dr. egyetemi tanársegéd úr, főiskolai előadó tanár szíves közbenjárására 26 drb. különféle művészettörténeti tárgyú doktori értekezést ajándékozott Főiskolánknak. A Nemzeti Szalon igazgatósága 80 drb. régi, a Szalonban rendezett kiállítás katalógusát küldötte meg díjmentesen. Piuvzich Oszkárné úrnő 1 drb. stafeleit ajánlott fel egy szegénysorsú tehetséges hallgatónak, ezt Glatz Oszkár r. tanár úr javaslatára Guzsik István IV. éves növendék kapta meg. A történt adományozásokért a Főiskola ezúton is hálás köszönetét fejezi ki.

TANÁRI KAR AZ 1936/37. TANÉVBEN.

I. Rendes tanárok:

ANDRETTI KÁROLY,

okl. építész. Rendes tanárrá kinevezetett 1923. november 27. Orsz. gyűl. képviselősege alatt id. nyugdíjazva 1932. február — 1935. márc. majd újból a tényleges szolgálatba visszahelyeztetett. A Főiskolán tanít 1915. szeptember óta.

BARANSKI E. LÁSZLÓ,

festőművész, okl. középiskolai rajzi szakos tanár. Rendes tanárrá kinevezetett 1922. évi december 21. A Főiskolán tanít 1920. november óta.

BENKHARD ÁGOST,

festőművész, okl. középiskolai rajzi szakos tanár. Rendes tanárrá kinevezetett 1922. évi december 21. A Főiskolán tanít 1920. november óta.

BORY JENŐ,

szobrászművész, okl. műépítész. Rendes tanárrá kinevezetett 1918. évi márc. 9. A Főiskolán tanít 1911. szept. óta.

GLATZ OSZKÁR,

festőművész. Rendes tanárrá kinevezetett 1923. évi november 27. A Főiskolán két évi megszakítással 1914. január óta tanít.

HORN ANTAL,

festőművész, okl. középiskolai rajzi szakos tanár. Rendes tanárrá kinevezetett 1922. évi december 21. A Főiskolán tanít 1920. november óta.

KANDÓ LÁSZLÓ,

festőművész. Rendes tanárrá kinevezetett 1933. évi június 29.

DR. LECHNER JENŐ,

m. kir. kormányfőtanácsos, okl. műépítész. Rendes tanárrá kinevezetett 1928. évi július 28. A Főiskolán tanít 1928. július óta.

MEYER ANTAL,

iparművész, okl. középisk. rajzi szakos tanár. Rendes tanárrá kinevezetett 1923. évi november 27. A Főiskolán tanít 1920. november óta.

PILCH DEZSŐ,

festőművész, okl. középisk. rajzi szakos tanár. Rendes tanárrá kinevezetett 1918. évi febr. 13. A Főiskolán tanít 1911. szeptember óta.

RÉTI ISTVÁN,

festőművész, a Magyar Országgyűlés felsőházának r. tagja. Rendes tanárrá kinevezetett 1923. évi november 27. A Főiskolán tanít 1913. szeptember óta.

RUDNAY GYULA,

festőművész. Rendes tanárrá kinevezetett 1923. évi november 27. A Főiskolán tanít 1922. november hó óta.

SIDLÓ FERENC,

magyar kir. kormányfőtanácsos, szobrászművész. Rendes tanárrá kinevezetett 1925. évi június 12. A Főiskolán tanít 1924. január óta.

STROBL ZSIGMOND,

magyar kir. kormányfőtanácsos, szobrászművész. Rendes tanárrá kinevezetett 1925. évi július 12. A Főiskolán tanít 1924. január óta.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN,

magyar kir. kormányfőtanácsos, szobrászművész. Rendes tanárrá kinevezetett 1925. évi június 12. A Főiskolán tanít 1924. január óta.

VARGA NÁNDOR LAJOS,

festő- és grafikusművész. Okl. középisk. rajzi szakos tanár. Rendes tanárrá kinevezetett 1931. évi augusztus hó 7. A Főiskolán tanít 1931. október óta.

II. Felkért és megbízott tanárok:

DR. ALSZEGHY ZSOLT,
c. gimnáziumi igazgató, egyet.
magántanár.

FRANCOIS GACHOT,
a francia nyelv tanára.

DR. KAMPIS ANTAL,
a művészettörténet tanára.
tud. egyetemi tanársegéd.

NAGY SÁNDOR,
festőművész.

DR. RAFAELLO PALADINO,
az olasz nyelv tanára.

DR. PROHÁSZKA LAJOS,
tud. egyetemi ny. rk. tanár.

DR. TÓTH GÉZA,
c. gimnáziumi igazgató, közép-
isk. szakfelügyelő.

III. Szakelőadók:

BÖHMANN FRIGYESNÉ,
okl. testnevelési tanár.

DÉNES JENŐ,
okl. középiskolai rajzszakos
tanár, az építészeti encikl. c.
tárgynál.

SEBESTHA L. FERENC,
okl. középisk. rajzszakos tanár,
az Iparművészet c. tárgynál.

KROCSÁK EMIL,
okl. középisk. rajzszakos tanár,
a mért. tárgyak és az épít.
encikl. c. tárgynál.

TAKÁCS ANDOR,
okl. testnevelési tanár.

Hivatalok.

Rectori hivatal:

Főtitkár: **DR. FERENCZY JÓZSEF,**

Beosztva: **MUDRY ERZSÉBET,**
kezelőnök.

Questura:

Quaestor: **DR. FERENCZY JÓZSEF,**

Ellenőr: **ZÁBRÁK DÉNES,**
min. titkár.

Könyvtár:

Könyvtárőr: **HORN ANTAL,**
főiskolai r. tanár.

Beosztva: **SEBESTHA L. FERENC,**
okl. középisk. rajztanár, fog-
lalkoztatott diplomás.

A középfokú iskolák rajzi szakfelügyelete:

Megbízott vezető: **BARANSKI E. LÁSZLÓ,**
főiskolai r. tanár.

Beosztott tisztviselő: **özv. KOMÓCSY JÓZSEFNÉ,**
okl. polg. isk. kinevezett rajz-
tanárnő (az I. félévben).

Segédszemélyzet.

Ösztöndíjas tanársegédi teendők ellátásával megbízott hallgatók:

BURJÁN LÁSZLÓ VI. é.
a volt Karlovszky-féle alakrajzi osztályban.

CSABAI KÁLMÁN IV. é.
Benkhard Ágost tanár alakrajzi osztályában.

ERDŐS GÉZA VII. é.
Rudnay Gyula tanár alakrajzi osztályában.

RÁKOSSY ZOLTÁN VII. é.
Kandó László tanár alakrajzi osztályában.

SZABADOS JENŐ VI. é.
Réti István tanár alakrajzi osztályában.

LOVRITS KÁLMÁN IV. é.
Glatz Oszkár tanár alakrajzi osztályában.

KRAYER K. ARNOLDNÉ VII. é.
Szentgyörgyi István tanár szobrász osztályában.

KERÉNYI JENŐ V. é.
Bory Jenő tanár szobrász osztályában s a művészeti bonctan c. tárgynál.

MATZON FRIGYES V. é.
Sidló Ferenc tanár szobrász osztályában.

DABÓCZI MIHÁLY VI. é.
Strobl Zsigmond tanár szobrász osztályában.

MOLNÁR LÁSZLÓ VII. é.
a Mértani rajz c. tárgynál.

SZENTIVÁNYI LAJOS VII. é.
az Iparművészet című tárgynál.

KISLÉGI NAGY ALADÁR VI. é.
a Művészetek története c. tárgynál.

EIGNER TIVADAR VI. é.
a Tapasztalati látszattan című tárgynál.

TÓTH NÁNDOR V. é.
a Művészeti grafika című tárgynál és a szobrásznövendékek alakrajzánál.

CS. POGÁNY ISTVÁN VII. é.
a Vízfestés c. tárgynál.

TAR ZOLTÁN VI. é.
a Rajztanítás módszere című tárgynál.

Altisztek és kisegítő szolgák.

I. oszt. altisztek:

Kancsár Mátyás, Merényi József,
Szabó Kálmán.

II. oszt. altisztek:

Gondoi Lajos Szantusz Károly,
Merényi Sándor, Török Győző,
Németh Ferenc,

Varga József.

(beosztva az Orsz. Irod. és Műv. Tanácshoz)

Kisegítő szolgák:

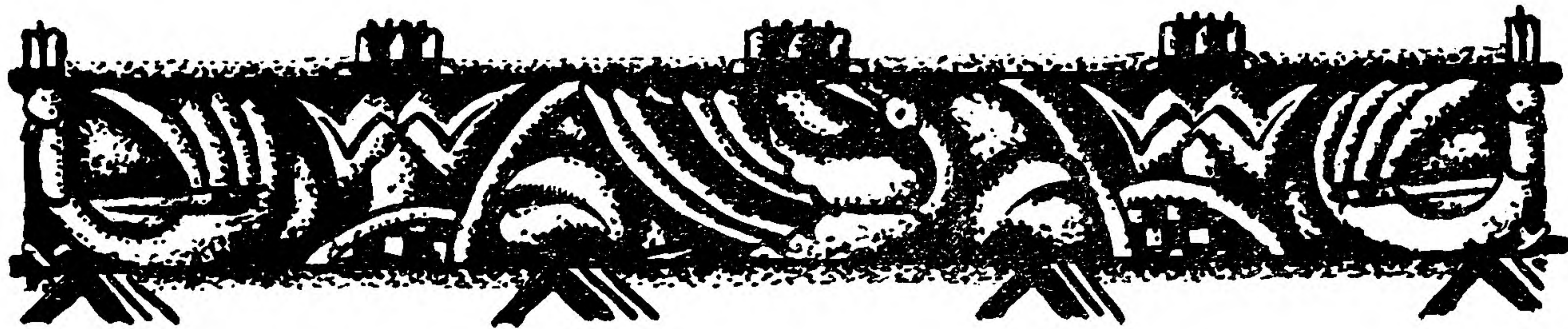
Bencze Sándor, Ravasz Károly,
Lapsánszky József, Szirom István.

Napszámos—kőműves:

Pullman Károly

Beosztott küldönc:

Budaházy Lajos.

Főiskolai egyesületek és diákjóléti intézmények.

1. Az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola Ifjúsági Köre:

Alakult az 1898. évben, az addigi Társaskör jogutódaként. Jelenlegi alapszabályai a 48457/1909. V. K. M. r.-tel nyertek jóváhagyást. Alapszabályszerű célja: a Főiskola ifjúságának egyesítése egyrészt szellemi művelődésének, másrészt anyagi jólétének előmozdítására. Egyesületi helyiség: VI., Andrássy-út 71. Alagsor.

Ezidei tisztikara a következő:

Elnök:	Amtzhauzer Sándor III. é. műv. növ.
Pénztáros:	Laczi István IV. é. műv. növ.
Titkár:	György Ferenc IV. é. rtj.
Jegyző:	Nádaskay József IV. é. rtj.

A tisztikarnak az ügyek intézésében az egyes alakrajzi és szobrászati osztályok képviselőiből alakult választmány segédkezett.

A Kör ezidei működésében a nehéz viszonyokra tekintettel a hallgatóság anyagi megsegítésére fektette a fősúlyt, amely tekintetben igen eredményes munkát végzett.

Igy a Kör intézte a M. Á. V. által a főiskolai hallgatóknak nyújtott 50 és 33%-os menetkedvezmények ügyét. 50%-os menetkedvezményt 65, 33%-os menetkedvezményt 29 hallgató kapott.

A Főváros által nyújtott ingyenes ebédkedvezmények kiutalásánál a Kör 31 hallgatónak eszközölt ki ily kedvezményt és sikeresen járt el abban, hogy a távol fekvő Práter-utcai fővárosi étkezde helyett hallgatóink az Érsek-utcai kifőzőhelyen étkezhessenek.

Már a tanév elején „Keretakciót” bonyolított le a Kör, amelynek során 400 drb. használt, jókarbán levő keretet bocsátott olcsó áron a hallgatók rendelkezésére.

November 6-án a szokásos „Ismerkedési est”-et, majd február hó 4-én a „Képzőművész jelmezbált” rendezte a társegyesületekkel karöltve. Ezen bál tiszta jövedelme a főiskolai Diákasztal fölsegélyezésére fordított.

Március hóban „Húsvéti ebédakció”-t indított a Kör, a húsvéti ünnepi ebéd rendezése, valamint a Diákasztal általános étlapjának feljavítása céljából, amely igen szép anyagi segítséget hozott.

Célkitűzéseinek megfelelően a Kör művelődési téren is munkálkodott, s általában minden közérdekű ügyben segítségére volt a hallgatóságnak.

A március 15-i ünneppel kapcsolatosan a Főiskola ünnepélyét a Kör a két társegyesülettel egyetértőleg rendezte meg méltó keretek közt.

A húsvéti lelkigyakorlatokat befejező istentiszteleten a Kör énekkara a jáki kápolnában Kromoliczki „D moll” miséjét adta elő. Ugye szereplése, mint a március 15-én előadott műsor az énekkar szép fejlődéséről tett tanúságot.

A Kör pénztára forgalma a következő volt: bevétel 2708.06 pengő, kiadás 2542.50 pengő, maradvány 165.56. pengő.

2. Az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola Székely Bertalan Bajtársi Egyesülete.

Alapított az 1922. évben. Alapszabályai a 64.009/1922. V. K. M. r.-tel hagyattak jóvá. Kitűzött célja: a Főiskola ifjúságát oly szervezetben egyesíteni, amely a választott hivatás kifogástalan betöltéséhez szükséges képességek megszerzését lehetőleg biztosítja a jellem, kötelességérzet, becsületesség és igazságszeretet fejlesztésével. Hivatalos helyisége: VI., Andrássy-út 71. földszint.

Az egyesület ezidei védőura: Horn Antal főiskolai r. tanár.

Az október 30-án tartott nagygyűlés a következő tisztikart választotta az 1936/37. iskolai évre:

Vezér:	Forgács István IV. é. rtj.
Kulturális alvezér:	Maksay László III. é. rtj.
Adminisztratív alvezér:	Horváth Olivér IV. é. rtj.
Főkincstáros:	v. Moór István IV. é. rtj.
Kincstárőr:	Laczi István III. é. rtj.
Főlövészmaster és darufő:	Sztupkay Lajos III. é. rtj.
Főíródeák:	Kellessy Jolán IV. é. rtj.
Udvarnagy:	Marsovszky Endre III. é. rtj.
Főállományvezető:	Okos Géza II. é. rtj.
Lövészmaster:	Sajó Péter III. é. műv. növ.
Nádor:	Gádor Emil VI. é. műv. növ.
Számvizsgáló bizottság:	Gergely Mihály III. é. rtj.
	Guzsik István VI. é. műv. növ.

Gyulaszék: Alapi Zoltán III. é. rtj.
 Fülep Gábor III. é. rtj.
 Kánya Kálmán IV. é. rtj.
 Polony Elemér VI. é. műv. növ.
 Somlai Gyula III. é. rtj.

Az Egyesület évmegnyitó tábort október 16-án tartotta meg. Horn Antal r. tanár, magiszter úr beszéde után Forgács István vezér, majd a Fővezérség részéről dr. Bojtár Imre, országos vezér bajtárs beszélt az ifjúság feladatairól.

Az Egyesület ezidei működésében főként a kulturális szempontokra helyezte súlyt s annak jegyében számos táborozást tartott. Így október 28-án Nagy Aladár V. é. rtj. „A magyar faj jövője” címen, majd november 4-én „A fajok fejlődése” címmel előadássorozatot tartott.

November 11-én Maksay László IV. é. rtj. ismertette a hullámelméleteket, november 25-én pedig Nagy Aladár V. é. rtj. a bicsérdizmusról tartott előadást.

November 30-án Kovács Imre író „A falu menekülése” címen értekezett, a kivándorló földnélküliek sorsát ismertetve, ugyancsak november 30-án az Egyesület női törzse törzsfővé választotta Dienes Klára II. é. rtj.-t, helyettesévé Zakariás Gizella IV. é. rtj.-t, íródeákká Bokor Ágnes I. é. hallgatót.

A december 2-i darutáboron Sztupkay Lajos és Maksay László III. é. rtj.-ek a kommunizmus elleni védekezés módjait ismertették és Kovács Imre író „A Dunántúl sorsa” címen tartotta meg második előadását.

December 16-án Somlai Gyula IV. é. rtj. „Fajtánk bűnei” címen tartott felolvasást, a január 27-i és február 17-i darutáboron pedig Sztupkay Lajos III. é. rtj. a magyar ruhaviselet szükségességét hangoztatta felolvasásaiban.

A további kultúrtáborok egyikén bemutatásra került a „Turul Propaganda film” melynek egybeállításában több főiskolai hallgató is résztvett.

Az utolsó kultúrtábort Maksay László tartotta „Faji irodalom” címen.

A kultúrtáborokon kívül több szórakozó táborozást is rendezett tagjainak az egyesület, amelynek vezetősége egyetértően működött a többi főiskolai ifjúsági egyesületekkel.

Az egyesület bevétele 136.16 pengőt, kiadása 126.75 pengőt tesz ki s így maradványa 9.41 pengő.

3. A Foederatio Emericana Képzőművész Blokkja.

Alakult az 1934. évben, mint a Foederatio Emericana Egyetemi és Főiskolai Bajtársi Szövetség szervezkedése az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskolán. Hivatalos helyisége: VI., Andrássy-út 71. sz.

A Blokk vezető-tanára: Meyer Antal főiskolai r. tanár, tisztikara pedig a következő volt:

Senior:	Sáros András IV. é. rtj.
Conseniorok:	Nagy Lajos IV. é. rtj. Kelle Sándor IV. é. rtj.
Titkár:	Furtkovics Zoltán II. é. rtj.
Magister:	György Ferenc IV. é. rtj.
Pénztáros:	Perjés Miklós IV. é. rtj.
Jegyző:	Percz Jenő III. é. rtj.
Háznagy:	Bodó Aurél III. é. rtj.
Cantus praeses:	Ferkai Loránt V. é. rtj.
Házikisasszony:	Sztankovits Emilia V. é. rtj.

A Blokk a jelen tanévben folytatta szervezési munkáját a keresztény főiskolai ifjúság vallásos és hazafias szellemű összefogásával.

A kitűzött kulturális és szociális program megvalósítására havonként egy-egy rendes blokkgyűlést és öt apródképző összejövetelt tartott az egyesület, amely ezidei programjában főként a kulturális előadások tartására helyezett súlyt.

Ezek az ifjúság tanulmányainak továbbfejlesztését, továbbá a nem képzőművész emericánus ifjúság helyes művészi felfogásának megalapozását szolgálták. A blokk ezt a célt neves előadók meghívásával és az egyesület kiválóbb tagjai által rendezett előadásokkal igyekezett elérni. Így nagy érdeklődést és tetszést váltottak ki dr. Rajeczky Benjamin s. o. cist. előadássorozata „A magyar zenéről” és Medgyasszay István műépítész vetített képekkel kísért előadása indiai útjáról. Ifjúságunk részéről Salca János V. é. rtj. tűnt ki, aki Rákospalotán „Az öskeresztény művészet”-ről tartott nagyszerű előadást. A vallásos szellem fejlesztése érdekében a Blokk előmozdította a húsvéti lelkigyakorlatok rendezését, amelyeket dr. Brisits Frigyes cist. tanár, c. gimn. igazgató, a kiváló esztétikus és szónok tartott. A testvéri szellem ápolását nagyarányú karácsonyesti és több más vidám összejövetel rendezésével mozdította elő az egyesület, amely a másik két ifjúsági egyesülettel karöltve támogatta az ifjúsági beszámolóban részletesen jelzett esték és előadások rendezését is, szerepelve a Főiskola egyéb megmozdulásain is.

Tagjainak anyagi támogatására is gondot fordított a Blokk és kisebb-nagyobb kölcsönöket és adományokat adott az arra rászorult tagjainak, ezenkívül a ráeső báljövedelemből a Főiskola Diákasztalának 50 P-t juttatott. Résztvett az Emericana Képzőművész Céhe által kezdeményezett magyaros betlehem-pályázat rendezésében, amelyen az egyesület tagjai közül Sáros András IV. é. rtj. és Perjés Miklós IV. é. rtj. nyert 30—30 P-t.

Az egyesület bevételei 236.10 P-t, kiadásai 236.10 P-t tettek ki s így pénztári maradványa —.

4. Az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola Diákasztala.

Alapított az 1908. évben. Alapszabályai a 124.223/907. V. K. M. sz. r.-tel hagyattak jóvá. Célja: szegénysorsú tehetséges főiskolai hallgatók ingyenes vagy kedvezményes ebéddel való ellátása. Helyisége: VI., Andrássy-út 71., alagsor.

A Diákasztal ügyeit az alapszabályok értelmében intéző s a kedvezményeket odaítélő Felügyelő Bizottság ezidén a következőkép alakult meg:

Elnök: Benkhard Ágost e. i. rektor.

Tagok:

Horn Antal főiskolai r. tanár,

Meyer Antal főiskolai r. tanár,

Dr. Ferenczy József főiskolai főtitkár.

Az ifjúság részéről:

Amtzhauzer Sándor III. é. műv. növ., ifj. köri elnök.

Forgách István IV. é. rtan. jelölt, a Székely Bertalan Bajtársi Egyesület vezére,

Sáros András IV. é. rtan. jelölt, az Emericana Képzőművész-blokk seniora.

A Diákasztal üzemét immár tizenhatodik éve a főiskolai questura házi-
lag kezeli. Ezévi működéséről a jelen Évkönyv történeti részében adtunk
részletes beszámolót. Az idei pénztári forgalom a következő volt.

Bevétel: 7732.23 P. Kiadás: 6802.01 P. Készpénzmaradvány: 930.22 P.
A Diákasztal tulajdonát képezi még 14.000 ar. kor. n. é. 6%-os hadikölcsön-
kötvény, továbbá az ingó leltári vagyon, együtt 274 vett és 416 ajándékozott
darab, 1232 P 30 f összértékben.

AZ ORSZ. M. KIR. KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA HALLGATÓINAK NÉVSORA AZ 1936-37. TANÉV I. ÉS II. FÉLÉVÉBEN.

(A NÉV UTÁN ÁLLÓ RÓMAI SZÁM A FÉLÉVEKET JELENTI, AMELYRE
A HALLGATÓ BEIRATKOZOTT).

I. ÉVFOLYAM.

Általános tanfolyam. (Leendő festők és rajztanárok.)

Rendes hallgatók:

Azbej Imre I. II.	Gyulai József I. II.	Remsey Ágnes I. —
Ballagó Imre I. II.	Hollós Mária I. II.	Scultéty Éva I. II.
Balás Ilona I. II.	Horváth Anna I. II.	Sereghy Mária I. II.
Bartha Zoltán I. II.	20 Imre István I. II.	35 Somogyi József I. II.
5 Bervanger Magda I. II.	Iscserkov András I. II.	Szalay Sarolta I. II.
Beyer Vilmos I. II.	Kákonyi István I. II.	Szentiványi Károly I. II.
Bokor Ágnes I. II.	Korpás Márta I. II.	Szikora Antal I. II.
Domonkos Imre I. II.	Malcher Hedvig I. II.	Szösz Jenő I. II.
Doór Ferenc I. II.	25 Minik Anselma I. II.	40 Tihamér Anna I. II.
10 Eisler Györgyike I. II.	Nyári Adrien I. II.	Toroczky Ágnes I. II.
Fazekas Pál I. II.	Ósz Dénes I. II.	Travnik Jenő I. II.
Gergely Sára I. II.	Papp Iván I. II.	Vas Endre I. II.
Glósz István I. II.	Peti János I. II.	Vicseff Vladimir — II.
Gonda László I. II.	30 Péczeli Antal I. II.	45 Vladár Margit I. II.
15 Gömör Aranka I. II.	Pósta Béla I. II.	46 Zoltán Antal I. II.
Györe Géza I. II.		

Rendkívüli hallgatók:

Claiborne Margaret I. II.	Kanyó Erzsébet I. II.	Plathy Éva I. II.
Domján József I. II.	5 Kumovits András I. —	Tokácsli Lajos I. II.
Drucker Dénes I. II.		8 Ulicsák Mária I. —

(Leendő szobrászok.)

Rendes hallgatók.

Egy sem iratkozott be.

Rendkívüli hallgatók:

Fazekas Sándor I. II.	Jankó János I. II.	5 Légrádi Vilmos I. II.
Hállay Tivadarné I. II.	Kocsis Tibor I. —	Nyeste Kálmán I. —

II. ÉVFOLYAM.

Festészeti szak:**Rendes hallgatók.**

Balajti Ilona I. II.	Figlár Géza ..—... I. II.	Kovács Lenke I. II.
Barlai László I. II.	Furtkovits Zoltán .. I. II.	P. Kovács Sándor .. I. II.
Dengyel Tibor I. II.	Gábor Marianne .. I. II.	Mosshammer György I. II.
Dragon Zoltán I. II.	Gugi Sándor I. II.	15 Naberschnig Gilda I. II.
5 Erdős Árpád I. II.	10 Jancsó Mihály I. II.	Zartler György I. II.
	Kada Katalin I. —	

Rendkívüli hallgatók:

Bacsa János I. II.	Csupor László I. II.	Miklóssy Gábor I. II.
Bálint István I. II.	Dobóczy Imre I. II.	Németh Márta I. II.
Básthly Zoltán I. II.	Dudás Máté I. II.	Okos Géza I. II.
Betegh László I. II.	Gulyás Ferenc I. II.	15 Varga Erzsébet I. II.
5 Breznay Imre I. II.	10 Juricskay Erzsébet I. II.	gr. Zichy Mária I. II.
	Kakassy Eszter I. II.	

Szobrászati szak:**Rendes hallgatók.**

Erdei Sándor I. —	Gruber Leó I. II.	Hanák Vera I. —
Gách György I. II.	Haáz Sándor I. II.	7 Ugray György I. II.
	5 Szentkirályi Gyula — II.	

Rendkívüli hallgatók:

Moskovits László .. I. II.	Oláh Sándor I. II.
----------------------------	--------------------------

Tanári szak:**a) Középiszkolai tanárjelöltek.****Férfiak.**

Libertiny Olivér .. I. II.	Pék Sándor I. II.
Lovas László I. II.	Takács Tamás I. II.

Nők.

Barta Éva I. II.	Fikár Mária I. II.	Takács Terézia I. II.
Bodor Éva I. II.	5 Hodinka Edith I. II.	Takách Judit I. II.
Dienes Klára I. II.	Péter Mária I. II.	10 Tóth Erzsébet I. II.
	Szőnyi Magdolna .. I. II.	

b) Polgáriiskolai tanárjelöltek.**Férfiak.**

Csik Géza — II.	Dobry Lajos I. II.	Rác B. Béla I. II.
-----------------------	-------------------------	--------------------------

Nők.

Ferenczi Etelka .. I. II.	Kanizsai Erika I. II.
Kalmár Julianna .. I. II.	Krikovszky Gizella I. II.

III. ÉVFOLYAM.

Festészeti szak:**Rendes hallgatók.**

Csekei Zoltán I. II.	Gyarmathy Tihamér I. —	Markovics Svetislav I. II.
Fazzi Hugó I. II.	Kádár Gyula I. —	7 Péterfi István I. II.
	5 Marics Zoltán I. II.	

Rendkívüli hallgatók:

Amtzhauzer Sándor I. II.	✦ Kurucz Dezső I. —	Nagy Ödön I. II.
Bagi Jenő I. II.	Lukácsovits Lajos I. II.	7 Sajó Péter I. II.
	5 Markos Lajos I. II.	

Szobrászati szak:**Rendes hallgatók.**

Matos Lajos I. II.	Rákos Éva I. II.
------------------------------	----------------------------

Rendkívüli hallgatók:

✦ Szabó Iván I. II.	Trapli István I. II.	Vass Renáta I. II.
-------------------------------	--------------------------------	------------------------------

Tanári szak:**a) Középiszkolai tanárjelöltek.****Férfiak.**

Alapi Zoltán I. II.	✦ Gévai Antal I. II.	Perc Károly I. II.
✦ Balogh Jenő I. II.	Horváth Olivér I. II.	Perjés András I. II.
Bodó Aurél I. II.	10 Kalmár János I. II.	✦ Szentgyörgyi Kornél I. II.
✦ Breznay József I. II.	Katona Kis Ferenc I. II.	✦ Szentneményi Béla I. II.
5 Cseh László I. II.	✦ Maksay László I. II.	20 Sztupkay Lajos I. II.
Fülep Gábor I. II.	✦ Marsovszky Endre I. II.	Varga László I. II.
Gergely Mihály I. II.	Németh László I. II.	22 Zirkelbach László I. II.
	15 Párkányi Károly I. II.	

Nők.

Bányász Ildikó I. II.	Gortvai Stefánia I. II.	10 Nagy Paula I. II.
Berényi Piroska I. II.	Görgényi Gertrud I. II.	Rajkay Jolán I. II.
Biczó Judit I. II.	Keszeg Ilona I. II.	Schulz Margit I. II.
Bonda Eugénia I. II.	Nagy Mária I. II.	Tóth Julia I. II.
5 Fülöp Gabrielle I. II.		14 Vértényi Theodóra I. II.

b) Polgáriiskolai tanárjelöltek.**Férfiak.**

Gergely László I. II.	Keve Gyula I. II.	Szabó Miklós I. II.
---------------------------------	-----------------------------	-------------------------------

Nők.

Albrecht Mária I. II.	Garai Julianna I. II.	Hicke Borbála I. II.
Bánóczy Adrien I. II.		5 Máté Anna I. II.

IV. ÉVFOLYAM.

Festészeti szak:**Rendes hallgatók.**

Barta Éva I. II.	Laczi István I. —	Polony Elemér I. II.
Chován Loránt I. II.	5 Nyisztor Lajos I. II.	Pósch Eszter I. II.
Kovácsy Margit I. II.		8 Sipos Márta I. —

Rendkívüli hallgatók:

Geróts Sándor I. II.	Pausz Ilona I. II.	Rosenberg Miklós I. II.
--------------------------------	------------------------------	-----------------------------------

Szobrászati szak:**Rendes hallgatók.**

Ivanovics János I. II.	Theisz István I. II.
----------------------------------	--------------------------------

Rendkívüli hallgatók:

Antal A. József I. II.	Kovács Imre I. II.
----------------------------------	------------------------------

Tanári szak:**a) Középiskolai tanárjelöltek.****Férfiak.**

Andel Tibor I. II.	✗ Kelle Sándor I. II.	Sallay Árpád I. II.
Bodor Aladár I. II.	10 Köhalmy Henrik I. II.	Sáros András I. II.
Csabai Kálmán I. II.	Kraumann Erik I. II.	Somlai Gyula I. II.
Diószegi Balázs I. II.	Lukács Ferenc I. II.	20 Szalatnyay József I. II.
5 Drazsnyák Imre I. II.	Moór István I. II.	Szarka Árpád I. II.
Forgács István I. II.	Nagy Lajos I. II.	Szepesi Lajos I. II.
György Ferenc I. II.	15 Nádaskay József I. II.	Tenkács Tibor I. II.
Kánya István I. II.	Perjés Miklós I. II.	24 Tóta Gyula I. —

b) Polgáriiskolai tanárjelöltek.**Férfiak.**

Gábor Béla I. II.	Habony Endre I. —	Lovrits Kálmán I. II.
-----------------------------	-----------------------------	---------------------------------

Nők.

Balló Ilona I. II.	5 Hajdu Terézia I. II.	Pákey Izabella I. II.
Bély Valéria I. II.	Kellessy Jolán I. II.	Tscheik Tessa I. II.
Bibó Eszter I. II.	Királdi Mária I. II.	10 Varga Erzsébet I. II.
Borza Gabriella I. II.		Zakariás Gizella I. II.

V. ÉVFOLYAM.

Festészeti szak:**Rendes hallgatók.**

Csantavári Károly I. II.	Sárközy Csaba I. II.	Szalay Lajos I. —
Fazekas József I. —	5 Schiwetz Katalin I. II.	Szücs Pálma I. II.
Koszorus Márta I. II.	Szabó Vladimir I. II.	9 Tóth Nándor I. II.

Rendkívüli hallgatók:

Arányi Vazul I. —	Berkes Ilona I. II.	Patai Mihály I. II.
Bajnóczy Eszter I. II.	Guzsik István I. II.	7 Szepesi Edit I. II.
	5 Kutasi Imre I. II.	

Szobrászati szak:**Rendes hallgatók:**

Tóth Tibor I. II.

Rendkívüli hallgatók:

Kerényi Jenő I. II.	Kovács Gláser Mária I. II.	Strasser István I. II.
-------------------------------	----------------------------	----------------------------------

Tanári szak:**a) Középiskolai tanárjelöltek.****Férfiak.**

Béres Jenő I. II.	Horváth Sándor I. II.	Nagy Aladár I. II.
Buczko Géza I. II.	Irsay Nándor I. II.	Polgár Károly I. II.
Dingreve Nándor I. II.	Kaposy Ödön I. II.	Pomogáts Béla I. II.
Élesdy István I. II.	10 Kis János I. II.	15 Rákossy Zoltán I. II.
5 Ferkai Loránt I. II.	Máté Lajos I. II.	Richly Emil I. II.
Gaál Dezső I. II.		17 Salca János I. II.

Nők.

Benedek Margit I. II.	Friedrich Klára I. II.	Lencz Anna I. II.
Bordi Erzsébet I. II.	Kapuvári Zelma I. II.	6 Sztankovits Emilia I. II.

Tanító(nő)képzőintézeti tanárjelöltek.**Férfiak.**

Egy sem jelentkezett.

Nők.

Gesztli Katalin I. II.

VI. ÉVFOLYAM.

Művészi szak:

Báncs Emil I. II.
 Bánó Dezső I. —
 Bánrévi Magda I. II.
 Bezzegh Zoltán I. II.
 5 Burján László I. II.

Rendes hallgatók:

Dörre Magdolna .. I. II.
 Edvi Illés György .. I. —
 Eigner Tivadar I. II.
 Erdélyi Imre I. II.

10 Jankovics Judit .. I. II.
 Kürz János I. —
 Lányi Rezső I. II.
 Nagy Edit I. II.
 14 Szabados Jenő I. II.

Rendkívüli hallgatók:

Benedek Klára I. II.
 Dabóczi Mihály I. II.
 Dienes István I. II.

Iván Szilárd I. II.
 Gádor Emil I. —
 5 Matzon Frigyes I. II.

Osváth Imre I. II.
 Schilling János I. II.
 9 Staub József I. II.

Tanári szak:**Tanító(nő)képzőintézeti tanárjelöltek.****Férfiak.**

Fódi Sándor I. II. Csébi Pogány István I. II.
 Tolcsvai Nagy Géza I. II. 4 Tar Zoltán I. II.

Nők.

Öri Emma I. II. Kostelnik Julia I. II.
 Ihász Rózsa I. II. 4 Lendvai Szabó Julia I. II.

VII. ÉVFOLYAM.

Rendes hallgatók:

Erdős Géza I. II.
 Hámori Imre I. II.
 Katona M. Eszter .. I. II.

Molnár László I. II.
 5 Regdon Irén I. II.
 Roisz Vilmos I. II.

Szentiványi Lajos ... I. II.
 Tóth Géza I. II.
 9 Kray K. Arnoldné I. II.

Rendkívüli hallgatók:

Bak János I. II. Metykó Gyula I. II.
 Benkő Antal I. II. 4 Vidéky Brigitta I. II.

Névsor

az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola rajztanári szakának azon nő-hallgatóiról, akik a 61.071/1914. V. K. M. sz. r.-tel a Főiskolától függetlenül létesített és ezidőszerint fakultatív kézimunkatanárnői szaktanfolyamon az 1936/37. tanévben résztvettek:

I. évfolyam

Eisler Györgyi
Horváth Anna

Kanizsai Erika

Minik Anselma
Tihamér Anna

II. évfolyam

Ferenczi Etelka

III. évfolyam

Biczó Judit

Garai Julianna
Hicke Borbála

Máté Anna

IV. évfolyam

Hajdu Terézia

Tscheik Tessza

Varga Erzsébet

V. évfolyam

Fridrich Klára

Lencz Anna

Schiwetz Katalin

VI. évfolyam.

Dörre Magdolna

Londvai Szabó Julia

STATISZTIKAI ADATOK AZ 1936-37. TANÉVRE VONATKOZÓLAG.

Az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola hallgatóinak megoszlása:

a) évfolyamok és szakok szerint részletezve.

	I. félévben	II. félévben
I. ÉVFOLYAM		
rendesek — — — — —	45	45
„ szobrászok — — — — —	—	—
rendkívüliek — — — — —	8	6
„ szobrászok — — — — —	6	4
II. ÉVFOLYAM		
rendes festő — — — — —	15	15
„ szobrász — — — — —	6	5
rendkívüli festő — — — — —	17	16
„ szobrász — — — — —	2	2
középiskolai rajztanárjelölt	14	14
polgáriiskolai „	6	7
III. ÉVFOLYAM		
rendes festő — — — — —	7	5
„ szobrász — — — — —	2	2
rendkívüli festő — — — — —	7	6
„ szobrász — — — — —	3	3
középiskolai rajztanárjelölt	36	36
polgáriiskolai „	8	8
IV. ÉVFOLYAM		
rendes festő — — — — —	8	6
„ szobrász — — — — —	2	2
rendkívüli festő — — — — —	3	3
„ szobrász — — — — —	2	2
középiskolai rajztanárjelölt	32	30
polgáriiskolai „	13	13
V. ÉVFOLYAM		
rendes festő — — — — —	9	7
„ szobrász — — — — —	1	1
rendkívüli festő — — — — —	7	6
„ szobrász — — — — —	3	3
középiskolai rajztanárjelölt	23	23
tanítóképzőintézeti tanárjelölt	1	1
VI. ÉVFOLYAM		
rendesek — — — — —	14	11
rendkívüliek — — — — —	9	8
tanítóképzőintézeti tanárjelölt	8	8
VII. ÉVFOLYAM		
rendesek — — — — —	9	9
rendkívüliek — — — — —	4	4
Összes hallgatók száma :	330	311

b) Évfolyam és hallgatói minőség szerint:

Évfolyam:	Rendes Rendkívüli		Rendes Rendkívüli	
	I. félévben		II. félévben	
I.	45	14	45	10
II.	41	19	41	18
III.	53	10	51	9
IV.	55	5	51	5
V.	34	10	32	9
VI.	22	9	19	8
VII.	9	4	9	4
Összesen:	<u>259</u>	<u>71</u>	<u>248</u>	<u>63</u>
Együtt:	330		311	

c) Szakok szerint:

(a tanév végén)

			férfi	nő
			Általános tanfolyam	I. évfolyam
Festészeti szak	II. „	22	9	
„ „	III. „	11	—	
„ „	IV. „	5	4	
„ „	V. „	7	6	
Szobrászati „	II. „	7	—	
„ „	III. „	3	2	
„ „	IV. „	4	—	
„ „	V. „	3	1	
Rajztanári „	II. „	7	14	
„ „	III. „	25	19	
„ „	IV. „	25	18	
„ „	V. „	17	7	
„ „	VI. „	4	4	
Továbbképző „	VI. „	14	5	
„ „	VII. „	9	4	
	Összesen:	<u>196</u>	<u>115</u>	
	Együtt:	311		

d) Hitfelekezetek szerint:

(a tanév végén)

	férfi	nő
Római katolikus	126	77
Görög katolikus	7	2
Görög keleti	3	1
Ágostai evangélikus	15	9
Református	40	16
Unitárius	1	1
Izraelita	4	8
Egyéb	—	1
Összesen:	<u>196</u>	<u>115</u>
Együtt:	311	

e) Anyanyelv szerint:

(a tanév végén)

	férfi	nő
Magyar	191	113
Német	3	1
Szerb	1	—
Angol	1	1
Összesen	<u>196</u>	<u>115</u>
Együtt:	311	

f) Születési év szerint:

(a tanév végén)

	Férfi	Nő
1918	10	3
1917	12	10
1916	7	15
1915	25	10
1914	22	18
1913	28	16
1912	23	8
1911	15	15
1910	14	6
1909	9	3
1908	5	2
1907	6	1
1906	5	—
1905	4	2
1904	1	1
1903	1	1
1902	—	2
1901	2	—
1900	2	—
1899	2	—
1898	1	1
1897	1	—
1896	—	—
1889	—	1
1881	1	—
Összesen:	196	115
Együtt:	311	

g) Szülők foglalkozása szerint:

(a tanév végén)

Östermelés	Nagybirtokos	—	1
	Kisbirtokos	8	3
	Alkalmazott	4	—
Ipar	Nagyiparos	1	1
	Kisiparos	19	5
	Alkalmazott	10	1
Kereskedelem	Nagykereskedő	—	—
	Kiskereskedő	5	2
	Alkalmazott	1	1
Köztisztviselő	82	62	
Magántisztviselő	30	19	
Katona	8	7	
Személyes szolgálat	9	5	
Magánzó	4	3	
Nem részletezett	15	5	
Összesen:	196	115	
Együtt:	311		

h) Születési hely szerint:

(a tanév végén)

	férfi	nő
Budapest	47	41
Pest megye	20	8
Egyéb Magyarország	68	36
Ausztriának	1	—
Jugoszláviának	10	1
Csehszlovákiának	16	14
Romániának	28	10
Ausztria	—	3
Egyéb külföld	6	2
Összesen:	196	115
Együtt:	311	

i) Tandíjfizetés szerint:

(a tanév végén)

	férfi	nő
Teljes tandíjat fizetett	118	75
Féltandíjat fizetett	—	—
Egész tandíjmentes	78	40
Összesen:	196	115
Együtt:	311	

A hallgatók szakonkénti eloszlása és a kötelező előadások száma és óraterjedelme.

A tanfolyam (szak) megnevezése	A II. félév elején az						A hallg. összes száma valamennyi évfolyamban				A hallgatók közül rendkívüli volt		A z előadások			
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI-VII.	az I.		a II.		az I.	a II.	száma	heti órában		
							évfolyam hallgató		fél évben					fél évben		f é l é v b e n
Általános tanfolyam	55	—	—	—	—	—	35	24	33	22	14	10	7	7	40	40
	—	31	11	9	13	—	52	21	45	19	34	31	II.—5 III.—3 IV.—2 V.—3	II.—5 III.—3 IV.—2 V.—3	II.—39 III.—41 IV.—38 V.—40	II.—39 III.—41 IV.—38 V.—40
	—	7	5	4	4	—	17	4	17	3	10	10	II.—6 III.—4 IV.—4 V.—3	II.—6 III.—4 IV.—4 V.—3	II.—39 III.—41 IV.—38 V.—40	II.—39 III.—41 IV.—38 V.—40
Művészi szak	—	7	—	—	—	—	67	38	66	37	—	—	II.—9 III.—8 IV.—7 V.—6	II.—9 III.—8 IV.—7 V.—7	II.—41 III.—41 IV.—39 V.—32	II.—41 III.—41 IV.—39 V.—33
	—	14	36	30	23	—	67	38	66	37	—	—	II.—9 III.—8 IV.—7 V.—6	II.—9 III.—8 IV.—7 V.—7	II.—41 III.—41 IV.—39 V.—32	II.—41 III.—41 IV.—39 V.—33
	—	7	8	13	—	—	8	19	8	20	—	—	II.—9 III.—8 IV.—7	II.—9 III.—8 IV.—7	II.—41 III.—41 IV.—38	II.—41 III.—41 IV.—38
Tanári szak	—	7	—	—	—	—	8	5	4	5	—	—	V.—5 VI.—5	V.—5 VI.—5	V.—30 VI.—26	V.—30 VI.—26
	—	—	—	—	1	8	4	5	4	5	—	—	V.—5 VI.—5	V.—5 VI.—5	V.—30 VI.—26	V.—30 VI.—26
Továbbképzősök VI—VII.	—	—	—	—	—	32	27	9	23	9	13	12	1	1	36	36
Összesen :	55	59	60	56	41	40	210	120	196	115	71	63	102	103	721	722

311

311

AZ ORSZ. M. KIR. RAJZTANÁRVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁG.

Elnök:

BENKhard ÁGOST,
az Országos M. Kir. Képzőműv. Főisk. e. i. rektora.

Alelnökök:

BARANSKI E. LÁSZLÓ,
az Országos M. kir. Képzőművészeti Főiskola
e. i. prorektora.

NÁDLER RÓBERT,
festőművész, a kir. József műegyetem nyug.
r. tanára.

Beltagok:

DR. ALSZEGHY ZSOLT,
c. gimn. igazg., egy. m. tanár.

ANDRETTI KÁROLY,
műépítész, főisk. r. tanár.

BARANSKI E. LÁSZLÓ,
festőművész, főisk. r. tanár.

BENKhard ÁGOST,
festőművész, főisk. r. tanár.

BORY JENŐ,
szobrászművész, főisk. r. tanár.

GLATZ OSZKÁR,
festőművész, főisk. r. tanár.

HORN ANTAL,
festőművész, főisk. r. tanár.

DR. KAMPIS ANTAL,
egy. tanársegéd főisk. megb. tanár

KANDÓ LÁSZLÓ,
festőművész, főisk. r. tanár.

DR. LECHNER JENŐ,
műépítész, főisk. r. tanár.

MEYER ANTAL,
iparművész, főisk. r. tanár.

PILCH DEZSŐ,
festőművész, főisk. r. tanár.

RÉTI ISTVÁN,
festőművész, főisk. r. tanár.

RUDNAY GYULA,
festőművész, főisk. r. tanár.

SIDLÓ FERENC,
szobrászművész, főisk. r. tanár.

STRÓBL ZSIGMOND,
szobrászművész, főisk. r. tanár.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN,
szobrászművész, főisk. r. tanár.

DR. TÓTH GÉZA,
c. gimn. igazgató, szakfelügyelő.

VARGA N. LAJOS,
grafikus-festőművész, főisk. r. tanár.

Kültagok:

BUNDSCHUH OTTÓ,
gyak. gimn. r. tanár.

DR. BRISITS FRIGYES,
cisz. r. gimn. r. tanár, c.
gimn. igazgató.

GULYÁS SÁNDOR,
reálgimn. r. tanár.

DR. HECKLER ANTAL,
tud. egyet. ny. r. tanár.

DR. HUSZTI JÓZSEF,
tud. egyet. ny. r. tanár.

KÖVESDY GÉZA,
áll. felsőipariskolai r. tanár.

DR. KORNIS GYULA,
tud. egy. nyilv. r. tanár.

LYKA KÁROLY,
ny. főisk. r. tanár, műtörténet-
író.

NÁDLER RÓBERT,
l. fentebb.

DR. PINTÉR JENŐ,
tanker. kir. főigazgató.

DR. PADÁNYI FRANK ANTAL,
az I. ker. áll. tanítóképzőint.
igazgatója.

SVÁB GYULA,
József Nádor Műegyetem ny. r.
tanára.

SZABLYA FRISCHAUF FERENC,
festőművész, az Orsz. Iparmű-
vészeti Iskola igazgatója.

ZOMBORY-MOLDOVÁN BÉLA.
festőművész, a szlov. Iparrajz-
isk. igazgatója.

A Bizottság jegyzője:

DR. FERENCZY JÓZSEF,
az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola főtájkára.

AZ ORSZ. MAGY. KIR. RAJZTANÁRVIZSGÁLÓ BIZOTTSÁG 1936/37 TANÉVI MŰKÖDÉSE.

A Bizottság legutóbbi kétéves megbízatása az elmúlt tanévben lejárván, az a folyó tanévben újjáalakított.

Ennek során a Bizottság korábbi kültagjai közül kiváltak Barkász Lajos és Opper Imre középiskolai tanárok, dr. Vidéky Emil, a szék. főv. Iparrajziskola ny. igazgatója, Förstner Tivadar tanügyi főtanácsos, iparoktatási főigazgató; a beltagok közül pedig Lyka Károly ny. főiskolai r. tanár, aki azonban mint kültag továbbra is a Bizottságban maradt.

Új beltagként dr. Kampis Antal megb. főisk. tanár nyert megbízást s új kültagként kinevezést nyertek: Bundschuch Ottó gyak. gimn. r. tanár, Sváb Gyula műegy. ny. r. tanár, dr. Padányi Frank Antal, az I. ker. áll. tanítóképzőintézet igazgatója és Zombory-Moldován Béla, a szék. főv. Iparrajziskola igazgatója. Egyebekben a Bizottság összetétele változatlan maradt.

A Bizottság illetén megalakulását a V. K. M. a 11061/1937. sz. leirátával vette tudomásul s azt az 1936/37—1937/38. tanévre szóló két évi időtartamra a szabályszerű teendők végzésével megbízta.

Az idei ülészak az 1937. évi május hó 26-án tartott alakuló üléssel kezdődött s a június hó 18-i záróüléssel fejeződött be. Ennek keretén belül a tanárjelöltek egyes vizsgái a következő időbeosztással folytak le:

- az I. alapvizsgálat 1937. május 28—június 1-ig
- a II. alapvizsgálat 1937. június 2—8-ig,
- a szakvizsgálat 1937. június 9—14-ig,
- a pedagógiai vizsgálat 1937. június 15—18-ig.

Az iparostanonciskolai rajztanítói vizsgálatra jelentkezettek 8 különböző szaki tárgyat felölelő vizsgálatára ugyanezen időszakban, megfelelő más beosztással tartatott.

Az egyes vizsgálatok eredményeit — az egyes szakcsoportok albizottságainak javaslatai alapján — külön teljes üléseken összegezte a Bizottság, amely ilykép e vizsgaszakban az alakuló üléssel együtt öt ülést tartott.

A Bizottság az 1930. évi november hó 11-i államfői elhatározással jóváhagyott s az 1932, 33. tanévvel egészében hatályba lépett szabályzat alapján működött.

E szabályzat több pontja azonban, mint erről az előző Évkönyvekben már részletesen beszámoltunk — a tanítóképzőintézeti tanárképzésnek időközben 6 évre történt emelése folytán változást szenvedett. E változtatások azonban a tanítóképzőintézeti tanárképzésre vonatkozó reform jóváhagyásának elhúzódása miatt a lefolyt tanévben sem voltak a fentemlített szabályzatban végleges formában keresztülvihetőek, s így a vizsgálatok szabályszerű lefolytathatása végett ezidén is külön intézkedésekre volt szükség.

Ehhez képest a Bizottság elnökségének kérelmére felettes hatóságunk a Kormányzó Úr Ó Főméltóságához javaslatot tett annak megengedésére nézve, hogy a végzett középiskolai rajztanárjelöltek részére ezidén kiadandó oklevelekben a „tanítóképzőintézetekben” szó kihagyassék; s ennek nyomán a kért magas engedély a június hó 20-i államfői elhatározással megadatott. (I. Budapesti Közlöny 141. sz. és 12.811/937. III. sz. r.)

Ezenkívül a V. K. M. a 223639/1937. IV. sz. rendeletével a Bizottságnak felhatalmazást adott arra, hogy a tanítóképzőintézeti tanárjelöltek vizsgálatát ezúttal is még az eddigi módozatok mellett folytathassa le.

*

Az idei vizsgaszak megnyitó ülésén őszintén átérzett kegyelettel adózott a Bizottság elhunyt volt kiváló tagja, Förstner Tivadar tanügyi főtanácsos, iparoktatási főigazgató emlékének.

A megboldogultban a hazai rajzi szakos tanárképzés lelkes és érdekes harcosát vesztette el, aki ez ügynek nemcsak a Bizottságban, amelynek több ciklusán át tagja volt, hanem azon kívül is, igen nagy szolgálatokat tett. De mély megrendüléssel vették halálhírét a Bizottság tagjai egyenként is, akik e kiváló munkáséletű szakférfiúban a mindenkor önzetlen jóbarátot, derék hivataltársat s az ifjúság melegszívű barátját is gyászolták.

Példaadóan munkás és eredményes működésének emlékét a Bizottság egyhangú határozatával jegyzőkönyvileg örökítette meg.

Temetésén, amely 1936. december 2-án felettes hatóságának, az iparoktatási intézetek tantestületeinek és ifjúságának bensőséges részvétnyilvánítása mellett folyt le, a Főiskola vezetősége is, úgyis mint a Bizottság elnöksége, kegyeletesen résztvett és képviseltette magát a megboldogult lelkiüdvéért tartott gyászistentiszteleten is, a gyászoló családnak pedig külön levélileg is kifejezte őszinte mély részvétét és együttérzését.

Statisztikai adatok

az Orsz. M. Kir. Rajztanárvizsgáló Bizottság előtt az 1936/37. tanévben tett vizsgálatokról.

I. Vizsgálatok neme és eredménye.

Vizsgálatok megnevezése		I.		II.		Szak-		Pedagógiai-	
		Alapvizsgálat				vizsgálat			
		Első ízben	Pótvizsga jav. ism.	Első ízben	Pótvizsga jav. ism.	Első ízben	Pótvizsga jav. ism.	Első ízben	Pótvizsga jav. ism.
Középiskolai rajztanári	tartatott	28	2	31	4	30	4	20	2
	elfogadtatott	26	2	26	4	26	3	15	—
Polgári iskolai rajztanári	tartatott	8	—	9	—	13	1	—	—
	elfogadtatott	7	—	8	—	10	1	—	—
Tanítóképző intézeti rajztanári	tartatott	—	—	—	—	—	—	8	—
	elfogadtatott	—	—	—	—	—	—	8	—
Iparostanonc iskolai rajztanári	tartatott	—	—	—	—	—	—	9	2
	elfogadtatott	—	—	—	—	—	—	6	2
Összesen:	tartatott	36	2	40	5	43	4	37	4
	elfogadtatott	33	2	34	5	36	3	29	4

II. A képesítő szak-, illetve pedagógiai vizsgálatok részletes eredménye.

A képesítés megnevezése		A képesített egyének, ill. azok száma, kik részére hazai okl. adatott ki		Az 1936/37. tanévben képesített egyének közül										
				r. kath.	gör. kath.	reform.	ág. h. ev.	gör. kel.	unit.	izr.	babpt.	egyéb	Magyar honos	Külföldi honos
				vallású										
Középiskolai rajztanári	hazai okl.	13	4	13	1	1	1	—	—	1	—	—	16	1
	honos. „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Polgári iskolai rajztanári	hazai okl.	1	9	6	—	2	1	—	—	1	—	—	10	—
	honos. „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tanítóképző int. rajztanári	hazai okl.	4	4	6	—	2	—	—	—	—	—	—	8	—
	honos. „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Iparostanonc isk rajztanítói	hazai okl.	6	2	5	—	2	1	—	—	—	—	—	8	—
	honos. „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen:	hazai okl.	24	19	30	1	7	3	—	—	2	—	—	42	1
	honos. „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

III. A képesített rajztanárjelöltek és iparostanonciskolai rajztanítói oklevelet nyertek megoszlása vallás és anyanyelv szerint.

Oklevél	Az oklevelet nyert egyének																
	összes száma	vallása									anyanyelve						
		róm. kath.	gör. kath.	ev. ref.	ág. h. ev.	gör. kel.	unitárius	izraelita	baptista	egyéb	magyar	német	tót	oláh	ruthén	horvát	szerb
Rajztanári	35	25	1	5	2	—	—	2	—	—	35	—	—	—	—	—	—
Rajztanítói	8	5	—	2	1	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—
Együtt	43	30	1	7	3	—	—	2	—	—	43	—	—	—	—	—	—
		43									43						

IV. Kiadott oklevelek száma.

	Férfi	nő
Középiskolai rajztanári	13	4
Tanítóképzőintézeti rajztanári	4	4
Polgári iskolai rajztanári	1	9
Iparostanonciskolai rajztanítói	6	2
	Összesen : 24	19
	43	

Névjegyzéke

az 1936/37. tanév végén oklevelet nyert rajztanárjelöltek, illetve az iparostanonciskolai rajztanítói vizsgálaton képesítetteknek.

I. Középiskolai tanári oklevelet kaptak: 17

a) Férfiak:

Béres Jenő	5 Gódor Kálmán	10 Pomogáts Béla
Buczko Géza	Homér Lajos	Rákosy Zoltán
Dingreve Nándor	Kis János	Richly Emil
Ferkai Loránt	Nagy Aladár	13 Salca János
	Polgár Károly	

b) Nők:

Friedrich Klára	Kapuváry Zelma	4 Sztankovits Emilia
	Lencz Anna	

II. Tanító(nő)képzőintézeti tanári oklevelet kaptak: 8

a) Férfiak:

Fódi Sándor	Tolcsvai Nagy Géza	4 Tar Zoltán
	Csébi Pogány István	

b) Nők:

Öri Emma	Ihász Rózsa	4 Lendvay Szabó Julia
	Kostelnik Julia	

III. Polgári iskolai tanári oklevelet kaptak: 10

a) Férfiak:

Gábor Béla

b) Nők:

Bély Valéria	Böck Lászlóné	Tscheik Tessa
Bibó Eszter	5 Hajdu Terézia	Varga Erzsébet
Borza Gabriella	Kellesy Jolán	9 Zakariás Gizella

IV. Iparostanonciskolai rajztanítói oklevelet kaptak: 8

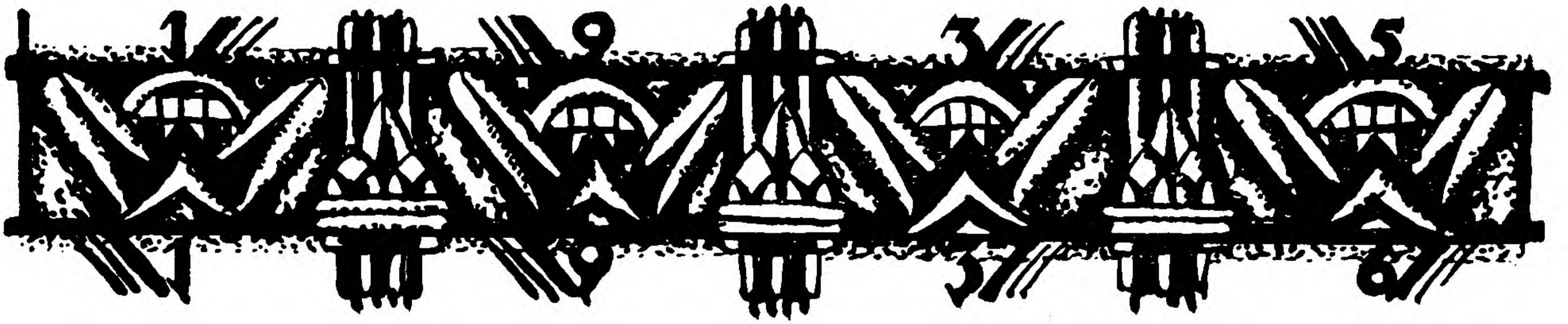
a) Férfiak:

Forgács István	Lampért András	Szappanos Gyula
Jakab Lajos	Nyárándi Lajos	6 Takács Ödön

b) Nők:

Bánhegyi Margit

Szepessy Edit

J E G Y Z É K

az 1936/37. tanévi képesítő vizsgálatokon a középiskolai rajzi szakos tanári oklevelet nyert jelöltek által benyújtott és elfogadott művészet-történeti értekezésekről.

Tétel	Szerző	M i a cí m e ?
1.	Béres Jenő	Természet és művészet, 4 ^o füzve.
2.	Buczko Géza	Új szobrászi törekvések, 4 ^o füzve.
3.	Dingreve Nándor	Lotz Károly falképei, 4 ^o füzve.
4.	Ferkai Loránt	Az őskorszak művészete, 4 ^o füzve.
5.	Friedrich Klára	A XIX. és XX. század magyar fametsző művészete, 4 ^o füzve.
6.	Gódor Kálmán	Ferenczy Károly festményei, 4 ^o kötve.
7.	Homér Lajos	Benczur Gyula festészete, 4 ^o füzve.
8.	Kapuvári Zelma	Nők a festészetben, 4 ^o füzve.
9.	Kiss János	A középkori magyar templom, 4 ^o füzve.
10.	Lencz Anna	Nemzeti törekvések a magyar és a finn építészetben, 4 ^o füzve.
11.	Nagy Aladár	A művészetről, 4 ^o füzve.
12.	Polgár Károly	Művészet és vérmérséklet az egyéniség és a kor tükrében, 4 ^o füzve.
13.	Pomogáts Béla	Schongauer Mortin és Dürer Albrecht rézmetszetei, 4 ^o kötve.
14.	Rákosy Zoltán	A modern festészet, 4 ^o füzve.
15.	Richly Emil	A soproni szentlélek templom, 4 ^o kötve.
16.	Salca János	Az őskeresztény festészet, 4 ^o füzve.
18.	Sztankovits Emilia	Botticelli és Firenze, 4 ^o füzve.

TARTALOMJEGYZÉK.

Főiskolánk alapításának és fejlődésének főbb mozzanatai	3
A Főiskola felettes hatósága	5
A Főiskolát kormányzó Rektori Tanács	6
Balló Ede emlékezete	7
Főiskolánk a párizsi 8-ik nemzetközi rajzoktatási és iparművészeti kiállításon	23
A Főiskola 1936/37. tanévének eseményei	38
A Főiskola tanári kara és személyzete	64
Főiskolai egyesületek és diákjóléti intézmények	67
A Főiskola hallgatóinak névsora	72
Statisztikai adatok	79
Az Orsz. M. Kir. Rajztanárvizsgáló Bizottság működése	83
Statisztikai adatok a képesítő vizsgálatokról	86
Képek és interieurök a kiállításról	92

SZEMELVÉNYEK

A TANULMÁNYI KIÁLLÍTÁS ANYAGÁBÓL.

Az eredeti fényképfelvételekből az
interieuröket a Wachter Klára fotócég,
a többi a Magyar Filmiroda készítette.

SZABÓ VLADIMIR: ÖREGASSZONY FEJ.

TANÁR: BENKHARD Á.

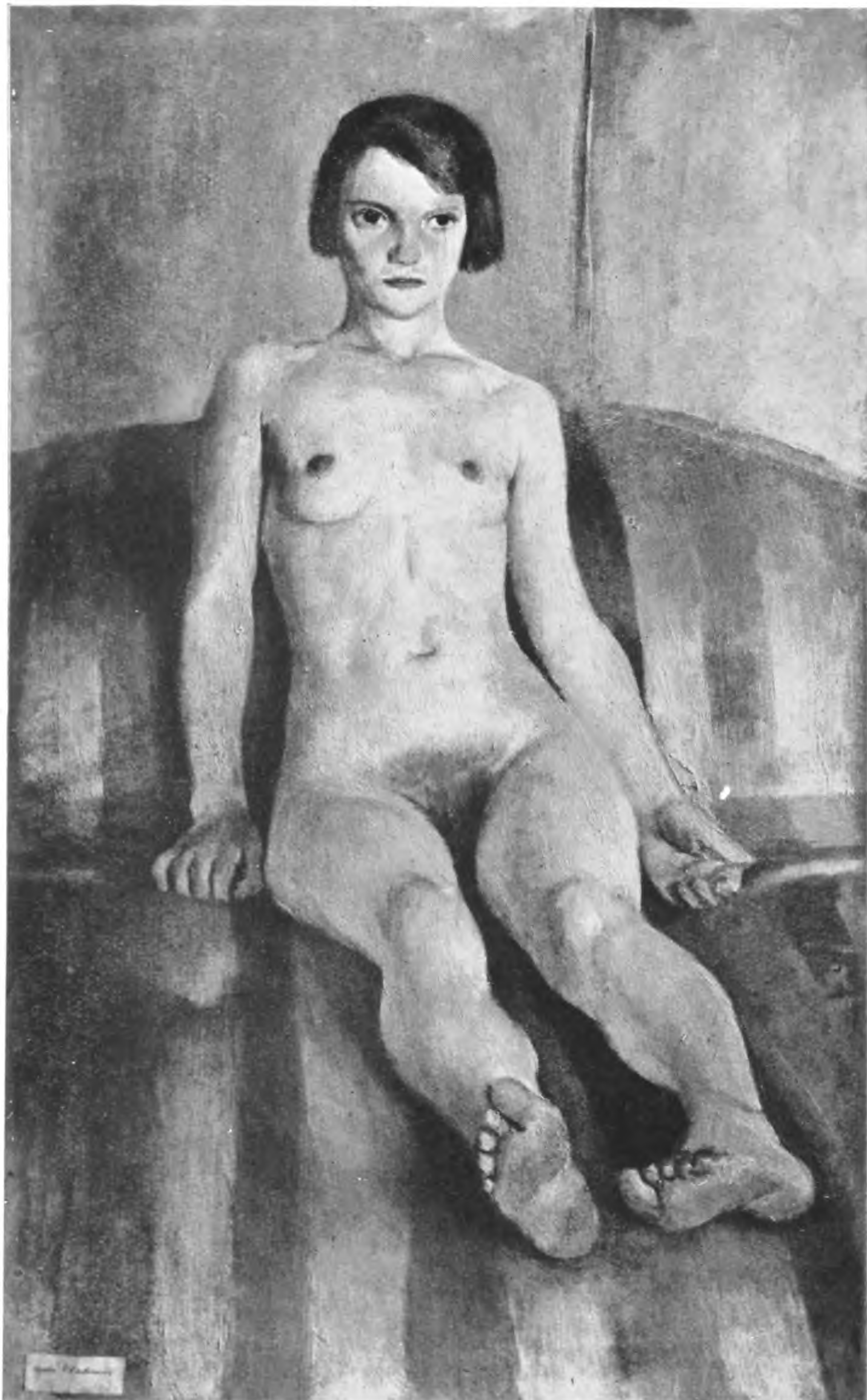
SZENTIVÁNYI LAJOS: ÖREG FÉRFI.

TANÁR: BENKHARD Á.

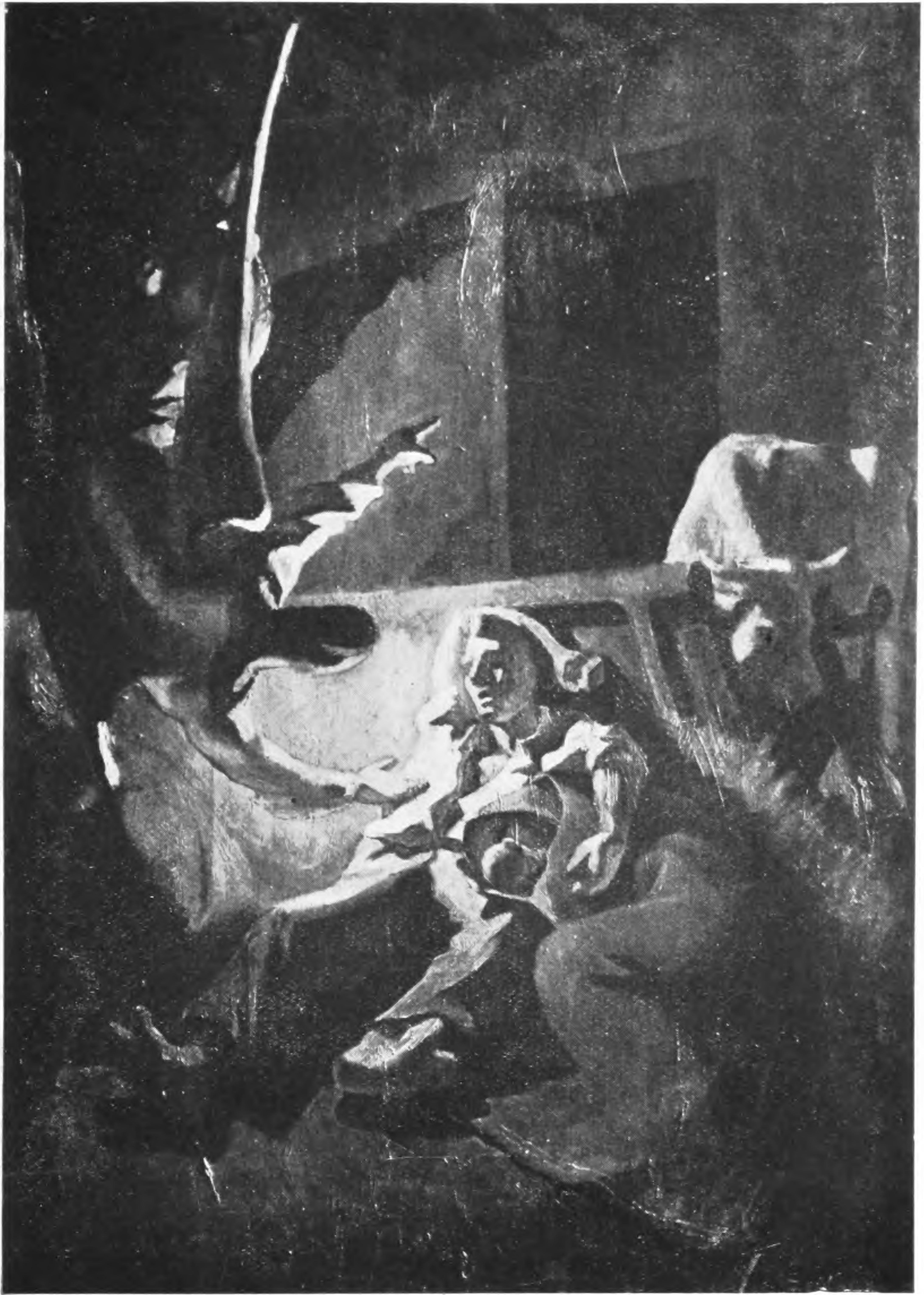
BALOGH JENŐ: FÉRFI ÉS NŐ.

TANÁR: BENKHARD Á.

SZABÓ VLADIMIR: NŐI AKT.

TANÁR: BENKHARD Á.

SZALAY LAJOS: SZENTCSALÁD.

TANÁR: BENKHARD Á.

Az 1936. évi Székely Bertalan pályadíj nyertese.

PUDOSITS JENŐ: TÁJKÉP.

TANÁR: BENKTHARD Á.

DÉNES JENŐ: KÉPMÁS.

TANÁR: GLATZ O.

PIRI KÁLMÁN: NŐI FEJ.

TANÁR: GLATZ O.

HEIL FERENC: FÉRFIAKT. TANÁR: GLATZ O.

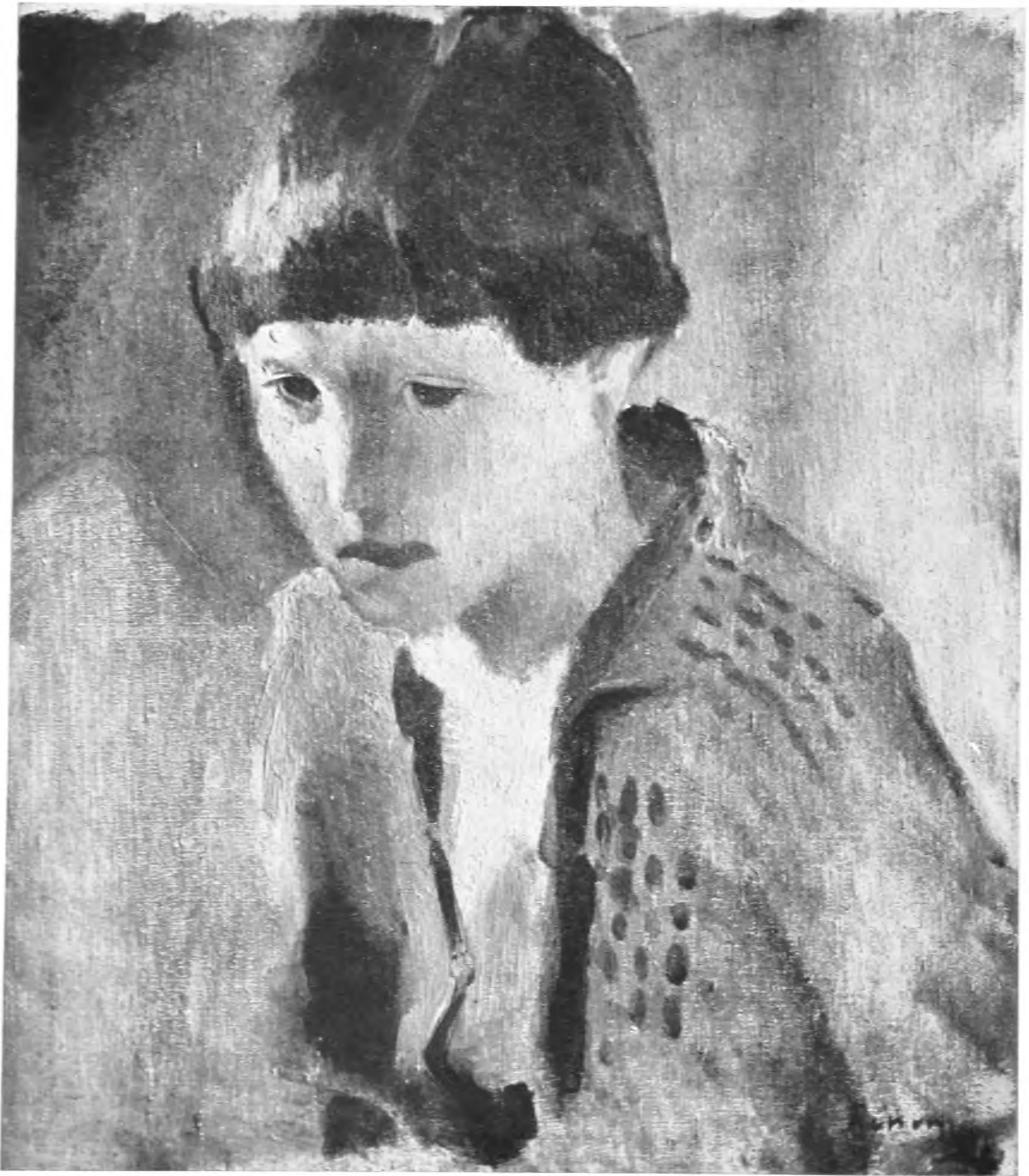
DOMANOVSZKY ENDRE: KOMPOZÍCIÓ.

TANÁR: GLATZ O.

TÓTH JÚLIA: FÉRFIFEJ.

TANÁR: KANDÓ L.

RÁKOSSY ZOLTÁN: LEÁNYFEJ.

TANÁR: KANDÓ L.

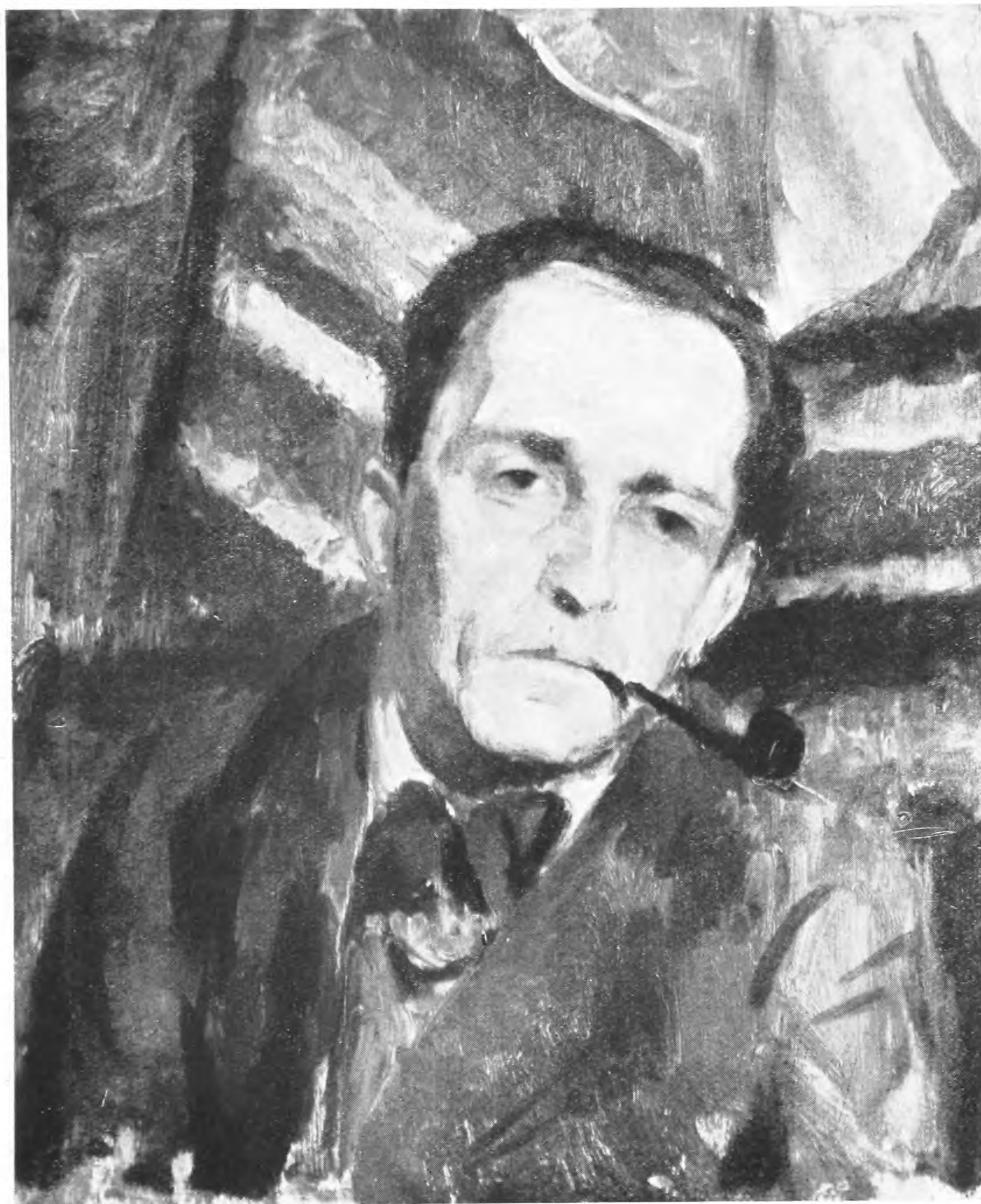
KÓHALMY HENRIK: NŐI AKT.

TANÁR: KANDÓ L.

SIMON FERENC: HAVVAS ÉT.

TANÁR: KANDÓ L.

IVÁN SZILÁRD: FÉRFIARCKÉP.

TANÁR: RÉTI I.

SEBESTA FERENC: TANULMÁNY.

TANÁR: RÉTI I.

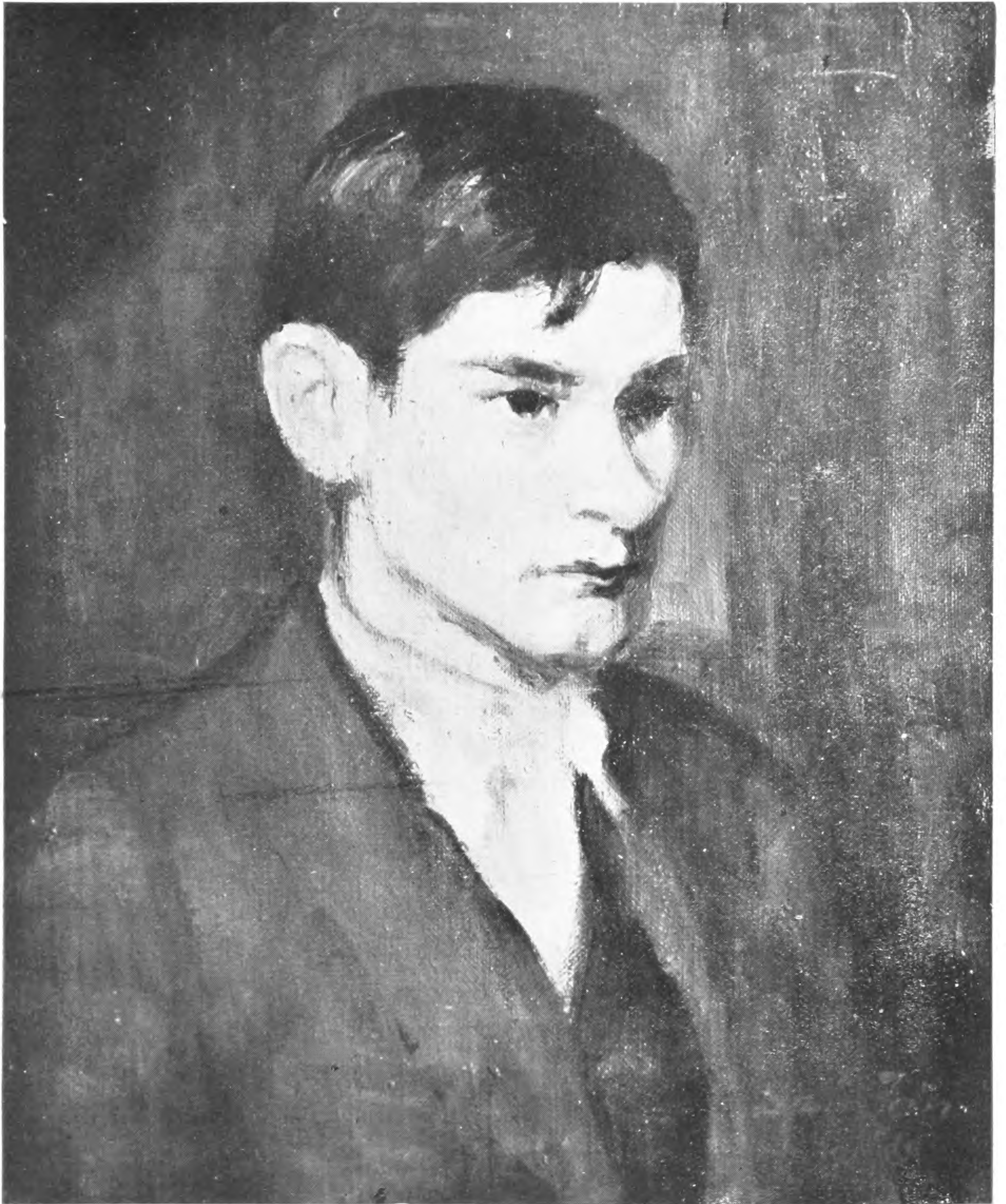
SZABADOS JENŐ: ÜLŐ NŐ.

TANÁR: RÉTI I.

IVÁN SZILÁRD: ÜLŐ PARASZTLEÁNY.

TANÁR: RÉTI I.

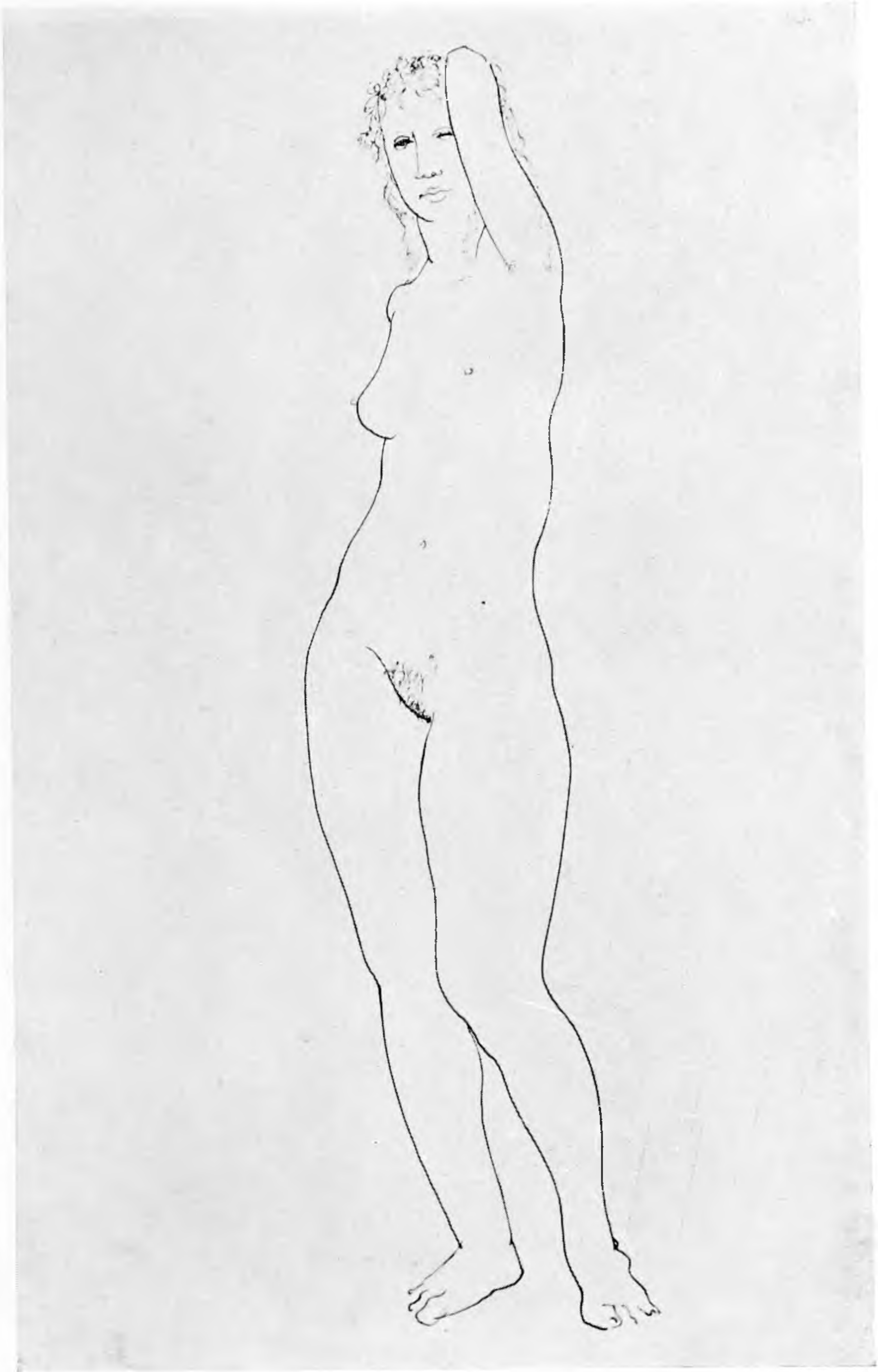
BAK JÁNOS: FIÚFEJ.

TANÁR: RUDNAY GY.

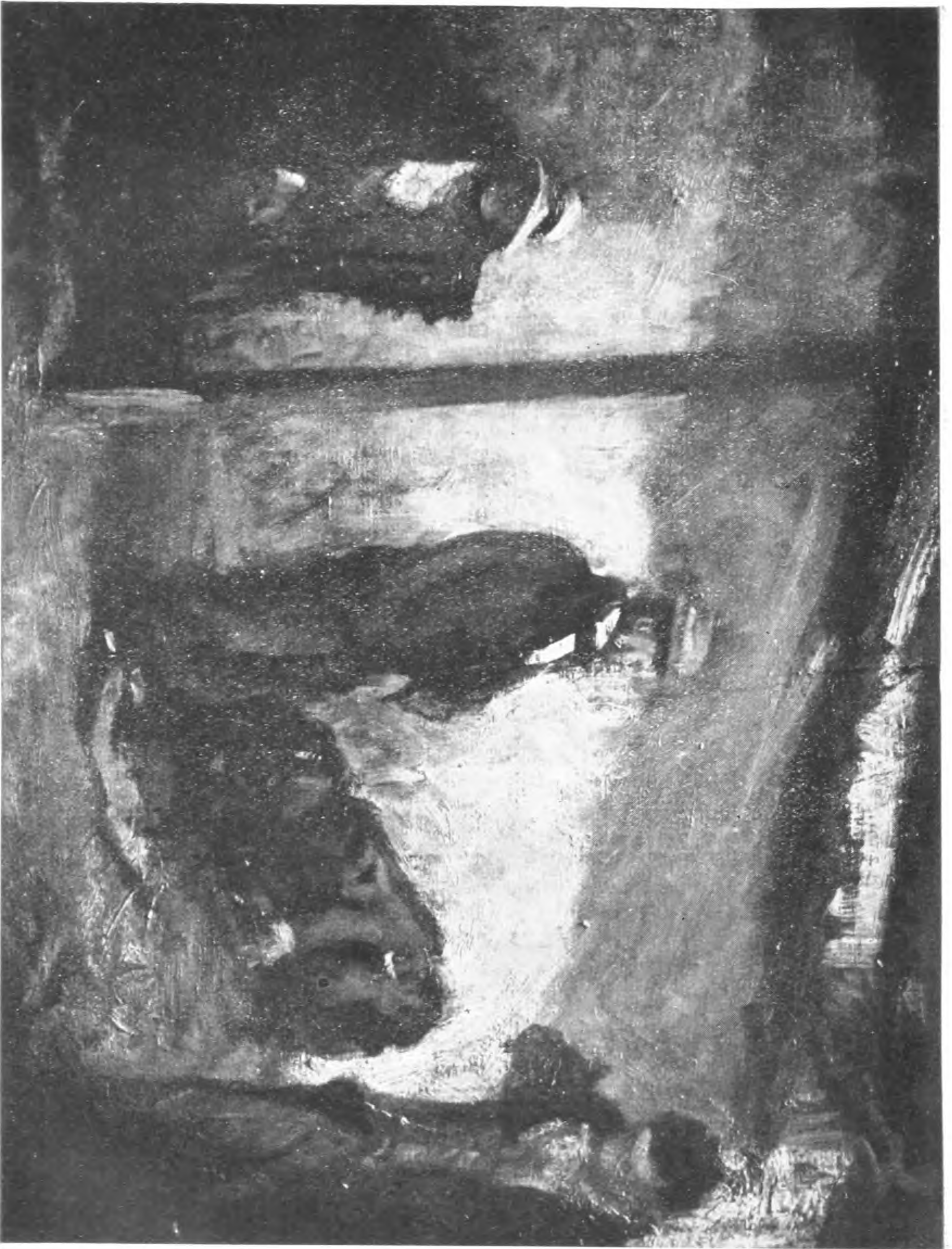
BAK JÁNOS: NŐI FEJ.

TANÁR: RUDNAY GY.

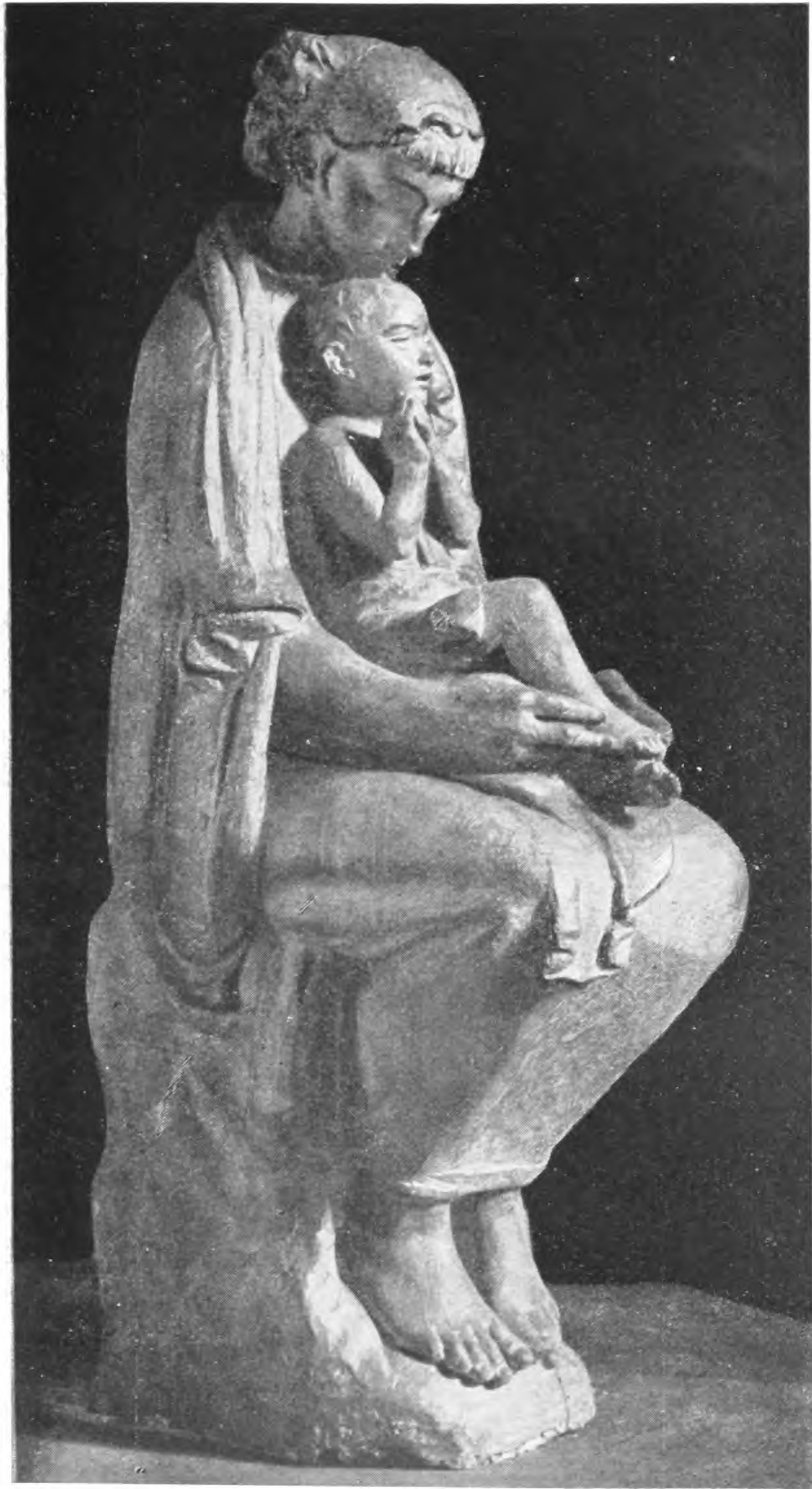
LÁSZLÓ GYULA: NŐI AKT.

TANÁR: RUDNAY GY.

FRDŐS GÉZA: GOND TALANOK.

TANÁR: RUDNAY GY.

T. SRUBEK GYULA: ANYA GYERMEKÉVEL. TANÁR: BORY J.

KERÉNYI JENŐ: MADONNA. TANÁR: BORY J.

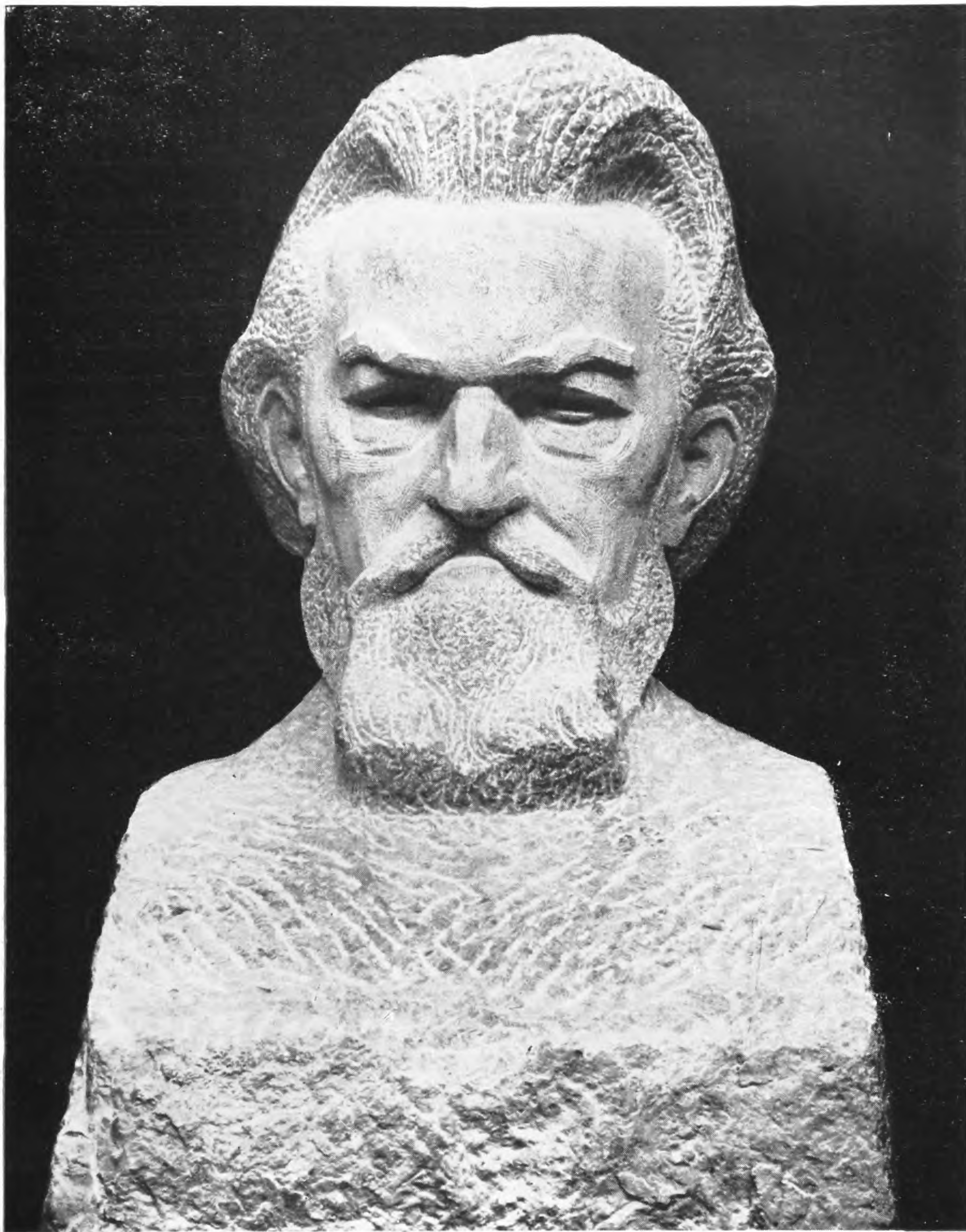

SZÜTS ISTVÁN: MENEKÜLŐ.

TANÁR: SIDLÓ F.

DÓZSA FARKAS ANDRÁS: MAGYAR FELTÁMADÁS. TANÁR: SIDLÓ F.

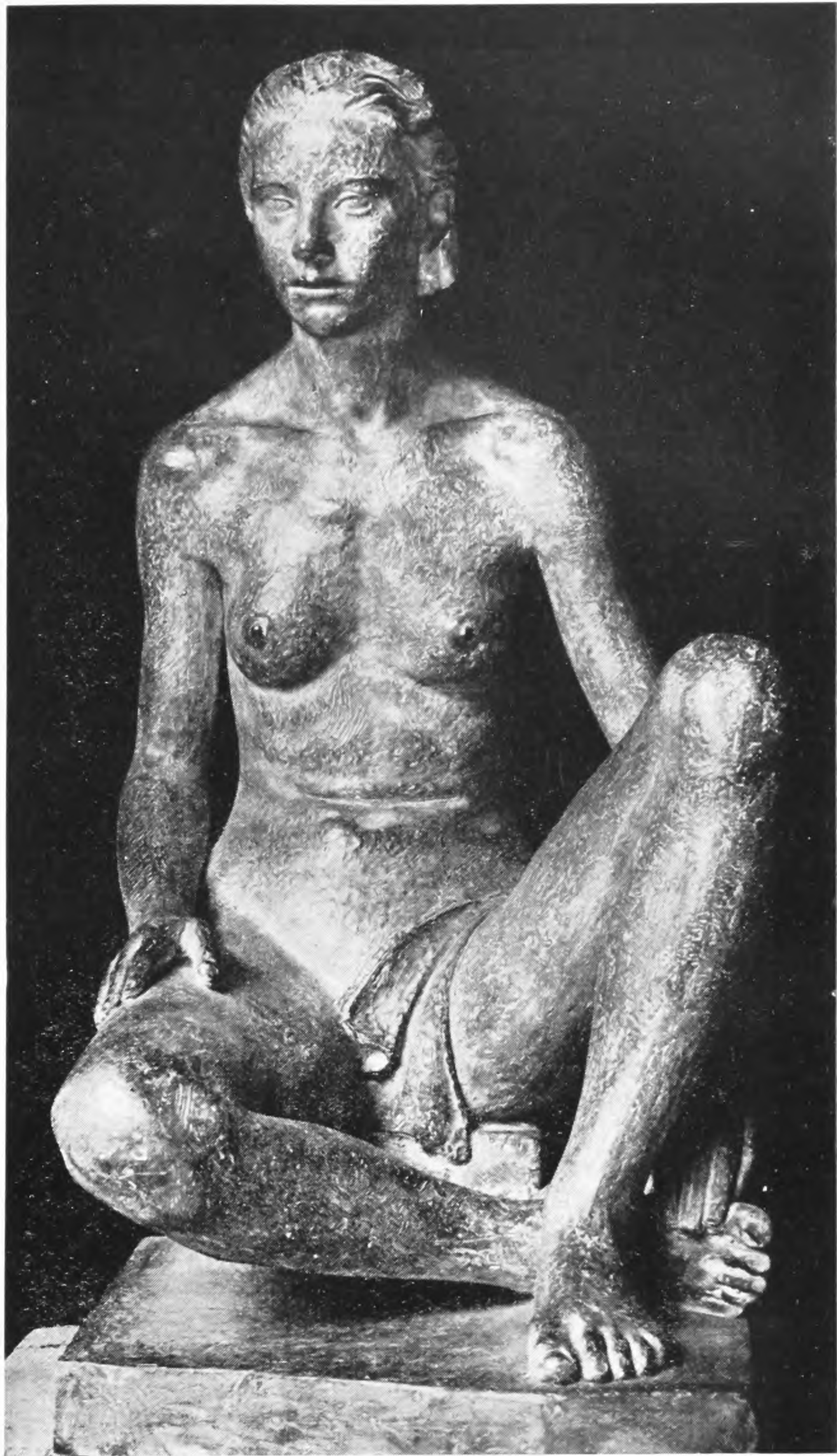

OSVÁTH IMRE: SZÉKELY BERTALAN.

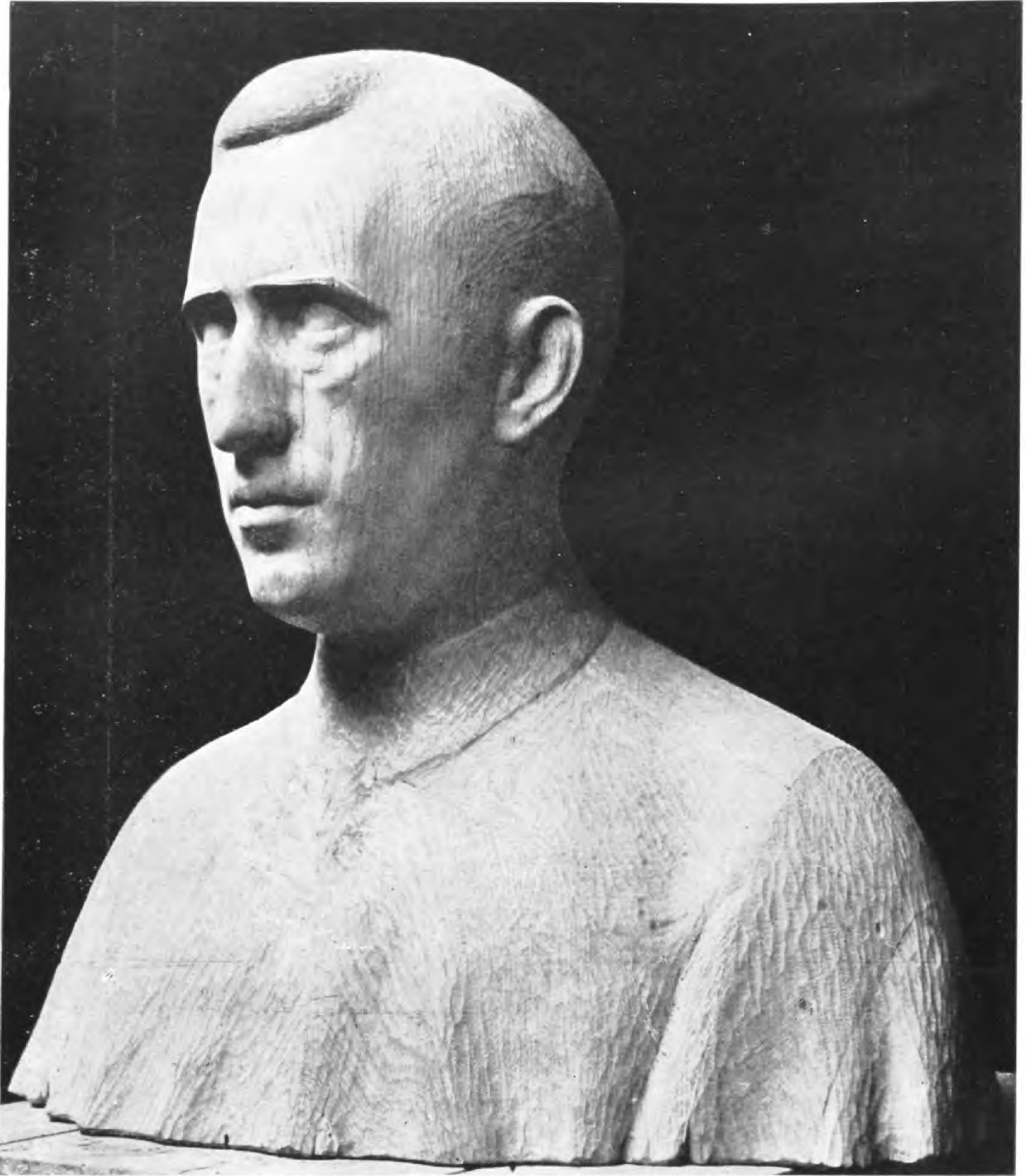
TANÁR: SIDLÓ F.

DABÓCZI MIHÁLY: FÜRDŐ ELŐTT. TANÁR: STROBL ZS.

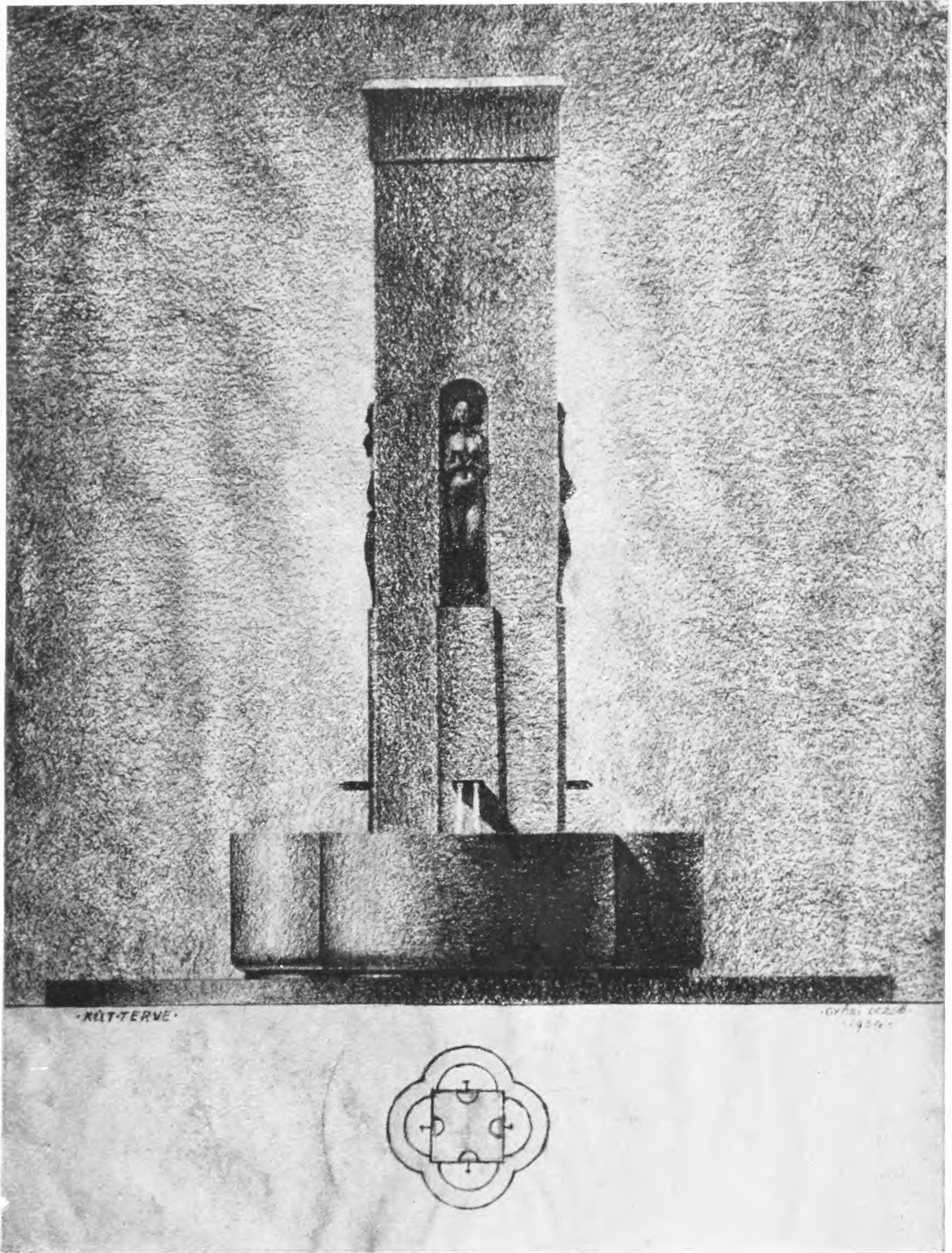

ANTAL KÁROLY: PIHENŐ: TANÁR: SZENTGYÖRGYI I.

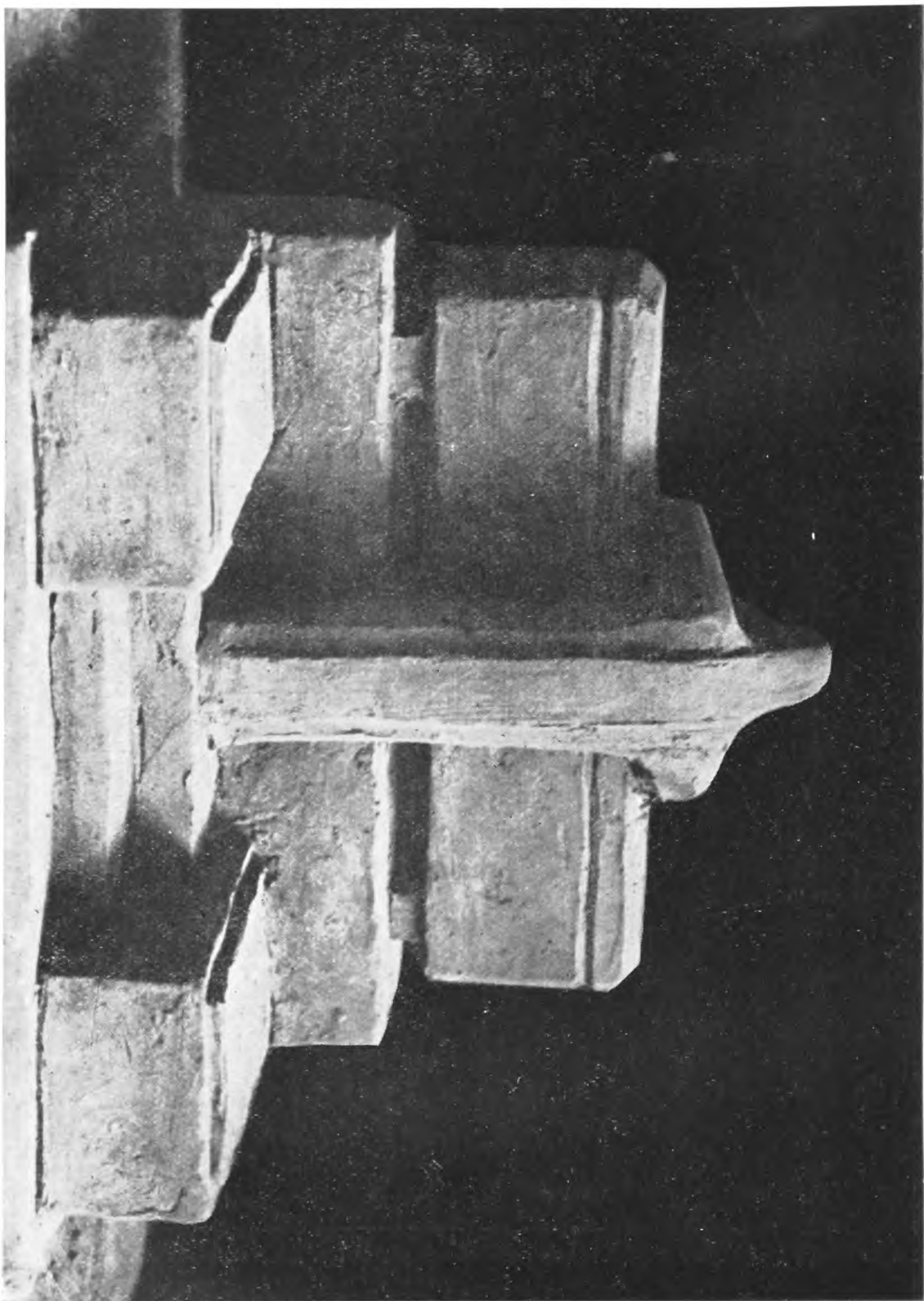
ISPÁNKI JÓZSEF: FÉRFI ARCKÉP.

TANÁR: SZENTGYÖRGYI I.

GYŐRI DEZSŐ: KÚT TERVE.

TANÁR: DR. LECHNER J.

SZOBOSZLAY SÁNDOR: SÍREMLÉK TERV.

TANÁR: DR. LECHNER J.

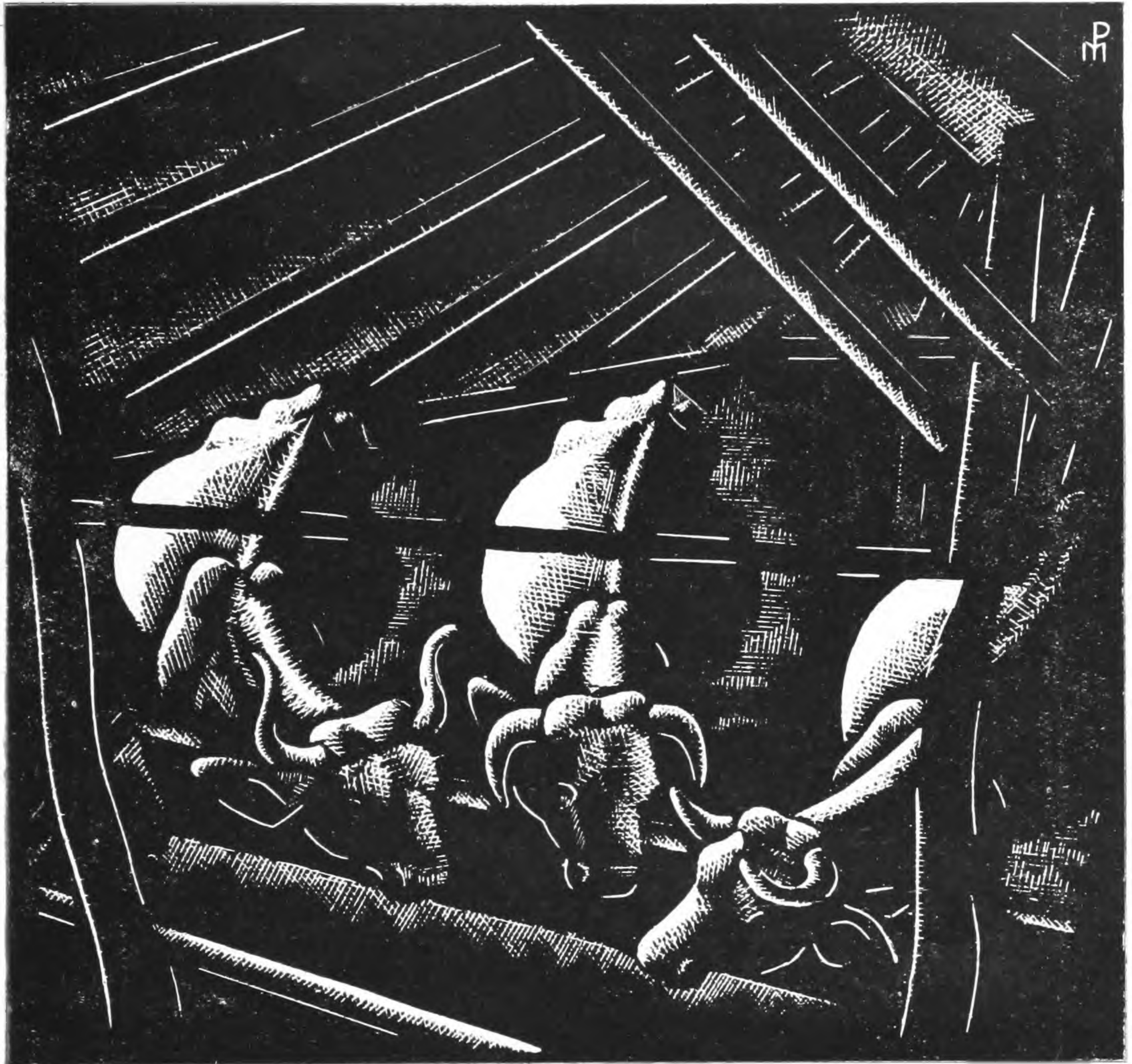

ÉLESZKI ISTVÁN: ÖREGASSZONY. TANÁR: VARGA N. L.

GULYÁS FERENC: PINCÉBEN.

TANÁR: VARGA N. L.

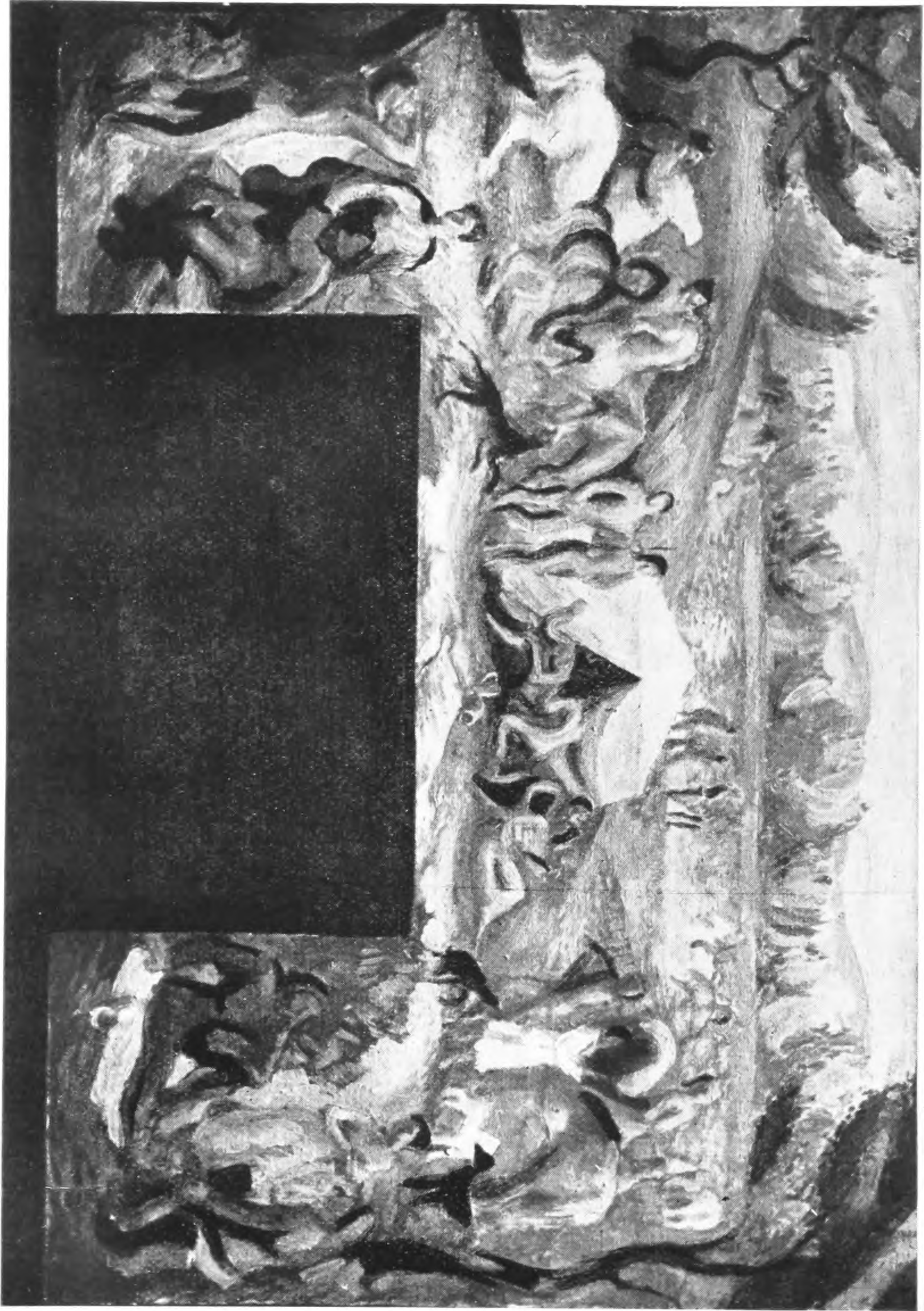

PATAY MIHÁLY: TEHENEK A VÁLYUNÁL.

TANÁR: VARGA N. L.

SZERVÁNSZKY JENŐ: FALKÉP TERVE EGY SÖRÖZŐBEN.

TANÁR: NAGY S.

DÉNES JENŐ: SZENT ERZSÉBET ÉS ERZSÉBET KIRÁLYNÉ. TANÁR: NAGY S.

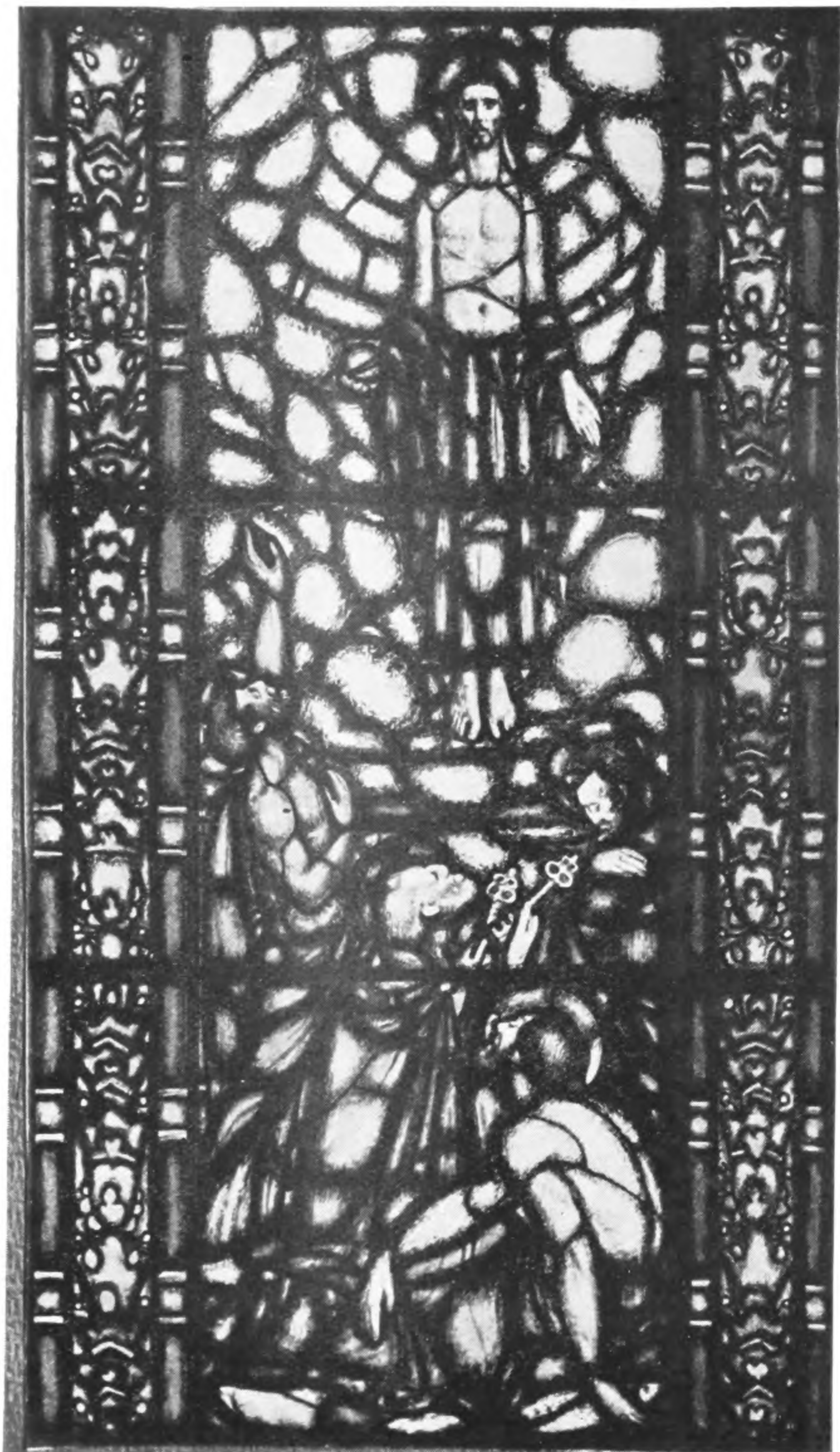
CSIKÓS TÓTH ANDRÁS: KIFUTÓFIÚ.

TANÁR: BARANSKI E. L.

VIDÉKY BRIGITTA: VIRÁGOS CSENDELET.

TANÁR: BARANSKI E. L.

KOVÁCS ÁRPÁD: FELTÁMADÁS, ÜVEGFESTMÉNY TERVE. T.: MEYER A.

TÓTH NÁNDOR: GOBELINTERV.

TANÁR: MEYER A.

ADAMOVITS VAZUL: PLAKÁT.

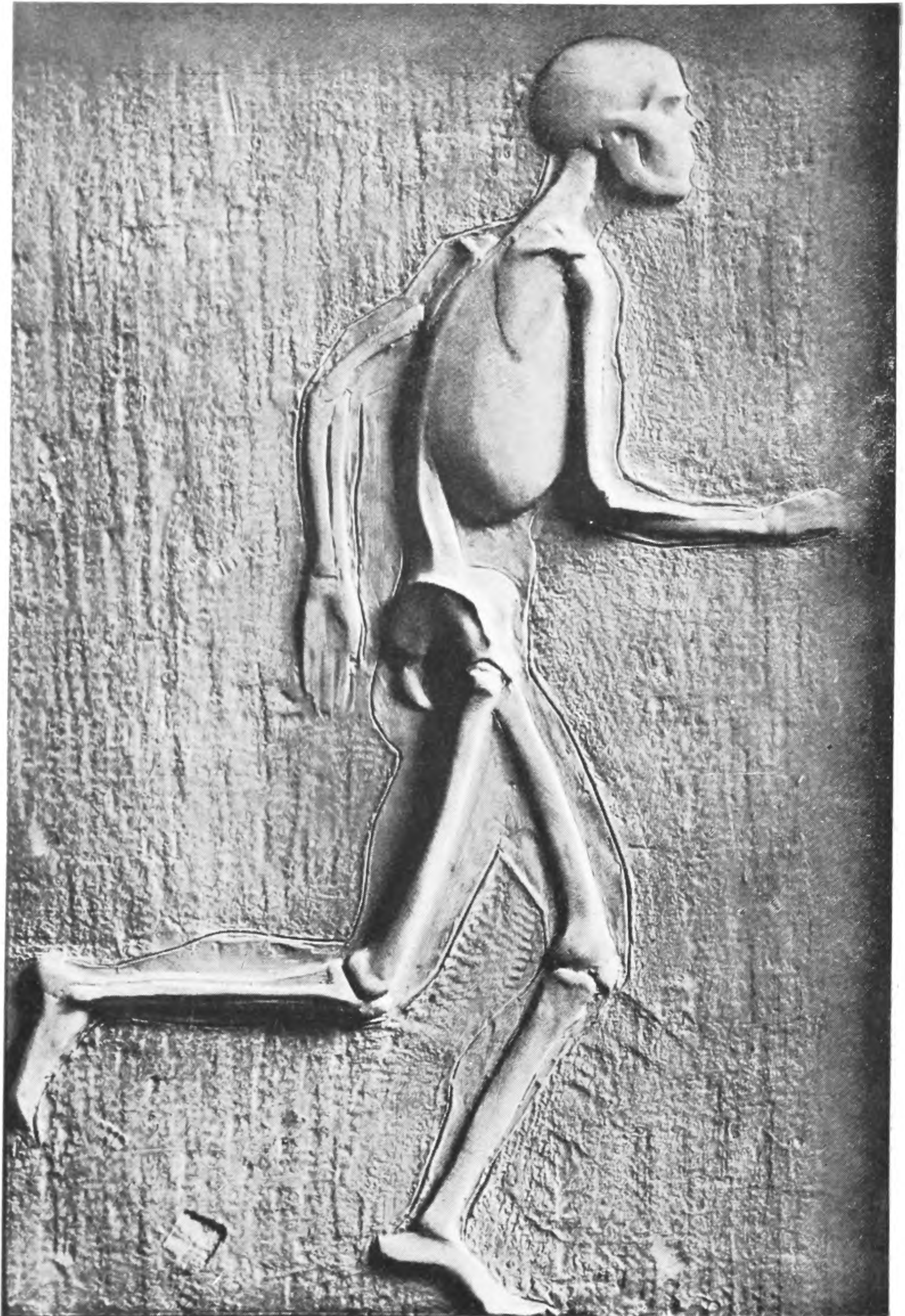
TANÁR: MEYER Á.

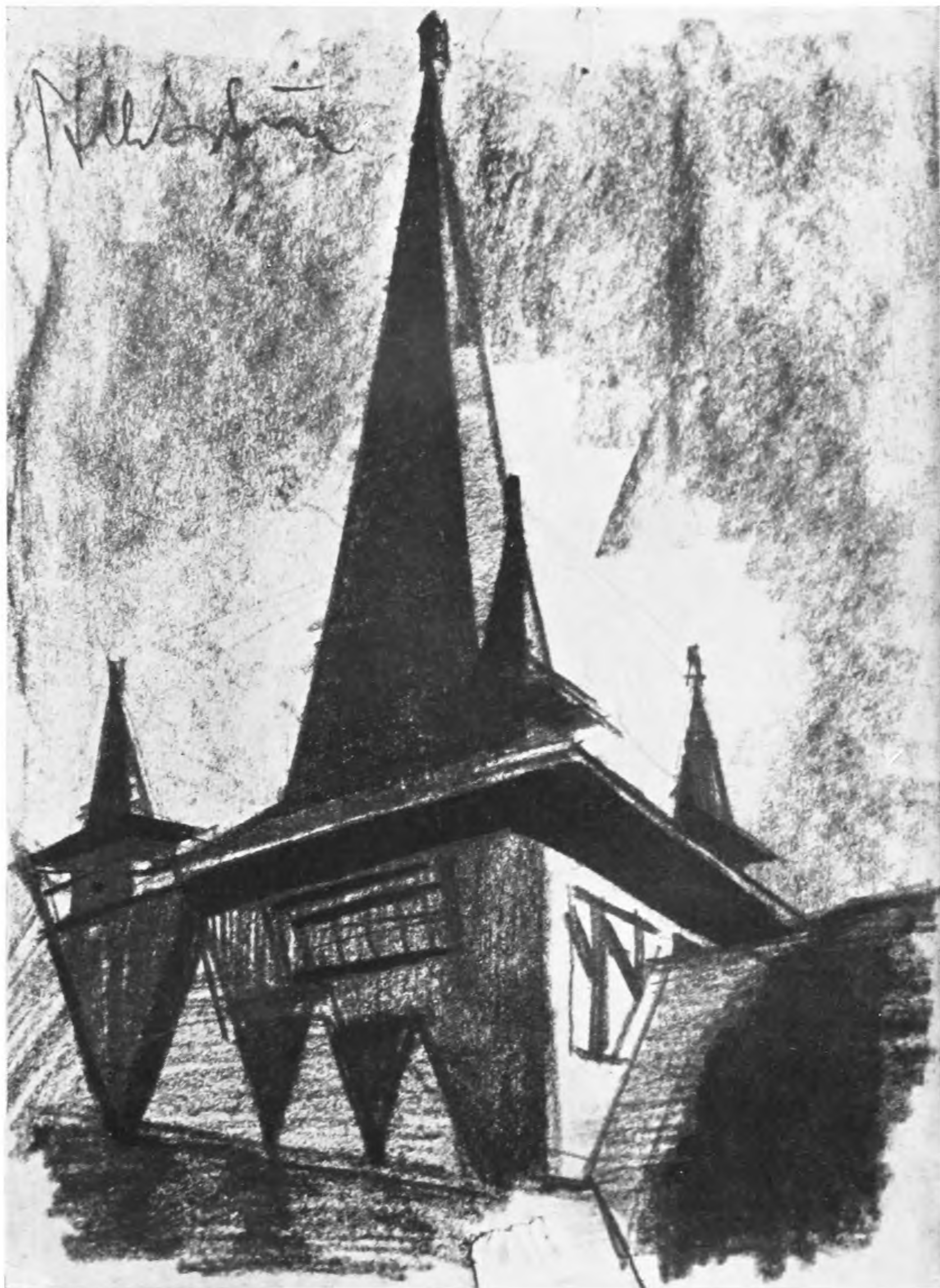
KÓHALMY HENRIK: MOZGÁSTANULMÁNY.

TANÁR: PILCH D.

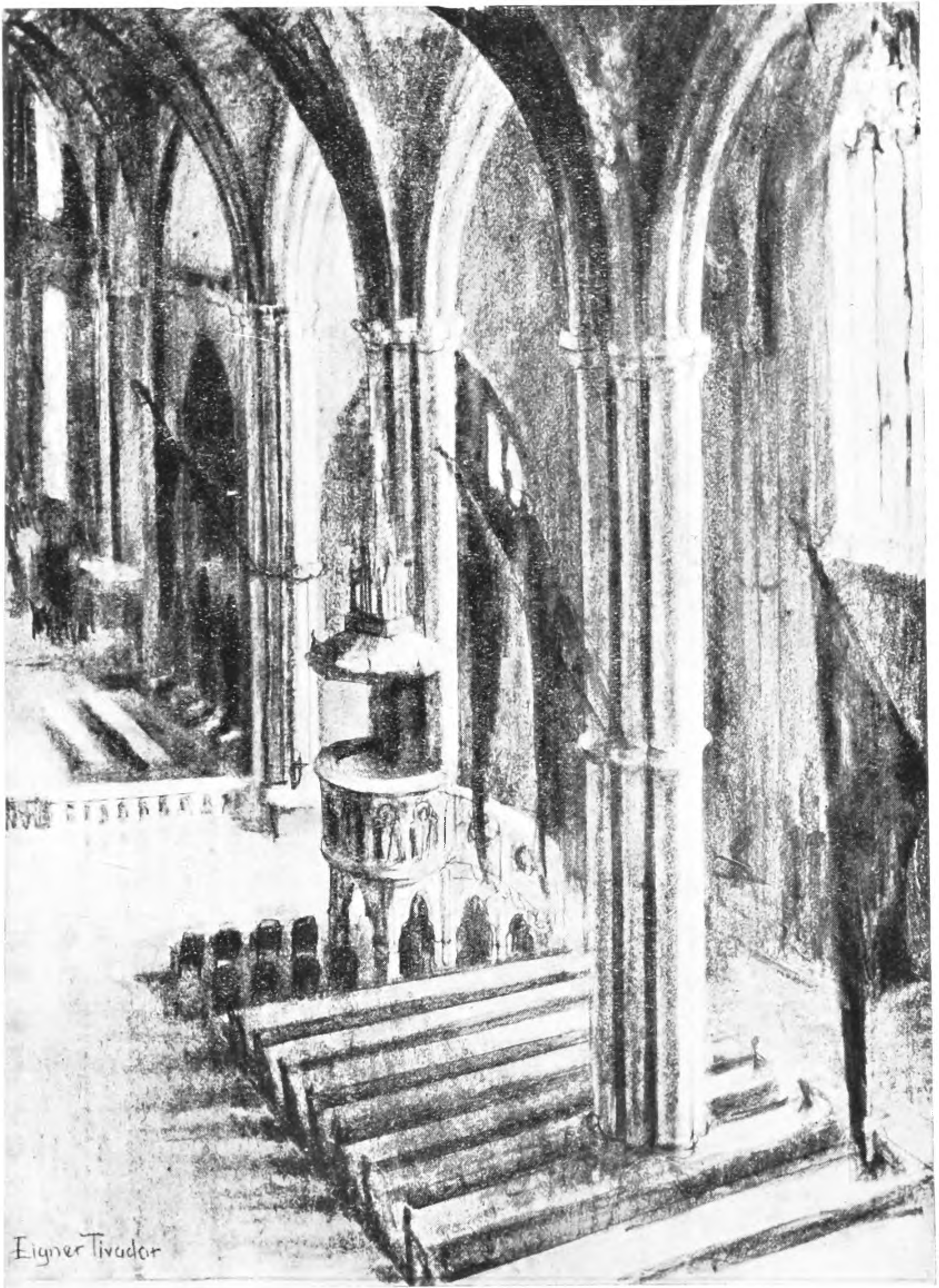
DR. SZ. M.
KÓHÁLMY
FŐISKOLA
TANÁR

HANÁK VERA: CSONTSZERKEZET-TANULMÁNY (FUTÓ). TANÁR: PILCH D.

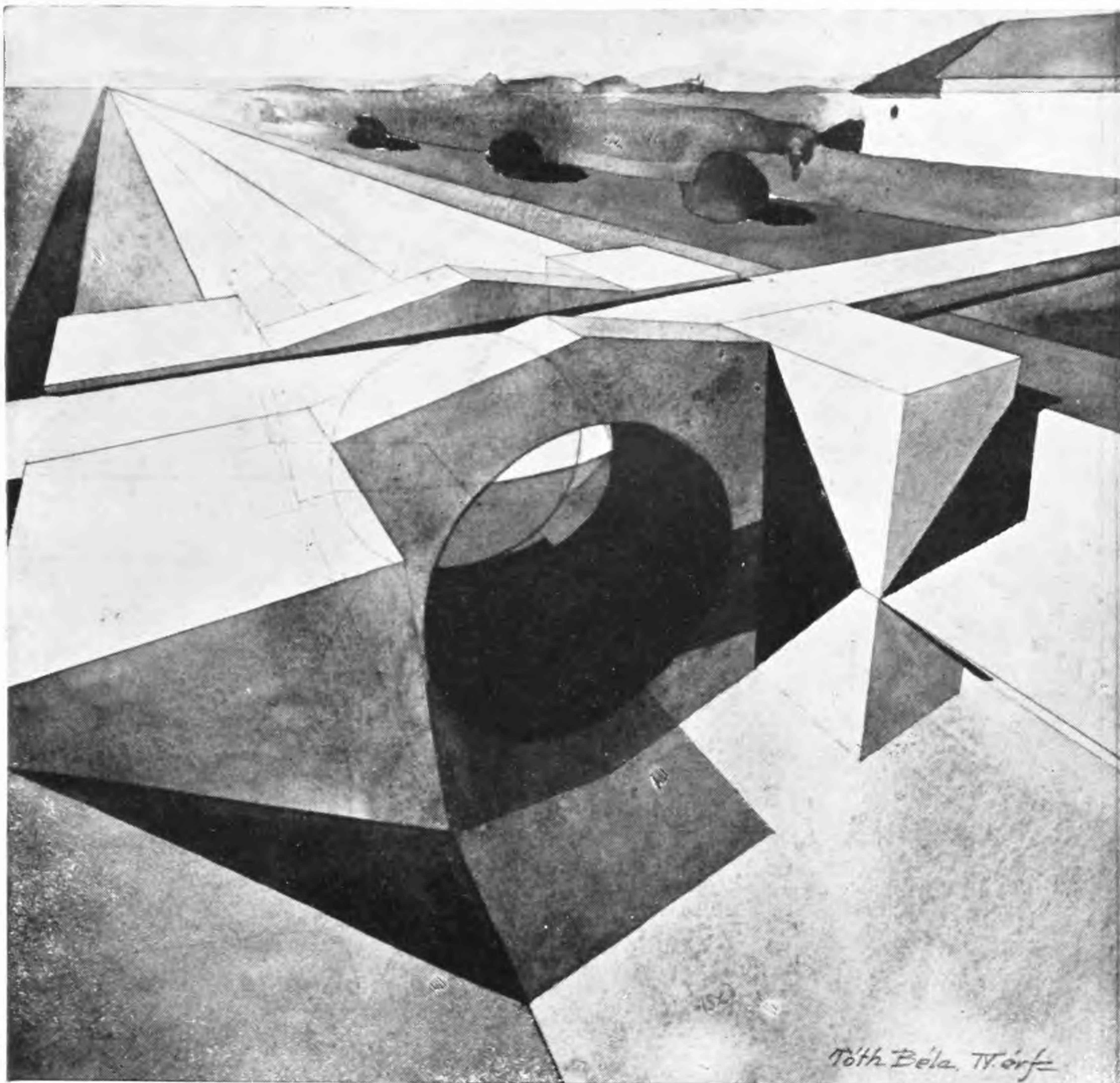

TÓTH ISTVÁN: TORONY (TAPASZTALATI LÁTSZATTANI RAJZ.) TANÁR: PILCH D.

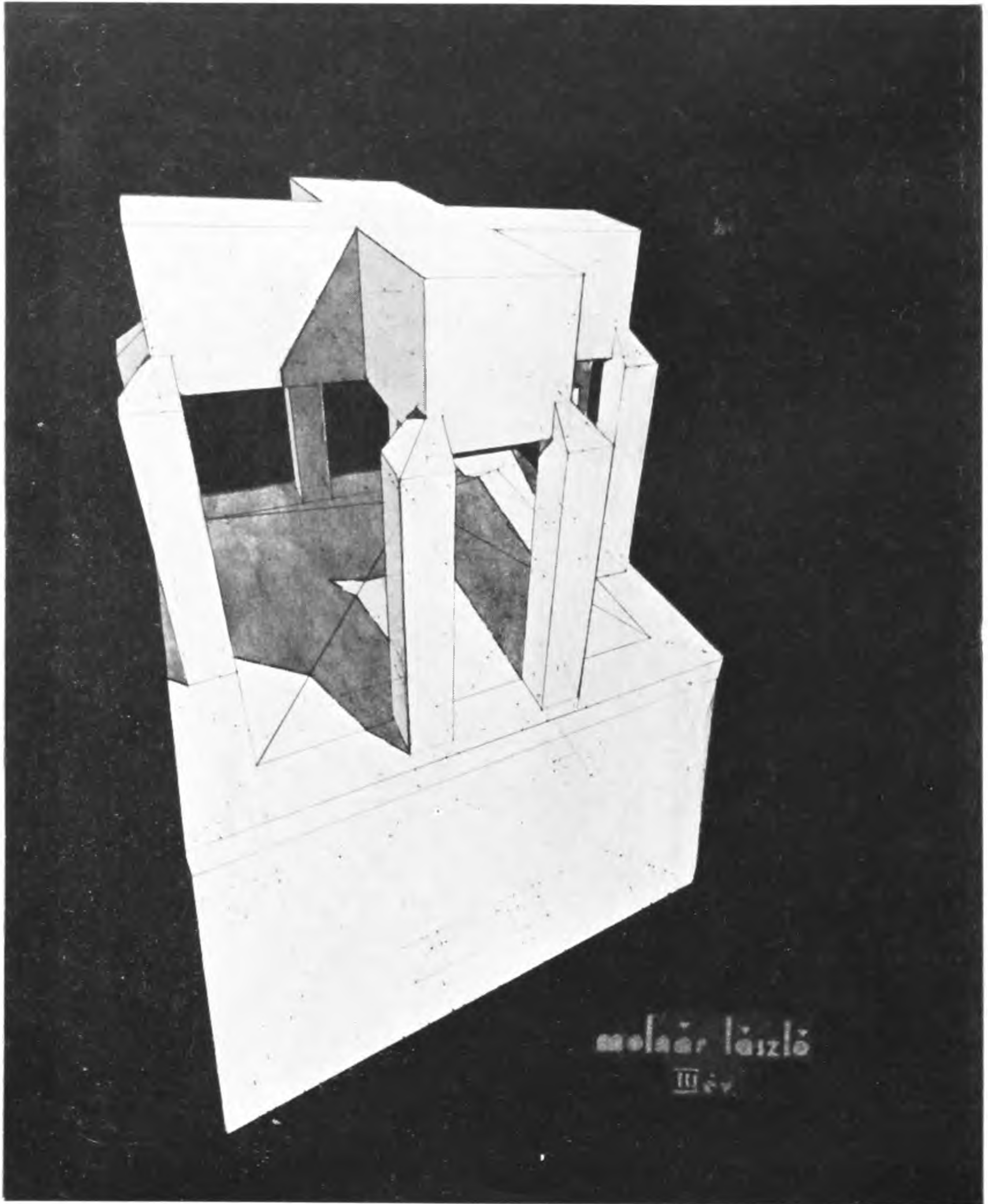

EIGNER TIVADAR: KORONÁZÓTEMLOM
(TAPASZTALATI LÁTSZATTANI RAJZ.)

TANÁR: PILCH D.

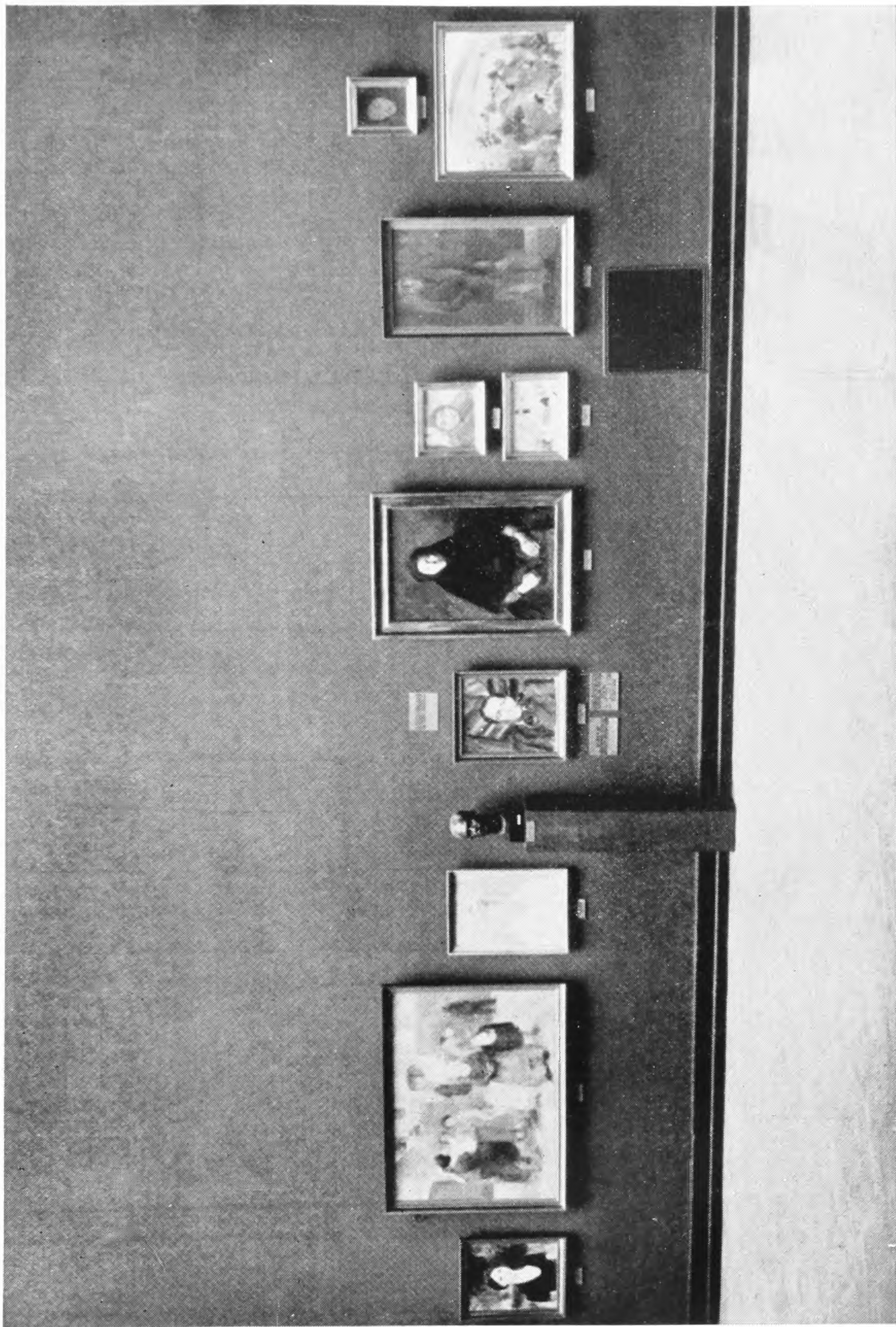

TÓTH BÉLA: SZERKESZTETT LÁTSZATTANI RAJZ. TANÁR: HORN A.

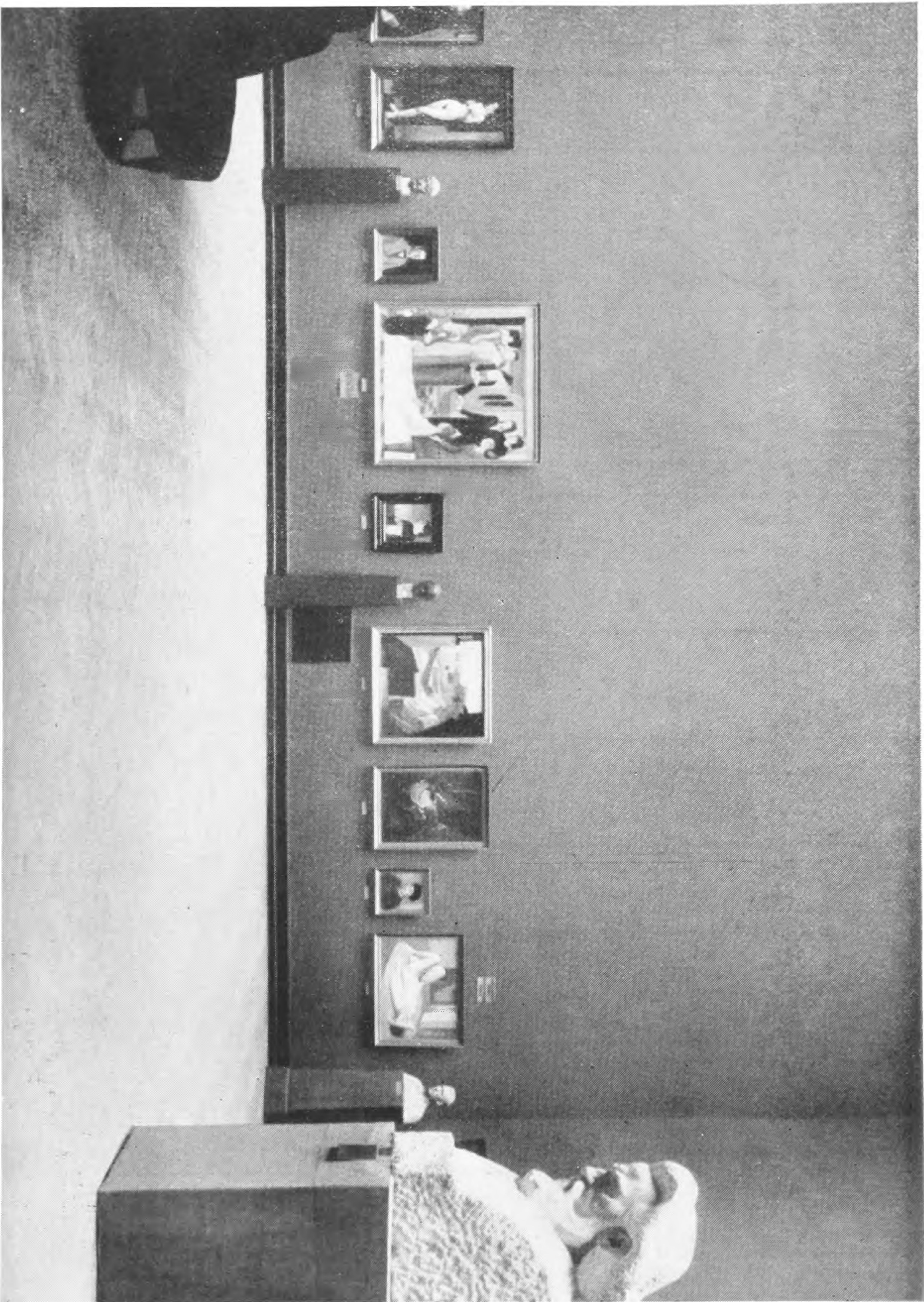
MOLNÁR LÁSZLÓ: SZERKESZTETT LÁTSZATTANI RAJZ.

TANÁR: HORN A.

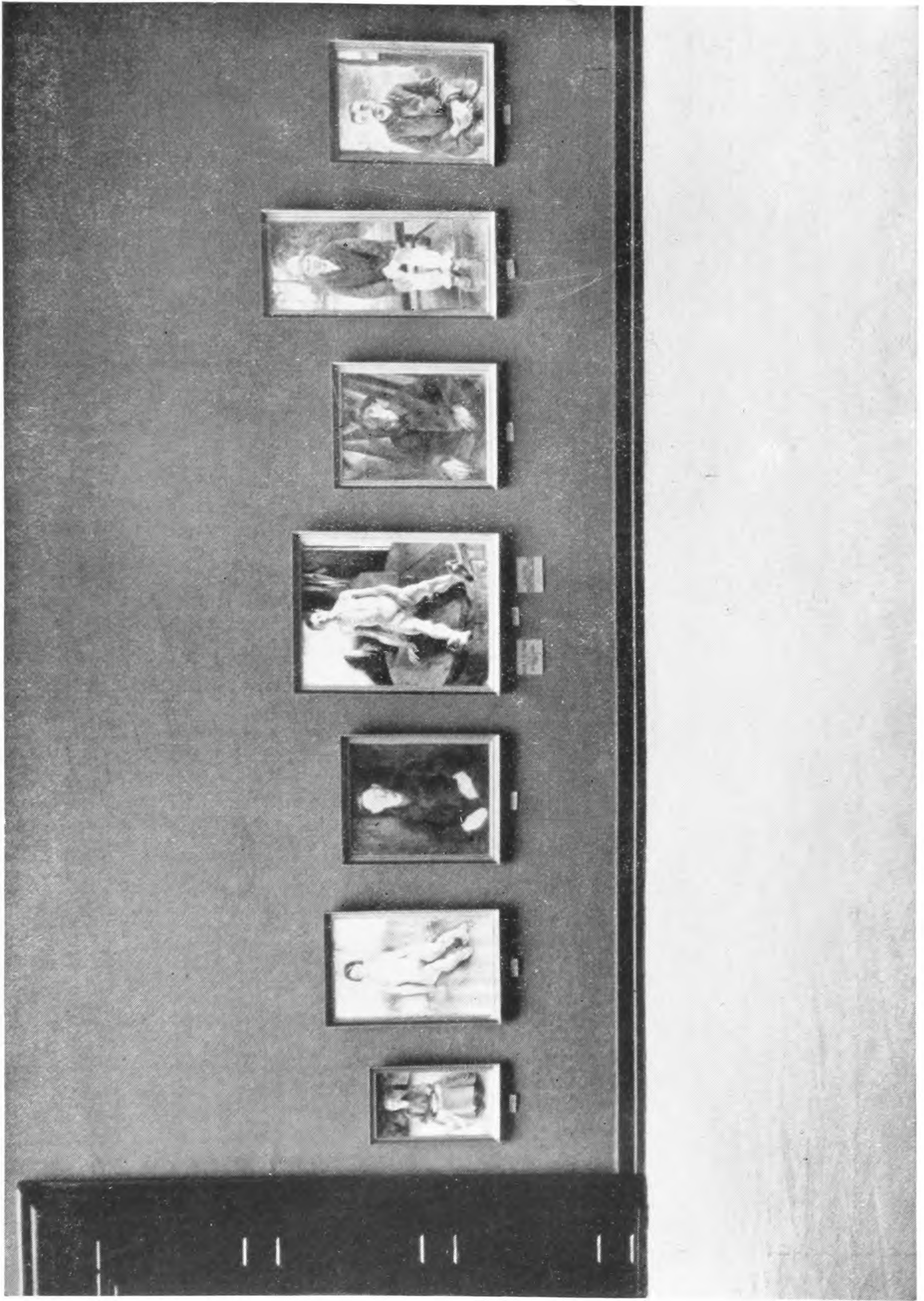

A KIÁLLÍTÁS I. TERMÉNEK JOBBOLDALI FALA.

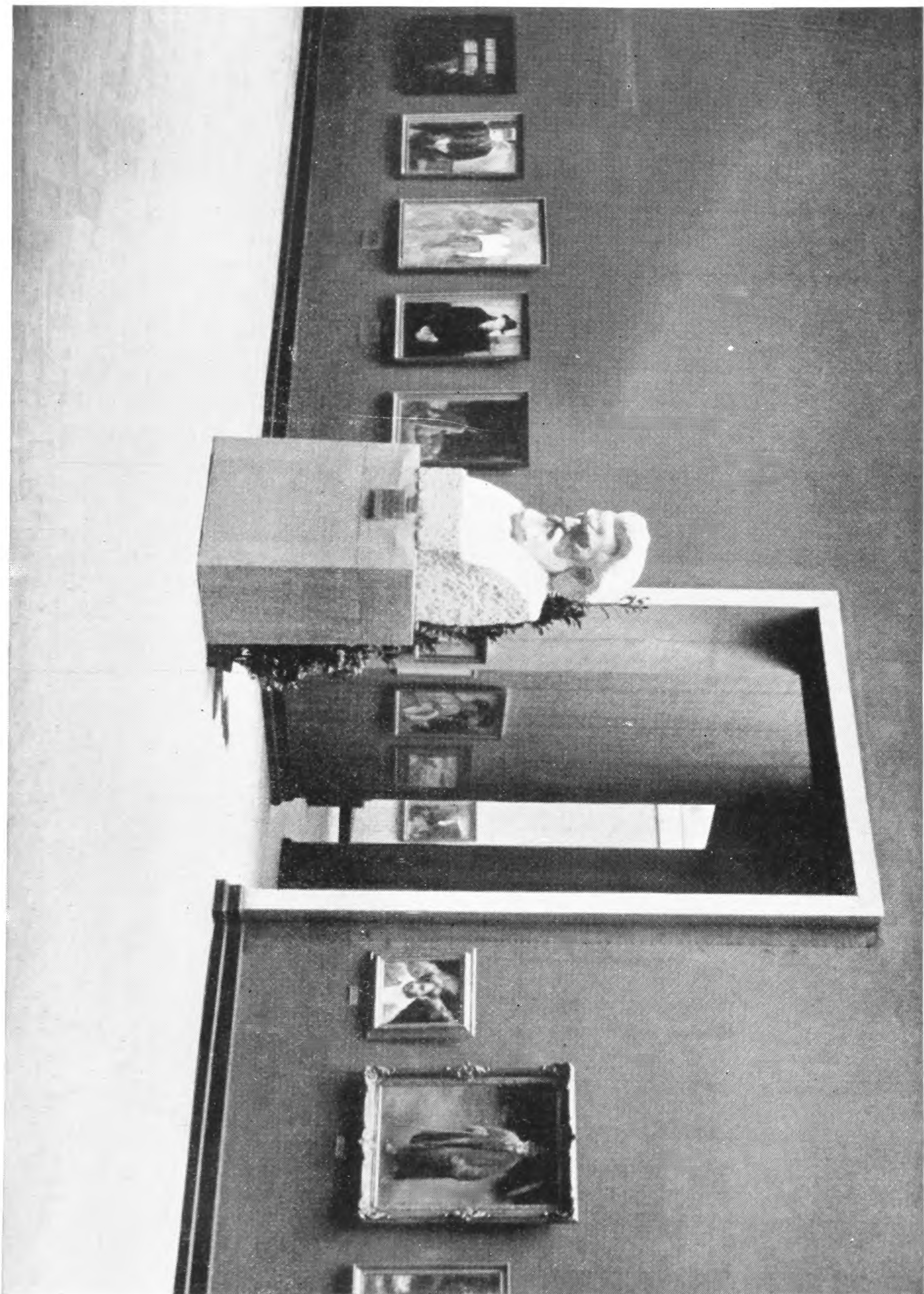

A KIÁLLÍTÁS I. TERMÉNEK BALOLDALI FALA.

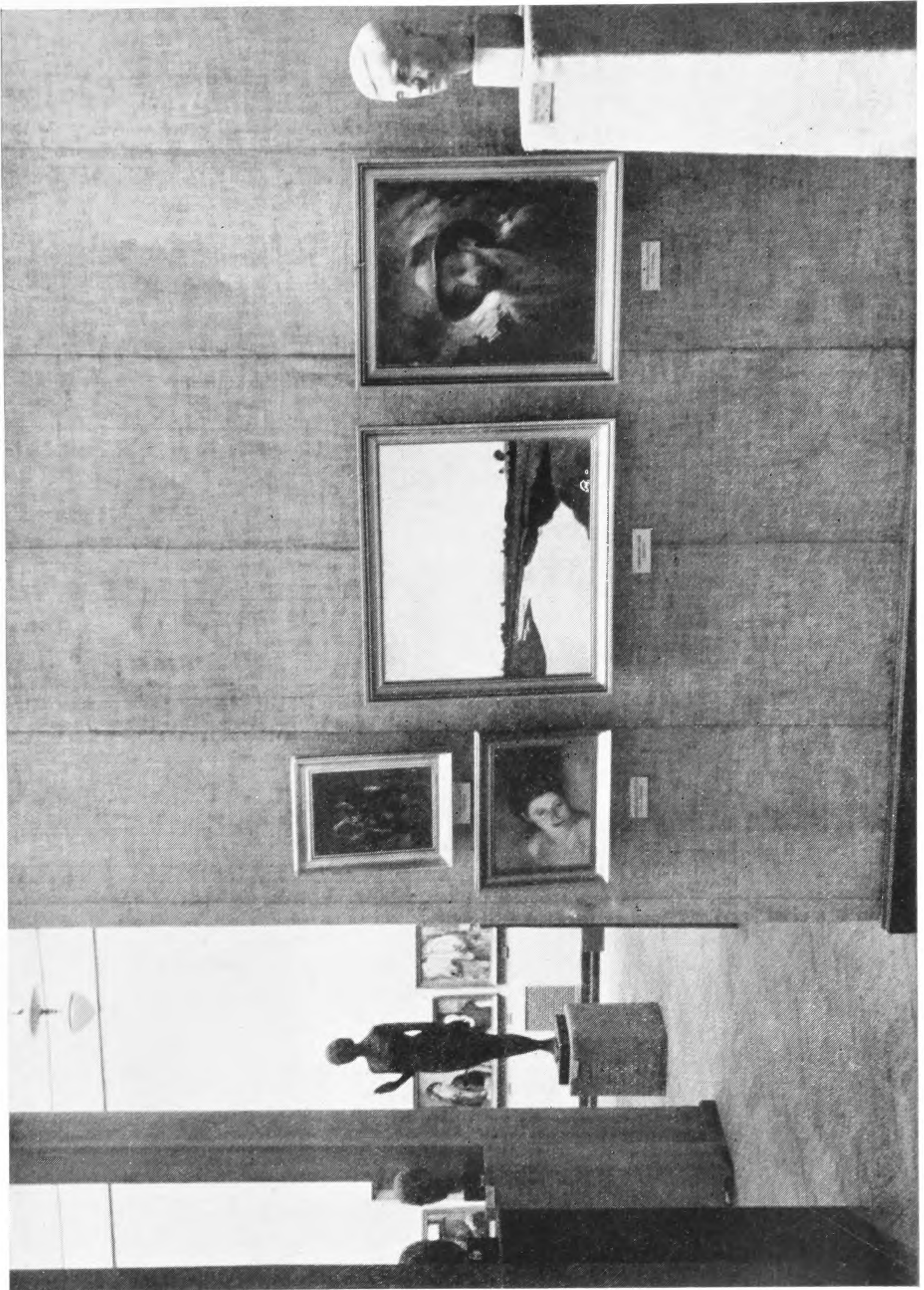

A KIÁLLÍTÁS I. TERMÉNEK HÁTSÓ FALA.

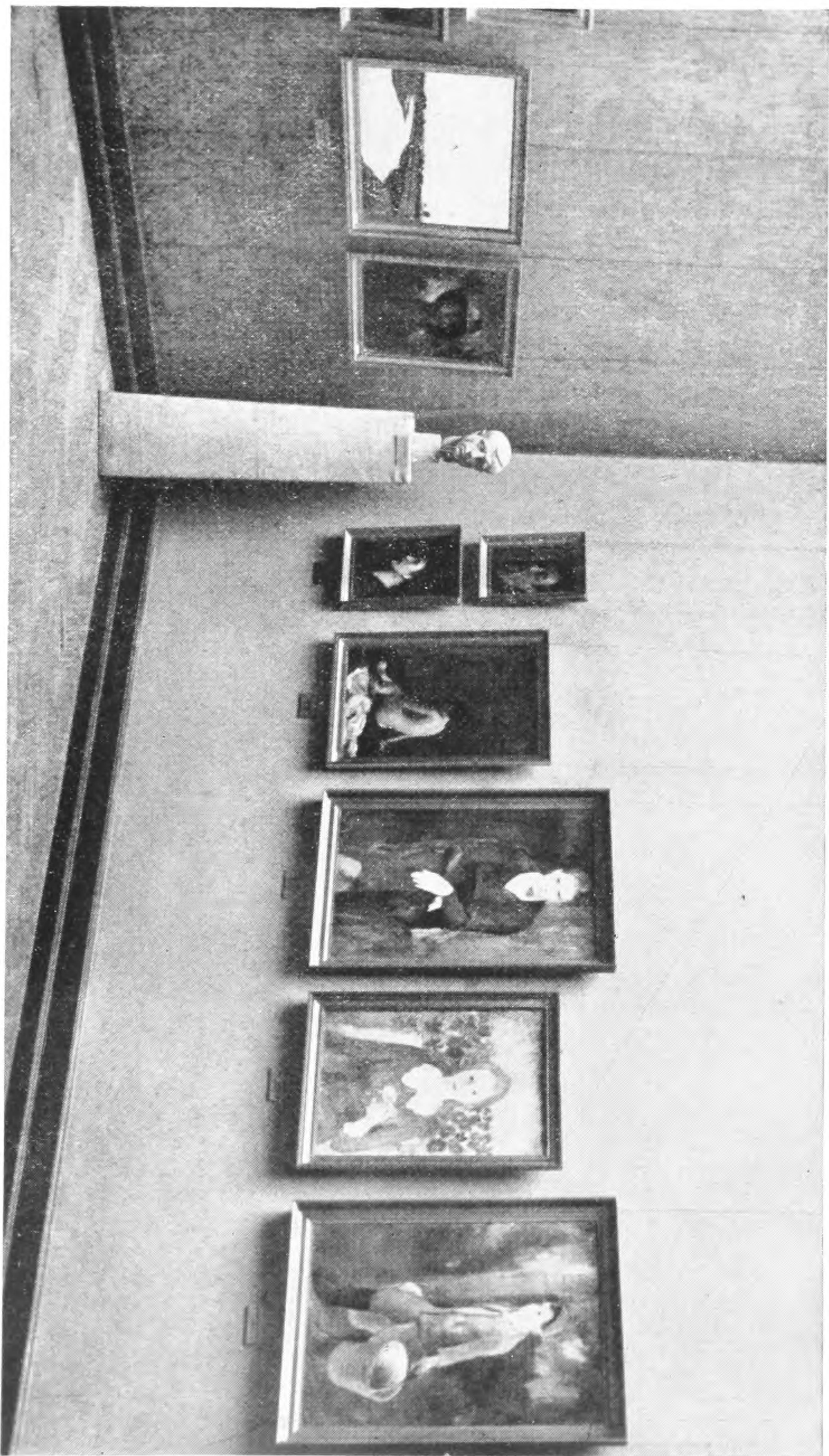

A KIÁLLÍTÁS I. TERMÉNEK A BEJÁRÓVAL SZEMKÖZTI FALA.

SAROKRÉSZELET A II. TEREM JOBBOLDALÁRÓL.

ORSZÁGOS
KÉPZŐMŰV.
EGYETEM
KÖNYVTÁR

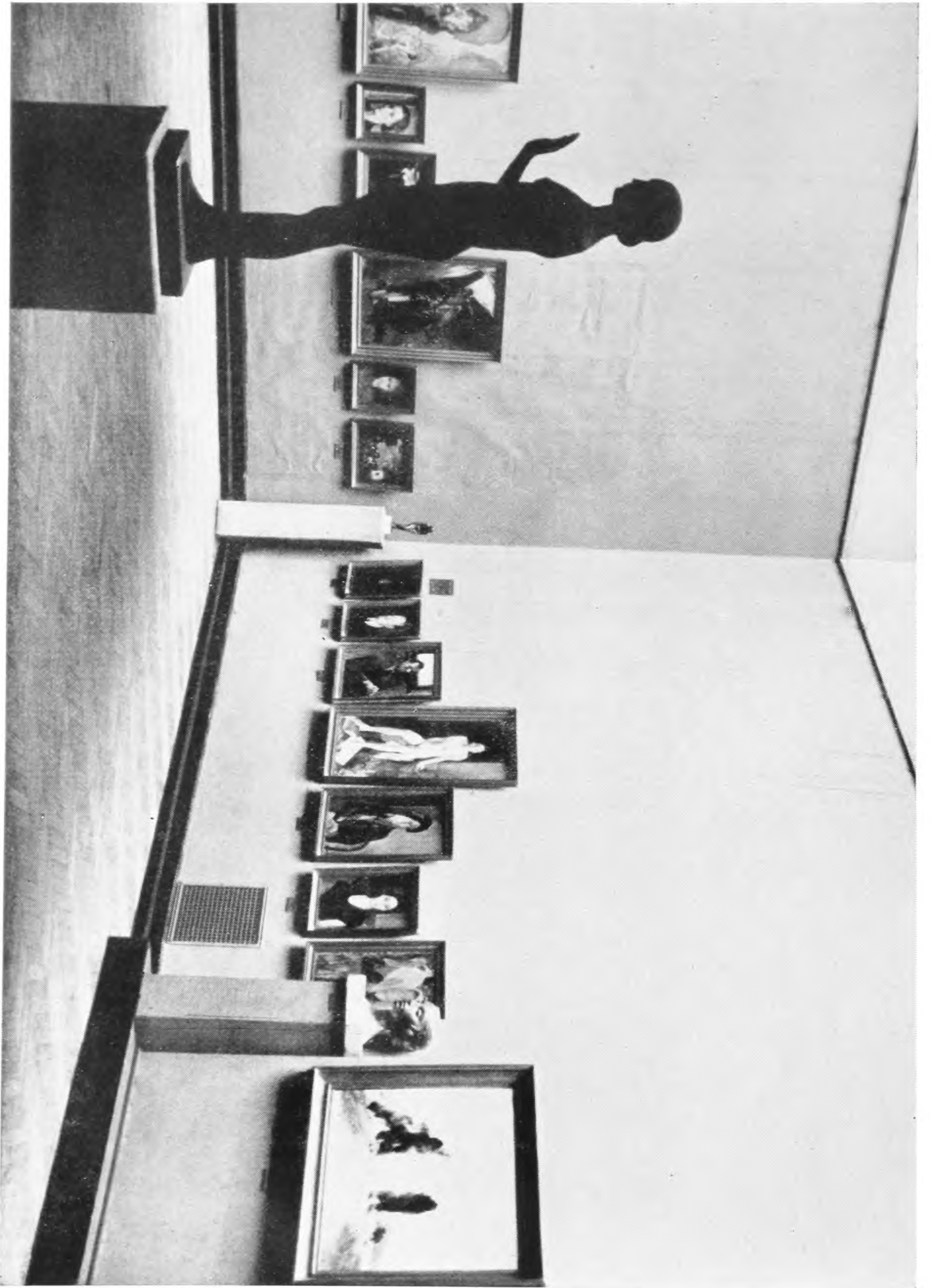

RÉSZLET A II. TEREM JOBBOLDALÁRÓL.

A II. TEREM JOBBOLDALI HÁTSÓ FALA.

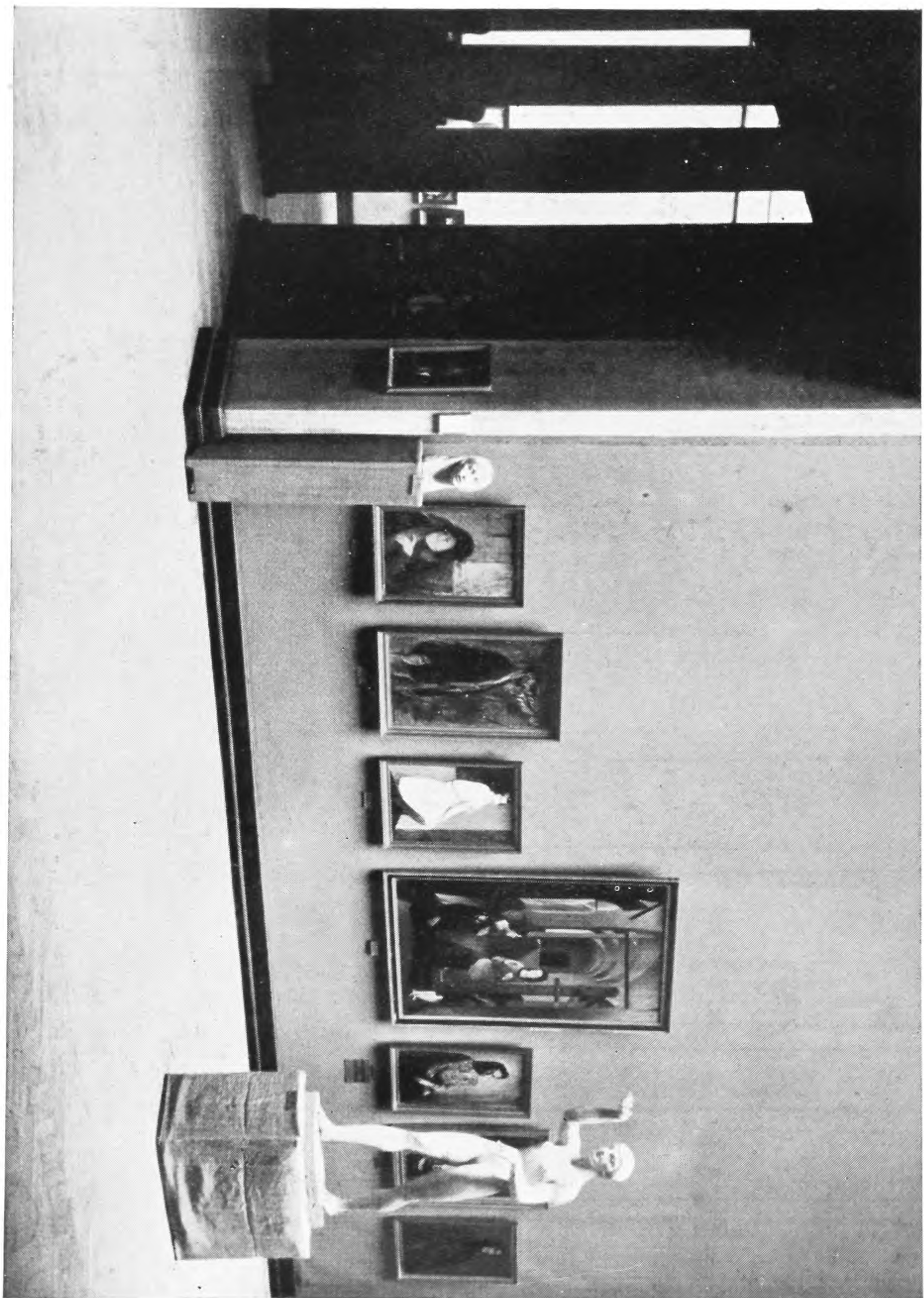

SAROKRÉSZLET A II. TEREM BALOLDALÁRÓL.

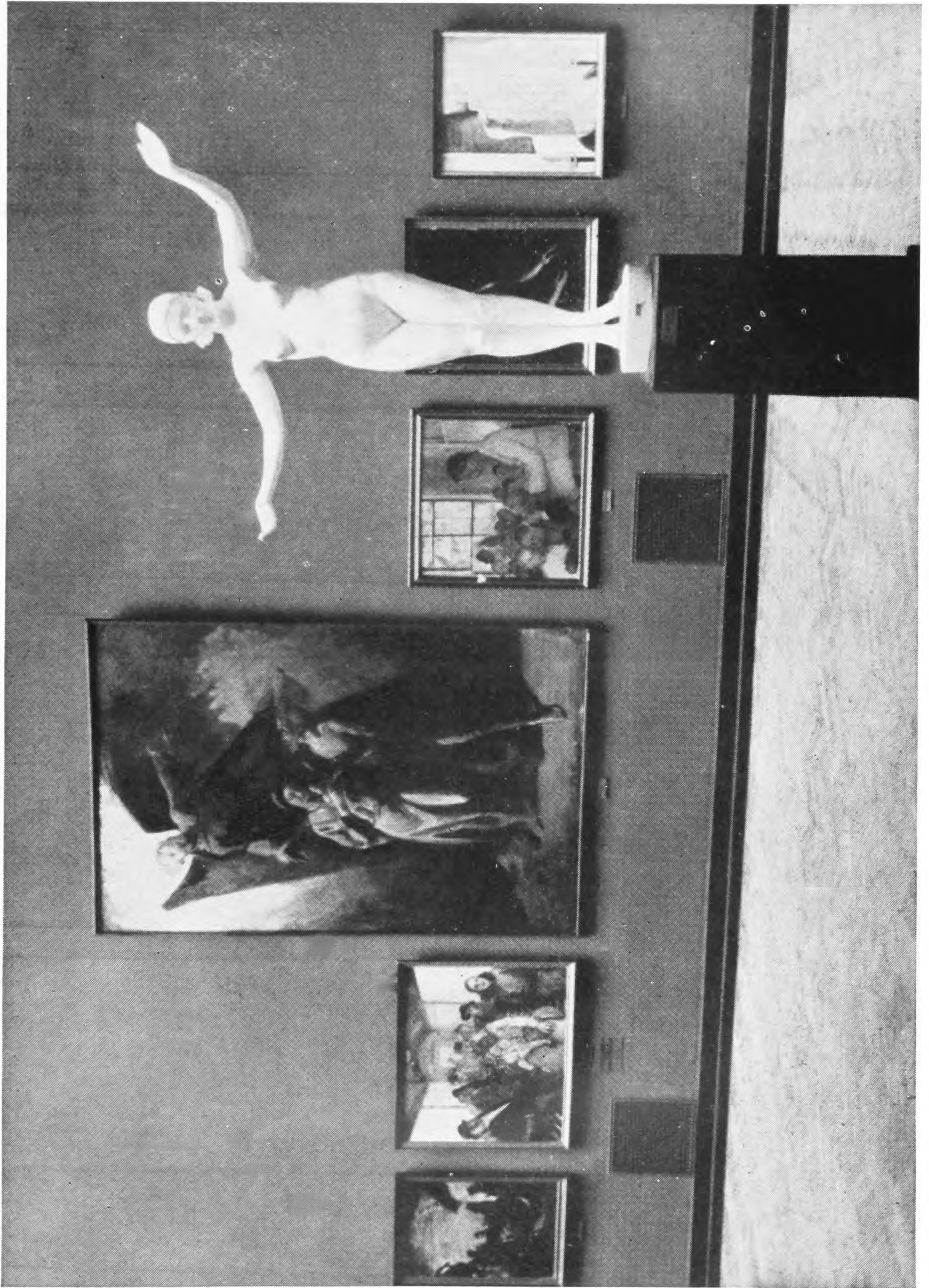

A II. TEREM BALOLDALI RÉSZÉNEK BEJÁRÓJA.

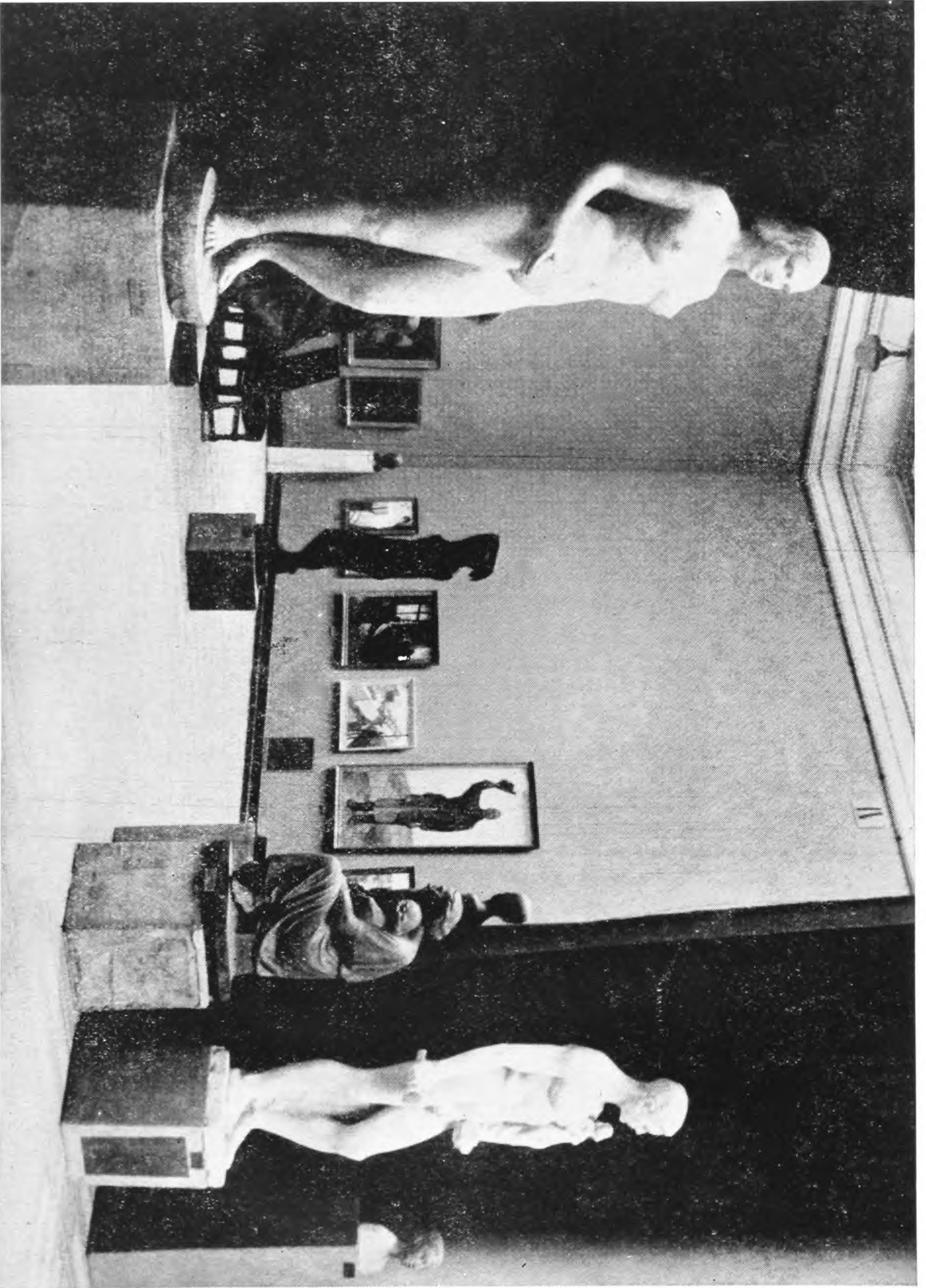

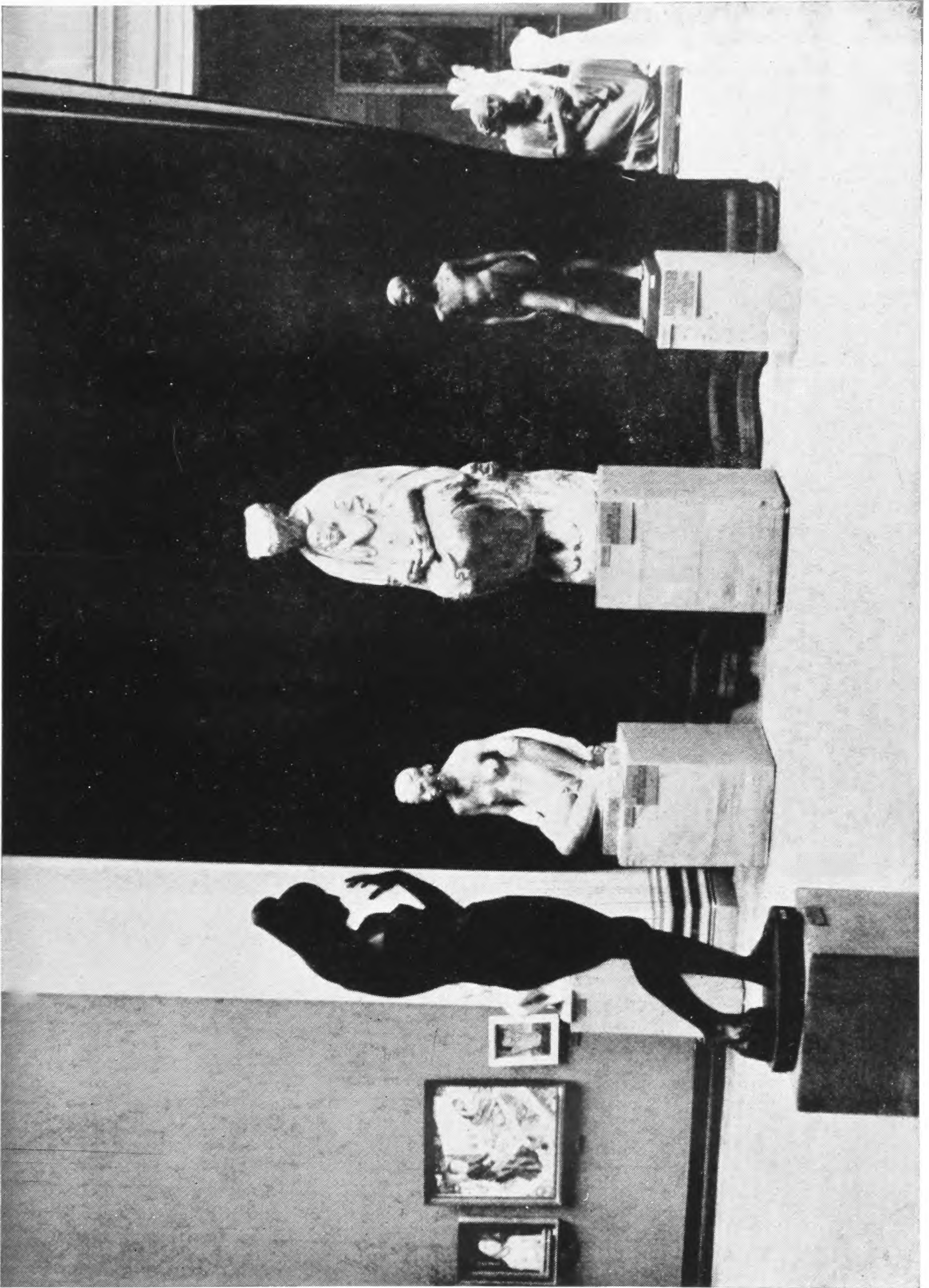
A III. TEREM HÁTSÓ BALOLDALI FALA.

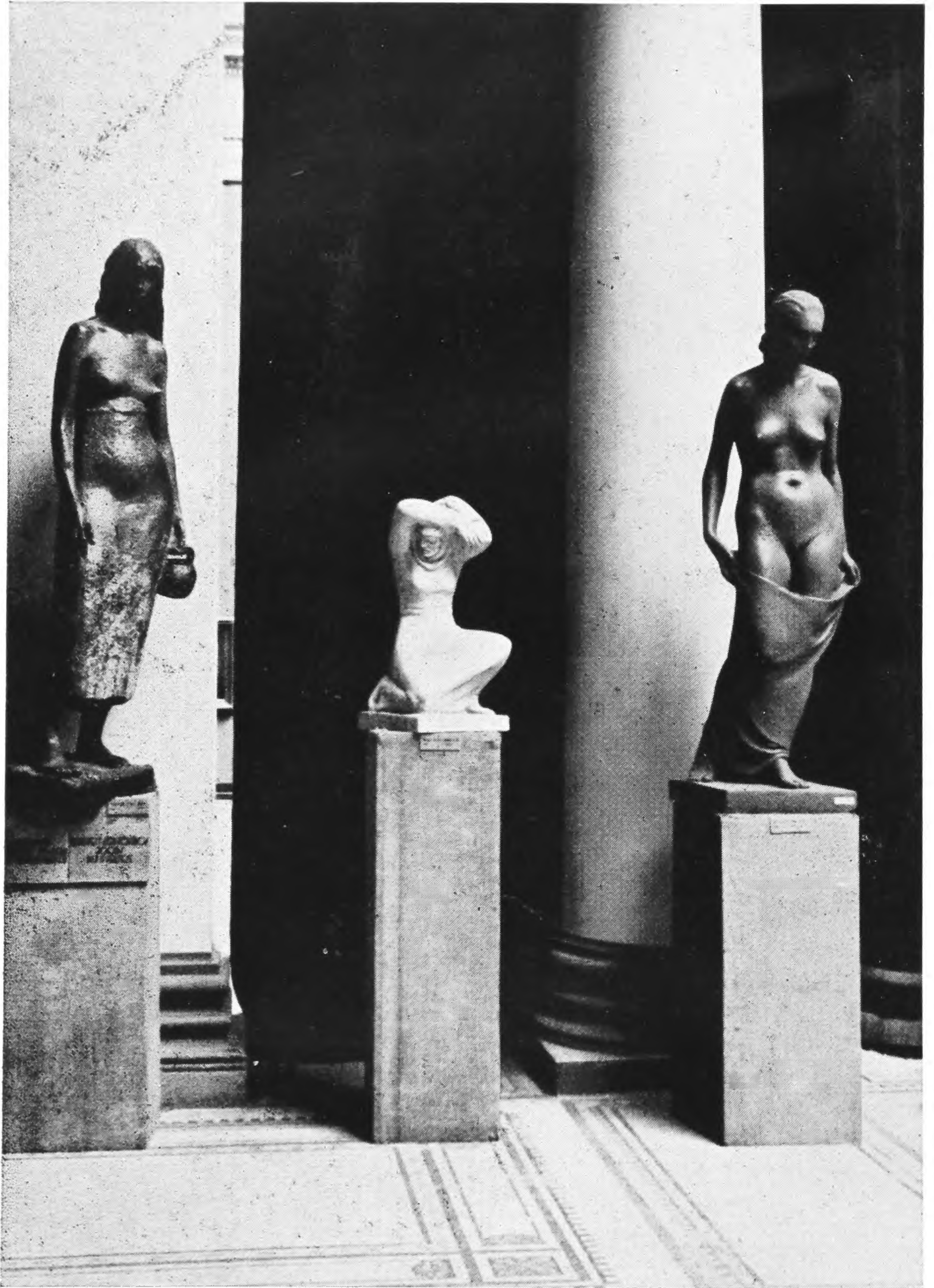
A III. TEREM JOBBOLDALI FALA.

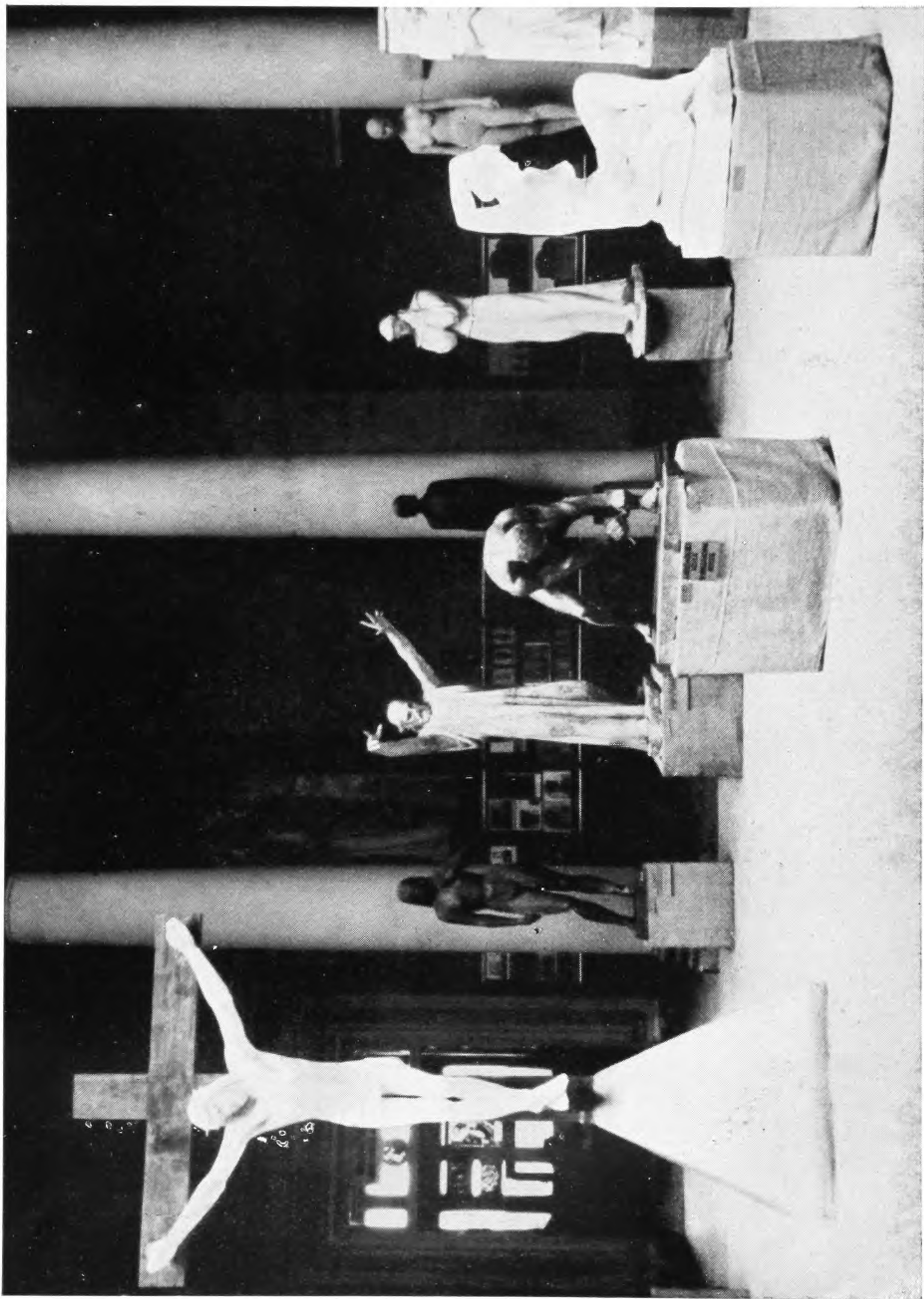
A SZOBORCSARNOK BEJÁRÓJA, BÉPILLANTÁSSAL A III. TEREM BALOLDALI FALÁRA.

BEJÁRÓ A SZOBORCSARNOKBA A III. TEREMBŐL.

SZOBORCSARNOK JOBB HÁTSÓ BEJÁRATI FALA.

A SZOBORCSARNOK BEJÁRÓVAL SZEMKÖZTI RÉSEZE.

